

**ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСПОРТУ**

Кафедра іноземних мов

А.О. Ворначев

АНГЛІЙСЬКА МОВА

**Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять і самостійної
підготовки до складання кандидатського іспиту з англійської мови.
Для аспірантів денної і заочної форм навчання усіх спеціальностей**

Київ 2014

Ворначев А.О. Англійська мова. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять і самостійної підготовки до складання кандидатського іспиту з англійської мови. Для аспірантів денної і заочної форм навчання усіх спеціальностей / А.О. Ворначев. – К.: ДЕТУТ, 2014. – 135 с.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до Робочої навчальної програми на основі Типової програми курсу іноземної мови для підготовки аспірантів і пошукувачів немовних спеціальностей до кандидатського іспиту.

Навчальні матеріали цієї методичної розробки мають на меті підготувати аспірантів до складання кандидатського іспиту з англійської мови. Завдання методичних рекомендацій спрямовані на формування у студентів навичок оперування лексичним і граматичним матеріалом у мовленнєвому потоці, нормативних умінь у процесі читання, говоріння, аудіювання і письма, умінь опрацювання іншомовної літератури за фахом, складання анотацій та реферування наукових статей і книг. Текстовий матеріал методичних рекомендацій є професійно-орієнтованим за характером і пов'язаний з реаліями транспортної системи європейських та інших розвинутих країн.

Методичні рекомендації розглянуто та рекомендовано до друку рішенням кафедри ІМ ДЕТУТ (протокол № від 2014 р.), методичної ради факультету УЗТ (протокол № від 2014 р.).

Укладач: А.О. Ворначев, к. філол. н., доцент, доцент кафедри іноземних мов
Державного економіко-технологічного університету транспорту

Рецензенти: Н.С. Ольховська, к. філол. н., доцент, завідувач кафедри германської філології Київського міжнародного університету;
С.А. Ісаєнко, к. пед. н., доцент, завідувач кафедри іноземних мов
Державного економіко-технологічного університету транспорту

© Ворначев А.О.
©ДЕТУТ, 2014

Передмова	5
Навчально-методичні матеріали з курсу	7
Навчальний зміст, передбачений для контролю на кандидатському іспиті ...	7
Форми поточного контролю і вимоги на іспиті	9
Структура екзаменаційного завдання	10
ЧАСТИНА I. НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ	11
Загальні положення	11
Загальні вимоги	12
Технічні вимоги до реферату	13
Структурні елементи реферату	14
ЧАСТИНА II. ТЕКСТИ ДЛЯ ЧИТАННЯ І ПЕРЕКЛАДУ	15
ЧАСТИНА III. ВПРАВИ	22
Simple Tense Group. Active and Passive	22
Perfect Tense Group. Active and Passive	36
Sequence of Tenses. Indirect Speech	41
Modal Verbs	44
Subjunctive Mood	49
Non-Finite Forms of the Verb	55
Підготовчий лексико-граматичний тест	62
ЧАСТИНА IV. НАПИСАННЯ АНОТАЦІЙ	68
Загальні положення	68
Алгоритм написання анотацій	73
ЧАСТИНА V. ПІДГОТОВКА ДО СПІВБЕСІДИ	77
Грамматичний коментар	79
The Present Simple Tense	79
The Present Continuous Tense	83
The Present Perfect Continuous Tense	85
The Present Perfect Tense	87
The Past Simple Tense	92
The Past Continuous Tense	96

The Past Perfect Tense.....	98
The Past Perfect Continuous Tense.....	100
The Future Simple Tense.....	101
The Future Continuous Tense.....	103
The Future Perfect Tense.....	105
The Future Perfect Continuous Tense.....	107
Passive Voice.....	109
The Gerund.....	111
Direct and Indirect Speech / Sequence of Tenses.....	114
The Infinitive.....	119
The Complex Object.....	121
The Complex Subject.....	122
Рекомендована література.....	124
Додатки	126

ПЕРЕДМОВА

Навчальні матеріали даної методичної розробки призначено для підготовки аспірантів до кандидатського іспиту з англійської мови. Їх також можна використовувати в студентських групах із поглибленим вивченням англійської мови.

Мета розробки полягає в наданні аспірантам та здобувачам такого рівня знань, навичок і вмінь з англійської мови, який забезпечуватиме необхідну для фахівця комунікативну спроможність в сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах; удосконаленні й подальшому розвитку у слухачів знань, навичок і вмінь з англійської мови, набутих в обсязі програми вищого навчального закладу, для здійснення науково-дослідної діяльності, а також у підготовці слухачів щодо перевірки їх комунікативних вмінь та навичок різних видів мовленнєвої та писемної діяльності.

Завданням методичних рекомендацій є формування:

- навичок оперування лексичним і граматичним матеріалом у мовленнєвому потоці;
- нормативності мовленнєвих умінь у процесі читання, говоріння, аудіювання і письма;
- умінь опрацювання іншомовної літератури за фахом.
- навичок складання анотацій та реферування наукових статей і книг

Передбачено, що особи, які складають кандидатський іспит з англійської мови, повинні мати рівень знань, умінь і навичок у різних видах мовленнєвої діяльності, який забезпечує необхідну для фахівця комунікативну спроможність у сферах професійного та побутового спілкування в усній та писемній формах. Передбачено наявність уміння виражати себе зрозуміло і вільно у формі усного та писемного спілкування з приводу широкої загальної, академічної і професійної тематики, виявляючи належний ступінь лексико-граматичної точності, уміння розуміти й інтерпретувати експліцитну й імпліцитну інформацію, яка міститься у довгих і складних писемних та усно пред'явлених текстах.

Аудіювання. Завданням є досягнення навичок сприйняття і розуміння монологічних та діалогічних висловлювань носіїв мови в межах професійної та побутово-ситуативної тематики на рівні 65–90% інформації при темпі її

пред'явлення 130-150 слів на хвилину.

Говоріння. Розвиток навичок природно-мотивованого монологічного і діалогічного мовлення при темпі висловлювань 250-300 слів на хвилину. Рівень навичок монологічного мовлення має забезпечувати можливість самостійно готувати повідомлення про проблему, мету, методи та засоби дослідження, експеримент, висновки та інші аспекти наукової роботи. Наприкінці курсу навчання аспіранти та здобувачі повинні мати навички діалогічного мовлення для ведення наукової дискусії й елементарного спілкування в межах побутової тематики та ситуацій, пов'язаних з перебуванням у закордонному відрядженні.

Читання. Ставить завдання подальшого розвитку навичок оглядового, інформативного і глибинного читання на матеріалах оригінальної наукової інформації з фаху. Навички переглядового читання мають забезпечувати вміння ознайомлюватися з тематикою наукового матеріалу та, у загальних рисах, давати характеристику загального уявлення про його конкретний зміст. Інформативне читання передбачає вміння прослідкувати розвиток теми і загальну аргументацію та зрозуміти головні положення змісту. Навички глибинного читання відпрацьовуються на рівні повного і точного розуміння тексту.

Анотування і реферування. Навчання анотуванню і реферуванню (рідною й іноземною мовою) має бути спрямоване на формування навичок і вмінь оформлення отримуваної інформації. Анотування й реферування використовується також як прийом контролю щодо розуміння тексту. Практичним заняттям з анотування й реферування має передувати засвоєння деяких теоретичних засад, таких як призначення, структура та особливості мови анотації і реферату, види анотацій (описова, реферативна) і рефератів (реферат-конспект, реферат-резюме, оглядовий реферат). Кінцеві навички і вміння мають давати можливість скласти іноземною мовою анотації і реферати до наукових статей, доповідей, матеріалів дослідження тощо.

Письмо. Для розвитку різних мовленнєвих навичок і вмінь важливе значення має також письмо. Ставиться завдання періодичного виконання письмових лексичних і граматичних вправ, складання планів чи конспектів до прочитаного, виклад змісту прослуханого чи прочитаного у письмовому вигляді (зокрема у формі анотацій і рефератів), написання доповідей і повідомлень, приватних та ділових листів, оформлення інших основних видів документації (заявок на участь

у конференції, складання стислого автобіографічного нарису).

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З КУРСУ

Навчальними текстами і літературою для читання слугує оригінальна монографічна і періодична література. Рекомендується використання збірників оригінальних статей. Добір матеріалу для читання з фаху здійснюється спільно і за участю профільюючих кафедр, наукових керівників. Рекомендована література має бути не лише навчальним матеріалом, але й мати безпосереднє відношення до дисертаційної роботи.

Загальний обсяг літератури за повний курс навчання повинен складати 300 сторінок (обсяг однієї сторінки прирівнюється 2500 друкованих знаків).

Розвиток навичок усного мовлення охоплює таку тематику:

- Наукова робота (тема дисертації, проблема, теорія та експеримент, економічна ефективність дослідження).
- Наукові конференції і симпозіуми: типи повідомлень, дискусія.
- Основні ситуативні формули спілкування у закордонному науковому відрядженні: транспорт, орієнтація в місті, оргкомітет конференції, готель, харчування, заклади культури, Україні, ВНЗ.

НАВЧАЛЬНИЙ ЗМІСТ,

ПЕРЕДБАЧЕНИЙ ДЛЯ КОНТРОЛЮ НА КАНДИДАТСЬКОМУ ІСПИТІ

Фонетика

Тема 1. Читання англійських голосних. Чотири типи складів. Читання букв за алфавітною назвою. Короткий монофтонг. Довгий монофтонг. Типи дифтонгів. Склад і складоподіл.

Тема 2. Зв'язок фонетики з орфографією. Англійські голосні фонemi, виражені в орфографії. Англійські дифтонги, виражені в орфографії. Англійські приголосні фонemi, виражені в орфографії. Труднощі вивчення правил читання в англійській мові.

Тема 3. Інтонція. Функція інтонації у реченні. Вираження комунікативного типу речення за допомогою інтонації. Емоційне забарвлення висловлювання. Мелодія мовлення. Зміна висоти голосового тону, наголосу, темпу, тембру. Ритм англійської мови. Поняття про синтагму. Висхідний та

нисхідний тон. Фразовий наголос. Синтаксичний наголос. Логічний наголос.

Граматика

Тема 1. Simple Tense Group. Active and Passive

Тема 2. Perfect Tense Group. Active and Passive

Тема 3. Sequence of Tenses. Indirect Speech.

Тема 4. Modal Verbs.

Тема 5. Subjunctive Mood.

Тема 6. Non-Finite Forms of the Verb

Практика усного мовлення:

- загальнокультурна і професійно орієнтована комунікативна тематика
- мовленнєві ситуації
- основи наукового спілкування

Тема 1. Типовий робочий день. Робота. Місце роботи. Професія. Розпорядок дня. Ієрархія посад. Взаємостосунки у робочому колективі. Офісна техніка. Фахова періодика. Довідкова література з фаху. *Основи етикетного мовлення:* спілкування по телефону; розпитування про самопочуття.

Тема 2. Улюблена справа і дозвілля. Вільний час. Захоплення, уподобання. Улюблене заняття у вільний час. *Основи етикетного мовлення:* розпитування про інтереси співбесідника час знайомства.

Тема 3. Події минулого. Минулі події у житті людини (навчання, робота, відпочинок, стосунки з друзями, захоплення тощо). Важливі події в історії України. Історичне минуле англomовної країни. Життя та досягнення видатних людей. *Основи етикетного мовлення:* висловлення згоди, незгоди; підтримання бесіди про події минулого; розпитування, уточнення інформації.

Тема 4. Професійна кар'єра. Розповідь про життєвий досвід, про професійні досягнення. *Основи етикетного мовлення:* оцінка подій; розпитування про думку співрозмовника; висловлювання згоди, незгоди; пошук компромісу; висловлення пропозицій, інтерв'ювання.

Тема 5. Наука у сучасному світі. Наукова робота аспірантів. Науково-дослідний інститут. Наукові конференції симпозиуми. Міжнародне

співробітництво у науці. *Основи етикетного мовлення*: формальні і неформальні форми звертання; обговорення наукових проблем.

Тема 6. Реферування і написання анотацій.

Практика писемного мовлення:

- **читання літератури за фахом**
- **реферування й анотування**

Глибина розуміння опрацьованої літератури збільшується, якщо у процесі навчання застосовуються завершальні завдання, спрямовані на узагальнення і осмислення змісту, виділення основної інформації тексту. Серед таких завдань є реферування, анотування. Систематична практика створення таких документів доводить до навичкових параметрів уміння осмисленого читання - пошуку основної думки, аргументів, причинно-наслідкових та ієрархічних зв'язків між фактами. За рівнем когнітивної складності зазначені види навчальної діяльності є творчою роботою і потребують індивідуально необхідного часу на виконання, й зумовлює позааудиторний режим виконання.

ФОРМИ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ І ВИМОГИ НА ІСПИТІ

Систематичний контроль є дієвим способом зміцнення знань, навичок і вмінь, важливим засобом управління процесом засвоєння навчального матеріалу.

Поточний контроль передбачає регулярний облік і контроль виконання різних видів домашніх завдань.

Проміжний контроль ставить за мету перевірку результатів вдосконалення навичок і вмінь перерахованих у Розділі 3 і може проводитися тричі протягом курсу навчання.

Підсумковою формою контролю має бути тест, який за структурою та змістом може наближатися до іспитового тесту.

До складання кандидатського іспиту допускаються аспіранти та здобувачі, що мають відповідний рівень підготовки, склали попередній тест на кафедрі іноземної мови та підготували *Реферат з проблеми наукового дослідження*.

Звітними документами про складання кандидатського іспиту є:

1) реферат, 2) тест 3) протокол.

Загальна оцінка виводиться на підставі результатів тесту та оцінки за реферат.

Оцінка „**відмінно**” ставиться студенту, який виконав усі завдання білету (допустимими є незначні помилки, що складають не більше, ніж 10 % завдань);

Оцінка „**добре**” ставиться студенту, який виконав усі завдання білету та зробив помилки не більше, ніж у 20 % завдань;

Оцінка „**задовільно**” ставиться студенту, який виконав усі завдання білету та зробив помилки не більше, ніж у 30 % завдань;

Оцінка „**незадовільно**” ставиться студенту, який зробив помилки більше, ніж у 40 % завдань білету.

Загальна оцінка виводиться як середнє арифметичне результатів, отриманих за реферат та за кожне із завдань іспиту.

Екзаменаційна оцінка

<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
відмінно	A
добре	B C
задовільно	D E
незадовільно	FX

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ

загальний обсяг підготовки – 90 хвилин

1. *Читання*: Прочитати іншомовний текст із фаху, виконати після-текстові завдання, підготувати усний переклад тексту.

2. *Письмо*: Написати іноземною мовою анотацію на рідномовний текст із фаху.

3. *Мовна грамотність*: Виконати лексико-граматичний тест.

4. *Усне мовлення*: Підготувати розгорнуте повідомлення за змістом дисертаційного дослідження (іноземною мовою, тривалістю до 5 хвилин).

ЧАСТИНА I НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Загальні положення

Реферат (summary) – стислий усний або письмовий виклад наукової праці, результатів наукового дослідження, змісту книги і т. ін.; доповідь на будь-яку тему, написана, зроблена на основі критичного огляду літературних та інших джерел.

У практичній діяльності фахівців часто виникає необхідність ознайомлення з великим за обсягом іншомовним матеріалом, переклад якого забирає багато часу. У такому разі застосовують стислий виклад змісту такого матеріалу – складання реферату. Реферат, як швидкий засіб ознайомлення з матеріалом, відбиває його зміст із достатньою повнотою. Реферат не тільки розкриває важливі сторони змісту, але й показує читачеві, чи має для нього сенс повністю або частково простудіювати дане джерело інформації в оригіналі.

Складання рефератів (реферування) є процесом аналітико-синтетичної переробки первинного документа, при якому у вторинному документі – рефераті – викладається основний зміст первинного документа, приводяться дані про характер роботи, методику й результати дослідження, а також місце й час дослідження.

Об'єктом реферування є переважно наукова, технічна й виробнича література. На інші види публікацій, як правило, складають тільки бібліографічні описи.

У тексті реферату містяться такі дані:

- 1) досліджувана проблема, мета, головна думка й зміст роботи, предмет дослідження;
- 2) дані про методику, що її використано у дослідженні;
- 3) висновки автора й вказівки щодо можливостей і шляхів практичного застосування результатів роботи;
- 4) посилання на наявність бібліографії й ілюстративного матеріалу;
- 5) таблиці, схеми, графіки, формули, необхідні для розуміння основного змісту документа, що реферується;
- 6) необхідні довідкові дані (про автора, історію питання, місце проведення

дослідження тощо).

У відповідності зі специфікою документа, що реферується, реферат може мати не всі ці дані, а деяку їхню частину.

Реферування – це складний, творчий процес, побудований на проникненні в сутність того, що викладається. У процесі реферування відбувається не просто скорочення тексту, а істотна переробка змісту, композиції й мови оригіналу:

- у змісті виділяється головне й формулюється у скороченому, стислому вигляді;

- однотипні факти групуються, і їм дається узагальнена характеристика;

- цифрові дані систематизуються й узагальнюються;

- якщо основна думка сформульована недостатньо чітко, вона повинна бути конкретизована й виділена в рефераті;

- якщо є потреба, перемістити тимчасові плани у послідовності від минулого до майбутнього;

- мова оригіналу зазнає змін у бік нормативності, нейтральності, простоти й лаконічності. Виключаються образні вислови, епітети, вступні слова, несуттєві визначення, обставини, доповнення. Відбувається розукрупнення складних синтаксичних конструкцій, скорочення кількості підрядних речень, заміна їх більш простими зворотами.

Інформативність як основний зміст жанру реферату немов «просочується» через всі мовні елементи і їхні значення й разом з тим з'єднує їх у цілісну структуру.

Реферування – це також складне комплексне вміння, що складається із цілої низки окремих елементів: 1) виділення абзаців, що містять основну інформацію; 2) виділення основних думок, фактів, положень; 3) називання виділених абзаців; 4) скорочення тексту; 5) переповідання змісту тексту своїми словами (перифраз).

Загальні вимоги

Для допуску до кандидатського іспиту необхідно підготувати *україномовний*

реферат з прочитаної **іношомовної** наукової праці або наукових праць.

Під науковою працею розуміється книга (або її електронна версія) наукового характеру об'ємом не менше 250 сторінок, яка видана **іноземною мовою** (англійською / німецькою) у будь-якому році (але бажано за останні роки). Зміст цієї книги повинен мати відношення до галузі, у якій аспірант / здобувач здійснює розвідку для написання своєї дисертації. Науковою працею не є підручник або довідник, тобто книга, яка у своїй назві має такі слова, як *textbook, handbook, course book, manual, guide*.

Під науковими працями розуміється 10 наукових статей (або їхні електронні версії) обсягом не менше 10 сторінок кожна, які видані **іноземною мовою** (англійською / німецькою) у період з 2000 р. до поточного року. Зміст усіх статей повинен мати відношення до галузі, у якій аспірант / здобувач здійснює розвідку для написання своєї дисертації.

Реферат повинен бути підготовлений **українською** мовою окрім тих частин, які треба зробити іноземною мовою. Основна частина реферату (від *Вступу* до *Висновків* включно) має складати від 20 до 25 сторінок. До основної частини не входять *Титульна сторінка, Зміст, Анотація, Список прочитаних джерел, Словник, Інформаційне повідомлення іноземною мовою про зміст дисертаційної роботи*, які детальніше будуть обговорені нижче.

До реферату обов'язково потрібно додати **відгук** наукового керівника або спеціаліста у відповідній галузі на підготовлений реферат (*див. зразок у додатку А*).

Готовий реферат із відгуком на нього слід подати для перевірки своєму викладачу з іноземної мови, а потім до відділу аспірантури не пізніше, ніж за 2-3 тижні до початку кандидатського іспиту з іноземної мови

Технічні вимоги до реферату

Реферат роздруковується на сторінках формату А4. Текст має бути набраний шрифтом Times New Roman 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє і нижнє – 2 см., лівє – 2,5 см., правє – 1,5 см. Усі сторінки нумеруються (номер повинен бути у нижньому правому куті) окрім титульної. Реферат необхідно подати у поліпропіленовій папці-швидкозшивачі.

Структурні елементи реферату

Реферат повинен мати такі структурні елементи:

1. **Титульна сторінка** (див. зразок у додатку Б).

2. **Зміст** (див. зразок у додатку В).

3. **Анотація** (див. зразок у додатку Г). Анотація складається іноземною мовою (англійською / німецькою) та стосується прочитаної іншомовної наукової праці або наукових праць.

4. **Основна частина**, яка включає: *Вступ*, *Розділи* (за кількістю від 3-ох до 4-ох), *Висновки*.

5. **Список прочитаних джерел** (мовою оригіналу). Бібліографічний опис у списку джерел має бути оформлений відповідно до вимоги державного стандарту (див. зразок у додатку Д).

6. **Словник** із 100 термінів з перекладом на українську мову, які зустрічаються по всій прочитаній науковій праці і мають ключові значення (див. зразок у додатку Є).

7. **Інформаційне повідомлення іноземною мовою про зміст дисертаційної роботи** (див. зразок у додатку Ж). Інформаційне повідомлення повинно займати не більше двох сторінок. На першій сторінці необхідно викласти назву майбутньої дисертації, постановку проблеми та / або стислу історію питання, інформацію про вчених, які займалися даною проблемою. Друга сторінка повинна включати наступні обов'язкові елементи: *topicality* (актуальність), *subject* (предмет), *object* (мета), *scientific novelty* (наукова новизна), *conclusion* (висновок).

ЧАСТИНА II

ТЕКСТИ ДЛЯ ЧИТАННЯ І ПЕРЕКЛАДУ

The Industrial Railway Society

The Industrial Railway Society was founded in 1949 as the Birmingham Locomotive Club – Industrial Locomotive Information Section. The Society is the leading organization in the United Kingdom devoted to the study of all aspects, and all gauges, of privately owned industrial railways and locomotives (locos), both at home and overseas. Collieries, opencast coal pits, steel works, gas works, peat bogs, Ministry of Defense depots, engineering works, docks, electric power stations, details of various railway preservation groups and their locomotives (steam, diesel, petrol (gas), battery, and electric locomotives, tunneling locomotives, ex-British rail locomotives, underground locomotives), etc. are all covered by the Society.

Membership benefits include a quarterly printed illustrated magazine, the «Industrial Railway Record»; a bi-monthly newsletter the «Bulletin» giving topical news, in addition to all Society news; access to a well-stocked library; discounts on Society publications; visits to industrial railway locations; occasional rail tours; a book sales service; and photograph sales from the Society's negative collection. We frequently publish extra «amendment Bulletins», which contain up-dates and amendments to various Industrial Railway Society (IRS) Handbooks - you will find at least one of these «specials» with most issues of the regular Bulletin.

The IRS also arranges evening visits in the London area from May to August, and evening meetings in London in the winter, as well as the annual general meeting in spring. In addition a range of illustrated historical handbooks are published, covering all known industrial locos, area by area in the UK, plus some other countries. Other books include loco builders histories, company histories, and an invaluable guide book listing every current industrial and preserved loco in the whole UK. IRS publications are usually offered to members at a substantial discount on the normal purchase price.

There are two forms of membership available for the IRS, Full and Bulletin Only. A Full member receives the «Bulletin» newsletter 6 times a year; the various amendment and special Bulletins as they are published; our magazine the «Industrial Railway Record» 4 times a year; plus all the extra benefits of access to the society library, reduced prices for our publications, etc. A «Bulletin Only» subscription is the same as Full subscription, with the one difference that you do not get the «Industrial Railway Record»

Types of electric traction systems

Electric-traction systems can be broadly divided into those using alternating current and those using direct current. With direct current, the most popular line (trolley or third-rail) voltages are 1,500 and 3,000, although there is a large mileage of 600 volts in southern England and several systems in the 600- to 700-volt range around New York City. The disadvantages of direct current are that expensive substations are required at frequent intervals, and the overhead wire or third rail must be relatively large and heavy.

The low-voltage, series-wound, direct-current motor is well suited to railroad traction, being simple to construct and easy to control. It was on a line electrified at 1,500 volts direct current that in 1955 two different French electric locomotives achieved a speed of 330 km per hour.

The potential advantages of using alternating instead of direct current prompted early experiments and applications of this system. With alternating current, especially with relatively high trolley-wire voltages (10,000 volts or above), fewer substations are required, and the special equipment needed to produce direct current for the locomotives is eliminated. Available alternating-current motors, however, were not suitable for operation with alternating current of the standard commercial or industrial frequencies (50 hertz in Europe and 60 hertz in the USA). The necessity to use lower frequencies requires either special railroad power plants to generate alternating current at this frequency or frequency-conversion equipment to change the available commercial frequency into the railroad one.

With commercial-frequency, alternating-current systems, there are three ways of taking power to the locomotive driving wheels: 1) by a rotary converter or static rectifier on the locomotive to convert the alternating-current supply into direct current at low voltage to drive standard direct-current traction motors; 2) by a converter to produce variable-frequency current to drive alternating-current motors; 3) by direct use of alternating-current traction motors. The first method, using silicon rectifiers or silicon-control rectifiers (thyristers), is by far the most satisfactory. It has the advantage that the locomotive designer, if he wishes, can use the same standard direct-current traction motors that are widely used in diesel-electric locomotives.

Trend toward automation

A recent refinement in traffic control is to arrange the system for fully automatic operation. The machine will then set switches and clear signals for each train automatically; the dispatcher needs to exercise control only in unusual circumstances. This enables one dispatcher to control a still longer section of railroad. Completely automatic signaling activated by electronic program machines is used on some rapid-transit rail lines.

Automatic train control provides the locomotive engineman with audible (and sometimes visual) information on track conditions. Should he ignore a restrictive signal indication, the brakes are applied automatically to stop the train. A refinement of this system incorporates automatic control of train speed. A miniature signal in the cab repeats the aspects of the wayside signals (or it may take the place of wayside signals). Should train speed exceed that called for by the aspect being displayed, the brakes are applied and the speed reduced to the permissible level. Only a slight further extension of this technique is needed to permit fully automatic operation of the train. By the early 1970s, a number of mining and industrial railroads were operated with crewless trains under full automation or remote control. On the high-speed New Tokaido Line in Japan, all trains operate under computerized automatic control throughout the entire 320-mile (510-kilometre) length of the line. The engineman, however, starts the trains, stops the trains at the station stops, and opens and closes the train doors.

Among other automatic aids to railroad operation is the infrared «hotbox detector», which, located at trackside, automatically detects the presence of an overheated wheel bearing and alerts the train crew. Broken flange detectors are used in major terminals to indicate the presence of damaged wheels. Dragging equipment detectors set wayside signals to danger if a car's brake rigging or other component is dragging on the track. Slide detectors warn of rocks or earth that have dropped onto the track from an earth cutting; high water detectors warn of flood conditions on the track; high-wide detectors alert the train crew of a freight load that may have shifted or of a load that is too high or wide to clear bridges or tunnels.

The World Economy

The world economy can be evaluated in various ways, depending on the model used, and this valuation can then be represented in various ways (for example, in 2006 US dollars). It is inseparable from the geography and ecology of Earth, and is therefore somewhat of a misnomer, since, while definitions and representations of the “world economy” vary widely, they must at a minimum exclude any consideration of resources or value based outside of the Earth. For example, while attempts could be made to calculate the value of currently unexploited mining opportunities in unclaimed territory in Antarctica, the same opportunities on Mars would not be considered a part of the world economy - even if currently exploited in some way - and could be considered of latent value only in the same way as uncreated intellectual property, such as a previously unconceived invention. Beyond the minimum standard of concerning value in production, use, and exchange on the planet Earth, definitions, representations, models, and valuations of the world economy vary widely.

It is common to limit questions of the world economy exclusively to human economic activity, and the world economy is typically judged in monetary terms, even in cases in which there is no efficient market to help value certain goods and services; or in cases in which a lack of independent research or government cooperation makes establishing figures difficult. Typical examples are illegal drugs and prostitution, which by any standard are a part of the world economy, but for which there is by definition no legal market of any kind.

However, even in cases in which there is a clear and efficient market to establish a monetary value, economists do not typically use the current or official exchange rate to translate the monetary units of this market into a single unit for the world economy, since exchange rates typically do not closely reflect world-wide value, for example in cases where the volume or price of transactions is closely regulated by the government. Rather, market valuations in a local currency are typically translated to a single monetary unit using the idea of purchasing power. This is the method, used for estimating worldwide economic activity in terms of real US dollars. However, the world economy can be evaluated and expressed in many more ways. It is unclear, for example,

how many of the world's 6.6 billion people have most of their economic activity reflected in these valuations.

Safety and Railway Disasters

Trains can travel at very high speed; however, they are heavy, are unable to deviate from the track and require a great distance to stop. Although rail transport is considered one of the safest forms of travel, there are many possibilities for accidents to take place. These can vary from the minor derailment (jumping the track), a head-on collision with another tram and collision with an automobile or other vehicle at a level crossing/grade crossing. Level crossing collisions are relatively common in the United States where there are several thousand each year killing about 500 people - although the comparable figures in the United Kingdom are 30 and 12 (collisions and casualties, respectively).

The most important safety measures are railway signaling and gates at level/grade crossings. Railway signaling is a system used to control railway traffic safely to prevent trains from colliding. Being guided by fixed rails, trains are uniquely susceptible to collision since they frequently operate at speeds that do not enable them to stop within sighting distance of the driver and cannot stop quickly.

Train whistles warn of the presence of a train, while trackside signals maintain the distances between trains. In the United Kingdom, vandalism or negligence is thought responsible for about half of rail accidents. Railway lines are zoned or divided into blocks guarded by combinations of block signals, operating rules, and automatic-control devices so that one train, at most, may be in a block at any time.

Compared with road travel, railways remain relatively safe. Annual death rates on roads are over 40,000 in the United States and about 3,000 in the United Kingdom, compared with 1,000 rail-related fatalities in the United States and under 20 in the UK. These figures do not account for differences in passenger-miles traveled by mode.

Rail transport

Rail transport is an energy-efficient and capital-intensive means of mechanized land transport and is a component of logistics. Along with various engineered components, rails

constitute a large part of the permanent way. They provide smooth and hard surfaces on which the wheels of the train can roll with a minimum of friction. As an example, a typical modern wagon can hold up to 125 tons of freight on two four-wheel bogies/trucks (100 tons in UK). The contact area between each wheel and the rail is tiny, a strip no more than a few millimeters wide, which minimizes friction. In addition, the track distributes the weight of the train evenly, allowing significantly greater loads per axle/wheel than in road transport, leading to less wear and tear on the permanent way. This can save energy compared with other forms of transportation, such as road transport, which depends on the friction between rubber tires and the road. Trains also have a small frontal area in relation to the load they are carrying, which cuts down on forward air resistance and thus energy usage, although this does not necessarily reduce the effects of side winds. In all, under the right circumstances, a train needs 50-70 percent less energy to transport a given tonnage of freight (or given number of passengers) than does road transport.

Due to these various benefits, rail transport is a major form of public transport in many countries. In Asia, for example, many millions use trains as regular transport in India, China, South Korea and Japan. It is also widespread in European countries.

The vehicles traveling on the rails are arranged in a linked series of individually-powered or unpowered vehicles called a train, which can include a locomotive if the cars are not powered. A locomotive (or 'engine') is a powered vehicle used to haul a train of unpowered vehicles; calling a locomotive a "train" is a common popular misuse. A string of unpowered vehicles without the locomotive is also termed a train; in the U.S.A., individual unpowered vehicles are known as cars (a generic term), and are divided according to their function: for a passenger-carrying vehicle, the term carriage (or coach) is used, while a freight-carrying vehicle is known as a freight car; in Britain a freight car is called a wagon (or a truck). An individually-powered passenger vehicle is known as a railcar or a power car; when one or more of these are coupled to one or more unpowered trailer cars as an inseparable unit, this is called a railcar set; several coupled sets make up a multiple unit. Collectively, rail vehicles of all types are known as rolling stock.

Economy overview (2005-2006)

Global output (gross world product) (GWP) rose by 4.4% in 2005, led by China (9.3%), India (7.6%), and Russia (5.9%). The other 14 successor nations of the former

USSR and the other old Warsaw Pact nations again experienced widely divergent growth rates; the three Baltic nations continued as strong performers, in the 7% range of growth. Growth results posted by the major industrial countries varied from no gain for Italy to a strong gain by the United States (3.5%). The developing nations also varied in their growth results, with many countries facing population increases that lowered gains in output.

Externally, the nation-state, as a bedrock economic-political institution, is steadily losing control over international flows of people, goods, funds, and technology. Internally, the central government often finds its control over resources slipping as separatist regional movements - typically based on ethnicity - gain momentum, e.g., in many of the successor states of the former Soviet Union, in the former Yugoslavia, in India, in Iraq, in Indonesia, and in Canada. Externally, central governments are losing decision making powers and enhancing their international collective power thanks to strong economic bodies of which they democratically chose to become part, notably the EU.

In Western Europe, governments have studied means to channel resources away from popularly supported welfare programs from the poor, sick, and increasingly older population in order to increase investment and strengthen incentives for the private sector to provide employment. The addition of 80 million people each year to an already overcrowded globe is aggravating the problems of pollution, desertification, underemployment, epidemics, and famine. Because of their own internal problems and priorities, the industrialized countries devote insufficient resources to deal effectively with the poorer areas of the world, which, at least from an economic point of view, are becoming further marginalized. The introduction of the euro as the common currency of much of Western Europe in January 1999, while paving the way for an integrated economic powerhouse, poses economic risks because of varying levels of income and cultural and political differences among the participating nations. The terrorist attacks on the US on 11 September 2001 accentuated a further growing risk to global prosperity, illustrated, for example, by the reallocation of resources away from investment to anti-terrorist programs.

ЧАСТИНА III

ВПРАВИ

Simple Tense Group. Active and Passive

Ex. 1. Make the following sentences interrogative. Give short and full affirmative and negative answers:

1. Every morning I go to the institute. 2. We read English articles very often. 3. My friend speaks English rather fluently. 4. We went to the theatre last night. 5. I am engaged in theoretical and experimental investigation. 6. They finally settled their question. 7. Computers process information very quickly. 8. The letter was posted yesterday. 9. Ohm's law shows the relationship between voltage, current and resistance. 10. The speed of the plane will depend on many factors. 11. They will use new methods in their experiments. 12. Problems of vital importance are touched upon in this book. 13. I shall be absent next week. 14. This exercise is not difficult. 15. My chief will be invited to speak at the conference.

Ex. 2. Change the structure of the following statements without changing their meaning. Use the expressions: *be famous for; be distinguished for; be known for; be associated with*:

1. Bohr made an outstanding contribution to science. 2. Feynman gave a well-known course of lectures. 3. Mendeleev discovered the Law of Periodicity. 4. Columbus discovered America. 5. Dickens wrote many world-famous novels. 6. Rutherford held distinguished research. 7. Copernicus developed his famous hypothesis.

Ex. 3. Translate into English using the expressions *be famous for; be distinguished for; be known for; be associated with*:

1. Марія Кюрі відома тим, що винайшла радій. 2. Фарадей знаменитий тим, що він сформулював закон електромагнітної індукції. 3. Едісон відомий як винахідник фонографа. 4. Наше місто відомо своїми історичними пам'ятками. 5. Гагарін прославився як перший космонавт.

Ex. 4. Translate into English using the verbs *get; obtain; receive*:

Obtain means *getting something through efforts (obtain data, evidence, knowledge, results)* *Receive* means *getting what is offered, given sent (receive an award, a prize, a*

letter, news) but *obtain/receive a science degree*. *Get* is a verb with the most common meaning

1. Він не отримав ніякої освіти, коли йому було 16. 2. Вона отримає премію за свою наукову роботу. 3. Вчора вони отримали цінні дані. 4. Я думаю, він отримає ступінь доктора. 5. Отримані ними два дні тому дані цілком достовірні. 6. Позавчора ми отримали запрошення відвідати цю цікаву виставку. 7. Коли вона отримала науковий ступінь? 8. Чи отримали ви всі необхідні експериментальні дані минулого тижня? 9. Чи думаєте ви, що отримані вами минулого місяця результати допоможуть зробити остаточний висновок? 10. Із задоволенням повідомляю вам, що вчора отримав запрошення відвідати цю наукову конференцію.

Ex. 5. Insert the verbs *attend* and *visit*:

1. All children over six must ... school. 2. Did you .... this exhibition 1st week? 3. Who ... the meeting? 4. Will you ... your friend tomorrow? 5. Many foreign tourists ... our country every year. 6. Who is going to ... the next lecture in philosophy? 7. During my stay in Prague I ... many places of interest. 8. Did you ... the English classes last year? 9. Do you regularly ... your English classes? 10. Did you ... your colleague in the hospital yesterday?

Ex. 6. Translate into English using the verbs:

A) *attend* and *visit*:

1. Він не ходить на лекції. 2. Чи відвідуєте ви семінари по філософії? 3. Чи правильно я зрозумів, що ви збираєтеся відвідати цю виставку? 4. Дуже багато людей були присутніми на лекції з економіки. 5. А скільки людей взагалі відвідує ці лекції?

B) *advise* and *consult*:

1. Я повинен порадитися з моїм науковим керівником. 2. Хто порадив вам використати цей метод? 3. Я раджу перевірити ваші дані ще раз. 4. Краще проконсультуйтеся у завідувача лабораторії. 5. Вони не радилися зі мною. 6. Мій керівник радить застосувати інший метод.

Ex. 7. Insert the verbs *advise* or *consult*:

Consult your scientific adviser (manager, doctor). Your scientific adviser (manager, doctor) *advises* something to you.

1. The problem you are investigating is very difficult. Did you ... your scientific adviser on this point? What did he ... you? 2. Who ... to use this method? 3. He had to ... the reference book? 4. I ... my doctor. He ... me to go to the Black Sea shore. 5. Did your scientific supervisor ... you to make a report at the conference? 6. Do you need to ... a dictionary when translating a text from English into Ukrainian? 7. Does the doctor ... you to take your leave now? 8. Are you going to ... your scientific supervisor on how to do the calculations?

Ex. 8. Answer the following questions:

- I.
  1. Are you a postgraduate student?
  2. Are you taking your postgraduate course now?
  3. When are you going to take your exam in English?
  4. Who is your scientific adviser (supervisor)?
  5. Have you got any publications on the subject under study?
  6. When are you supposed to uphold the thesis?
  7. What academic degree do you expect to get?
- II.
  1. In what field do you carry on your research?
  2. Are you a theoretician or an experimentalist?
  3. What problems do you investigate?
  4. Do you carry on your research individually or in a team?
  5. What is the object of your investigation?
  6. What methods do you employ in your work?
  7. What do you do with the data you obtain?
  8. According to what principles do you analyze the results?
- III.
  1. Did you take part in a scientific gathering last year?
  2. Was it a national or an international congress (conference; symposium)?
  3. When and where was it held?

4. How long did this congress (conference; symposium) last?
5. What was the subject of discussion?
6. Did you or any of your colleagues make reports at this congress (conference; symposium)?
7. Was your report a success?
8. Was it discussed afterwards?
9. Were there any discussion of general interest held during this congress?
10. What was your general impression of the congress (conference; symposium)?

Ex. 9. A) Translate into Ukrainian, paying attention to the parts in italics:

1. The First British Conference on Globalization *was held* in Brighton *under the presidency* of Dr Sanders, *chief scientific adviser* to the Ministry of Economy. 2. It was truly an *international gathering*, for of 470 delegates *nearly* one-quarter came from fourteen countries *overseas*. 3. The conference consisted of ten *successful* sessions devoted to important *present-day* problems in global economy and their possible solutions. 4. Each session began with an introductory *paper* by *an authority on the subject under discussion*. 5. The *main speakers* were allowed up to forty minutes *to develop their subject* and the *subsequent speakers* up to fifteen minutes. 6. The *arrangements for simultaneous translation* were excellent. 7. *Pre-prints* of the main congress reports *were available* to the *participants* before the meetings. 8. The morning of the third day *was given over* to *research reports* on new marketing technologies and *innovations*. 9. At the *final session* *attention was directed* to the problems involved in *translating research into practice* and introducing prospective global marketing *techniques*. 10. *In all*, more than fifty papers and reports were presented from the *research departments* of *official* institutions of economy and industrial firms as well as from individuals, including *a number* from Holland, Germany and Italy. 11. There was a rich exhibition of modern books *dealing with* all aspects of economy.

Ex. 10. Translate into English using the expressions *to be under discussion* (*consideration, investigation, study*); *to be in progress*; *to be in question*; *to deal with*:

1. Проблема, що досліджується, має велике значення для ядерної фізики. 2. Ця

стаття стосується дуже важливої проблеми. 3. Розкажіть нам про дослідження, які проводяться у вашій лабораторії. 4. Доктор Пірс – один з найвидатніших спеціалістів з питання, що зараз дискутується. 5. Доклад, про який йде мова, був представлений науково-дослідним відділом нашого інституту. 6. Якими проблемами ви зараз займаєтесь? 7. Книга, про яку ти питаєш, була видана в минулому році. 8. Мені б хотілося більше дізнатися про досліду роботу, яка проводиться в цьому науковому центрі. 9. Питання, що вивчається, є дуже цікавим для спеціалістів з різних галузей економіки. 10. Вечірнє засідання було присвячене новітнім технологіям в галузі економіки.

Ex. 11. Insert the right word: *last* or *latest*:

1. My aim is to acquaint the reader with the ... discoveries in our field of research. 2. The ... chapter of my thesis is devoted to the experimental technique. 3. The introductory discussion is concerned with the ... types of polymer forming reactions. 4. The summary is given at the ... two pages. 5. The second chapter deals with the ... models of apparatus. 6. This is the ... model received by our laboratory.

Ex. 12. Translate into English:

1. Про що йдеться в останній статті, яку ви прочитали? - В ній говориться про останні досягнення в моїй галузі дослідження. 2. Чому присвячено останній номер журналу цього року? - Новітнім працям вчених у нашій галузі. 3. Чи читали ви останню статтю доктора Н. в останньому номері журналу? - Так, читав. - Чому вона присвячена? - В ній йдеться про найсучасніші методи дослідження. 4. Що міститься на останніх сторінках роботи? - Останні результати дослідження.

Ex 13. A) Read the text and answer the questions:

The article I'm going to speak about was first published in the "Mathematical Research" by Kyiv University Press in 1999. It is written by a leading authority in my field of science, Prof. N. Ivanov. The article consists of four sections. The purpose of the article is to acquaint the reader with the work carried on and the data obtained in the field of mathematics. Reference is made to foreign and Ukrainian scientists. As the article is on

the subject I'm greatly interested in I read it with pleasure. I think it will be extremely interesting and useful to my colleagues who take interest in research of this kind. It is profusely illustrated with diagrams and graphs.

1. When and where was the article first published?
2. Who is the author of it?
3. What is the purpose of the article?
4. To whom is reference made?
5. To whom will it be interesting and useful?
6. In what way is the article illustrated?

Ex. 14. Write about the book (the article; the publication) you've recently read or are reading now:

1. The title of the book.
2. The time and place of its publication.
3. The subject of the book.
4. For whom the book is addressed.
5. The author(s) of the book.
6. The list of references.
7. The arrangement of the subject matter.
8. The quantity of the chapters.
9. The contents of each part.
10. What is of particular interest.
11. Your own opinion about the value of the book.

Ex. 15. Translate into English, using *to give (present; provide)*:

1. В книзі дається детальний опис метода дослідження.
2. В третьому розділі міститься докладний опис експерименту.
3. У першому розділі міститься вступний опис питань теорії.
4. В останньому розділі дається стислий виклад експериментальних результатів.
5. У розділі «Обговорення» міститься всебічний опис основних напрямків роботи.
6. В статті надається авторитетний опис історії дослідження.
7. В докладі не дається детального опису окремих галузей сучасної

промисловості.

Ex. 16. Translate into English:

1. Я можу допомогти вам, якщо ви мені дозволите. 2. Якщо хто-небудь прийде, попросить їх зачекати. 3. Подзвони мені, коли будеш готова. 4. Я поїду до Криму, як тільки почнуться канікули. 5. Я не можу нічого вам сказати, доки я не знаю фактів. 6. Повертайтеся до того, як стемніє. 7. Ти повинен про все розповісти батькові, як тільки він повернеться з роботи. 8. Зачекай, доки він повернеться. 9. Коли будеш писати листа своєму другові, перекажи йому мої вітання. 10. Ми повинні купити карту, перш ніж відправимось у похід.

Ex. 17. Read the text and answer the questions:

This book presents a collection of articles which originally appeared in “Scientific American” and “Physical Review”. Almost all the authors of the articles work in the United States of America. They are experts in different fields of science and technology. The book is addressed both to professional scientists and interested laymen. The book consists of two parts devoted to semiconductors and electronics. Such subjects as biophysics and space medicine have been excluded.

1. To whom is the book addressed?
2. What country do the authors come from?
3. In what journals did the articles originally appear?
4. How many parts does the book contain?
5. What subjects does the book deal with?
6. What subjects were excluded from the book?

Ex. 18. Put questions to the words in italics. Mind the place of the prepositions:

1. The book consists of *ten chapters*. 2. The article acquaints us with *the latest developments*. 3. The volume consists of *eight essays*. 4. Dr. Priestly is working at *a new invention*. 5. Reference is made to *analogous research in other countries*. 6. Dr. Brown is interested in *the latest research in the field of economy*. 7. My friend

congratulated me on *obtaining these data*. 8. The book is written by *Prof. Smith*. 9. The work is carried on by *professional scientists*. 10. The work is carried on with *microelectrodes*.

Ex. 19. Insert the right word: *subject*; *object* or *subject matter*:

Subject – smth (to be) talked or written about or studied; *subject matter* – the content of a book, speech, etc.; *object* – smth aimed at, end, purpose, to which action or thought is directed

1. This is an excellent collection of articles on diverse ... . 2. The ... of my paper is to present the basic ideas of the theory in question. 3. The author treats a great variety of ... . 4. The ... of the book is of major importance. 5. All the ... dealt with in this book are regularly reviewed in scientific journals. 6. The ... of my thesis is arranged in the following way. 7. The ... of the essay is to give some idea about analogue computers. 8. The ... of this book falls into two sections. 9. The ... is to investigate this particular problem. 10. The ... of this book is to analyze the character of the brain activity.

Ex. 20. Make sentences with the following word combinations. Use *there is* / *there are*:

A wide range of unsolved problems; a great number of papers; a large body of information; a lot of new data; some new ideas; a good deal of factual information; a great variety of experimental techniques; a wide choice of instruments; a great number of experimental facts; a variety of methods.

Ex. 21. Make the following sentences negative, then interrogative:

1. There are some experimental results in this paper. 2. There are some microscopes in this laboratory. 3. There is some water in this test tube. 4. There is some oxygen in this chamber. 5. There are some computers in this laboratory. 6. There are some physics journals in this library. 7. There are some monographs on this subject. 8. There are a lot of figures in this article. 9. There is some discrepancy between the results. 10. There is the description of this method in the essay. 11. There is a great deal of reliable information on the nature of the process now. 12. There is full bibliography in this book.

13. There are a great number of references at the end of the paper. 14. There are a lot of drawbacks in your article. 15. There are some interpretations of this phenomenon.

Ex. 22. Translate into English:

1. Зараз цей метод широко застосовується у математичних підрахунках. 2. Під час дослідів у камері підтримується постійна температура. 3. Ці зміни пояснюються впливом сильного магнітного поля. 4. Це припущення підтверджується декількома експериментальними дослідженнями. 5. Ці параметри вимірюються декілька разів під час експерименту. 6. Якщо застосовувати цей метод, не треба ніяких додаткових розрахунків. 7. Ніякого пояснення цих висновків у статті не надається. Методика проведення дослідів також не описана. 8. Яким чином цю проблему вирішують зараз? 9. Постає питання: «Чи підтверджується цей висновок якими-небудь фактами?» 10. Ми знаємо, що цей метод є найпоширенішим зараз і вважаємо, що він найкраще підходить до наших досліджень. 11. Значення цих досліджень зараз широко визнається. 12. Метод, запропонований у цій статті, відрізняється простотою і надійністю.

Ex. 23. Complete the following sentences with information related to your research:

1. In this paper I shall concern myself with ... . 2. In this talk I shall touch upon ... . 3. In this paper we shall outline ... . 4. Our consideration will be based on ... . 5. In this article I shall try to show ... . 6. In this paper we shall give a brief account of ... . 7. An attempt will be made ... . 8. In my talk I shall make an attempt ... . 9. Attention will be given to ... . 10. Our conclusions will be drawn from ... . 11. In the present paper we shall deal with ... . 12. In the present paper the author will provide evidence for ... . 13. This problem will be dealt with ... . 14. The present paper will be concerned with ... . 15. One section of the paper will be devoted to ... .

Ex. 24. Translate into English:

1. Я збираюсь почати свій виступ з невеличкого вступу, в якому намагатимуся

описати в загальному плані сучасний стан даного питання. 2. Опис матеріалів та методів не забере багато часу, оскільки ми користувалися стандартною методикою. 3. Пізніше я приведу декілька прикладів, щоб проілюструвати це положення нашої теорії. 4. У своєму повідомленні я збираюся наголосити на тих аспектах проблеми, які мають практичне значення. 5. Ми почнемо нашу доповідь з постановки питання, а потім перейдемо до обговорення останніх експериментальних спостережень. 6. У третьому розділі цієї статті буде викладена програма нашої подальшої роботи і будуть обговорені можливі теоретичні та практичні труднощі. 7. Зараз давайте розглянемо це питання з іншої точки зору. 8. У цій роботі викладені результати останніх досліджень у цій галузі і проведено порівняння з попередніми даними. 9. Велика увага у майбутньому буде приділятися зв'язку між експериментальною роботою та теоретичними дослідженнями. 10. Тексти всіх доповідей та повідомлень будуть опубліковані у «Матеріалах» конференції. 11. Далі автор зосередиться на небажаних труднощах, які є результатом застосування цього метода, і на можливих мірах їх запобігання. 12. У кінці статті дається список праць з цієї теми, а також таблиці та графіки. 13. Підписи під малюнками зроблені англійською мовою. 14. Ми не будемо описувати всі методи, але дамо посилання на відповідні роботи. 15. У цьому розділі ми зосередимо нашу увагу на перевагах цього метода і на можливих галузях його застосування.

Ex. 25. Fill in prepositions where necessary:

1. The old woman says her husband retired ... sixty seven. 2. ... my first visit ... Lviv I spent three hours sightseeing every afternoon. 3. "Which street does he live ...?" "He lives ... 23 Oxford Street. It's rather far ... here." 4. I met ... a friend ... the way ... the institute. He told me that he had got a new flat ... a new district ... the suburbs. 5. ... a holiday there are always a lot ... people ... the streets and squares. 6. "Is your father still ... hospital? Are you going to visit him ... hospital?" 7. When my friend was ill he stayed ... home a week or two. 8. Every morning I leave ... 8.15 in order not to be late ... work.

Ex. 26. Choose the correct word from those in the brackets:

1. He can read English (a little; a few). 2. Let him think (a little; a few). 3. Last year I

was to (a little; a few) lectures of this professor and liked them very much. 4. We spent (a little; a few) days in the country and then came back to town because the weather was awful. 5. You know (a little; a few) German, don't you? 6. You know (a little; a few) words in German, don't you? 7. There were not many high buildings in this district (a little; a few) years ago. 8. If you think (a little; a few), you will remember the rule and translate the sentence correctly. 9. My brother will come to Kyiv in (a little; a few) days.

Ex. 27. Choose the variant that is closest in meaning to the original sentence:

used to do smth describes habits, regular activities in the past that no longer exist now; *be used to doing smth* means “have a habit”, “be accustomed to”.

1. John used to travel a lot.
  - a) He traveled a lot in the past, now he doesn't.
  - b) He is accustomed to traveling.
2. Doris isn't used to working so hard.
  - a) In the past she worked very hard but now she doesn't.
  - b) She isn't in the habit of working so hard.
3. Marilyn is used to this climate.
  - a) Marilyn is accustomed to this climate.
  - b) In the past Marilyn liked this climate.
4. These students are used to studying for exams in the library.
  - a) They always study for exams in the library.
  - b) In the past they went to the library to study.
5. He used to visit night clubs every other day.
  - a) He still visits night clubs every other day.
  - b) He doesn't visit night clubs every other day any more.
6. Tom is used to this hard work.
  - a) Tom is accustomed to this hard work.
  - b) In the past Tom liked this hard work.

Progressive Tense Group. Active and Passive

Ex. 28. Make the following sentences interrogative. Give short and full affirmative and negative answers:

1. They were waiting for you at 5 p.m. 2. He is standing at the window talking with someone. 3. I am going to read for my classes the whole evening. 4. She was having a rest from 2 to 3 after dinner. 5. Many scientific books and articles are being translated from foreign languages. 6. Nick is not writing. He is doing nothing. 7. At this time tomorrow we will be approaching Odessa. 8. We shall be waiting for you here after classes. 9. When I came in the last student was being examined. 10. He was learning the new English words when I came in. 11. When the teacher was explaining the rule, the students were looking at him. 12. Yesterday the whole morning I was cleaning my flat. 13. We are going to the theatre tonight. 14. The devices are being repaired. 15. She is going to visit us in a couple of days

Ex. 29. Describe in a few sentences what research you are doing at present.

Ex. 30. Ask another student:

1. what work he is doing at present; 2. what he is planning to do next; 3. How successful he is in his work; 4. why he is doing this particular research; 5. What difficulties he is facing now; 6. what results he is expecting from his work; 7. What problem he is working on; 8. why he is studying English; 9. if he is going to employ it in his work; 10. how often he consults his scientific adviser; 11. if computers are being widely used in research now; 12. what new ideas and theories are being developed in his field.

Ex. 31. Chose the correct form of the verb:

1. I (understand/am understanding) now. 2. This melody (sounds/ is sounding) nice. 3. When she arrived everyone (studied/ was studying). 4. At three o'clock he (made the home-task/was making the home-task). 5. Barbara always (goes/is going) to work at 7 a.m. 6. Coffee (smells/is smelling) good. 7. At this time tomorrow we (shall take/ shall be taking) the test. 8. She usually (phones/is phoning) in the evening. 9. I (shall call/am calling) you one of these days. 10. John (read/ was reading) while Mary (watched/ was watching) TV.

Ex. 32. Replace the infinitives in brackets by the Present Simple or Progressive; Past Simple or Progressive:

1. My elder sister (to have) a music lesson. She always (to have) a music lesson on Friday. 2. Who (to sing) in the next room? 3. I (to read) a book when he (to come) in. 4. Father (to read) a newspaper. He usually (to read) something before going to bed. 5. Mother (to cook) breakfast in the kitchen. She always (to cook) in the morning. 6. When I (to go) out the sun (to shine). 7. Who you (to wait) for? – I (to wait) for Ann, we (to leave) in ten minutes. 8. It often (to rain) in autumn. 9. The girl (to walk) as though she (to have) no particular objective. 10. (not to go) out, it (to rain) heavily. 11. You (to understand) the use of the Simple Present and Present Progressive quite well? 12. What you (to write)? You (to make) notes about the two present tenses? 13. He (to sit) in a café when I (to see) him. 14. Why you (to smile), Kitty? 15. I often (to meet) you at the corner of this street. You (to wait) for anybody? 16. You usually (to go) through the park? – Not usually, it's only today that I (to go) here. 17. You (to hear) anything? – Yes, somebody (to ring) at the door. 18. They still (to discuss) where to go now. 19. He (to work) all day yesterday.

Ex. 33. Put questions to the words in italics:

1. It will take you *two hours* to get there. 2. I'm not going to the cinema *because I'm very busy tonight*. 3. We are going to take our exam in English *at the end of May*. 4. *His wife's* health is still poor. 5. *I* am planning to spend three hours a day to get ready for my exams. 6. The children were swimming in the river from morning to night *when we lived in the country*.

Ex. 34. Translate into English. Pay attention to the use of the Present Progressive Tense to express actions in the near future:

1. Ми зараз дуже зайняті, оскільки завтра ми їдемо. 2. Влітку ми завжди їздимо на дачу. 3. Давайте пройдемо на платформу, поїзд прибуває через п'ять хвилин. 4. Поїзди прибувають і відправляються точно за розкладом. 5. Коли мої друзі приїдуть до Києва, вони завжди зупиняться у мене. 5. Моя сестра приїздить у суботу. Я буду її зустрічати. 6. Моя подруга справляє сьогодні вечірку. 7. Коли

вони справляють вечірку, вони, зазвичай, запрошують всю нашу родину.

Ex. 35. Fill in prepositions, where necessary:

1. My friend and I always prepare ... our examinations together. I took my English exam the day ... yesterday, and got “good” ... it. My friend is going to have his exam ... two days’ time. I hope he’ll do well ... it, too. 2. I’m going ... the seaside ... my holiday ... this year. I always spend my holiday ... the sea. When I was away ... holiday ... last year, I didn’t swim much because ... the weather. The doctor says I shouldn’t stay ... the sun ... twelve o’clock. So, I shall go ... the beach early ... the morning and be back home ... eleven. 3. My sister is a teacher, so usually has two months’ holiday ... summer. She is away ... holiday now. She usually finishes work ... the end ... June and leaves Kyiv early .... July.

Ex. 36. Translate into English:

1. Зараз перед нами стоять дві проблеми, які являють собою значні технічні труднощі. 2. Зараз ми стоїмо перед дилемою: почати роботу без необхідного обладнання, чи відкласти її на більш пізній строк. 3. У наш час обсяг наукової інформації росте дуже швидко. 4. Методи наукового дослідження зараз зазнають великих змін. 5. Ми збираємося використати цю методику у нашому дослідженні. 6. Зараз створюються нові магніти, які знайдуть широке застосування у наукових дослідженнях и техніці. 7. Комп’ютери зараз широко застосовуються для обробки даних. 8. На зборах обговорювалася наукова новина цього метода. 9. Очевидно, цей процес буде в подальшому розвиватися. 10. Ця програма була завершена минулого місяця, і зараз отримані результати обробляються. 11. Вони досліджують цю проблему вже 2 роки. 12. Завтра у цей час ми будемо проводити наш експеримент. 13. Вчора вранці, коли я прийшов на заняття, професор Н. проводив експеримент. 14. Вони збираються зробити доклад на щорічній конференції у Парижі. 15. Зараз цю проблему вивчають у нашій лабораторії.

Perfect Tense Group. Active and Passive

Ex. 37. Make the following sentences interrogative. Give short and full affirmative and negative answers:

1. They have come to Kyiv to attend a conference on globalization. 2. The engineers have obtained quite remarkable results from the experiments they have recently conducted. 3. I have always lived in this town. 4. Our reports have been written in time. 5. I have not yet fully analysed the results of the experiment. 6. By Monday she will have already typed the article. 7. He had written the letter before he went home. 8. This new hotel complex will have been completed by April. 9. My friend has not been to Kyiv for ten years. 10. By night the rain had stopped. 11. Here is the book I have just bought. 12. It was ten o'clock but he had not yet finished looking through the papers. 13. The luggage had been examined by the time the train started. 14. They will have completed the work by the deadline. 15. He has worked hard this year.

Ex. 38. Translate into Ukrainian:

1. During the last few years we have witnessed remarkable progress in the space research techniques. 2. Recent experiments concerning these phenomena have focused considerable attention on getting reliable data. 3. In recent years much of our interest has been centered round the problem of the evolution of comets. 4. We have recently attempted a study of the feed-back mechanism and have found some direct evidence against that widely spread conception. 5. The recent advancements in instrumentation have facilitated the solution of this problem which in the past was only approached by hit and miss methods. 6. The studies which are described in this paper have become classical ones. 7. The last decade high-energy physics has developed into an independent area. 8. Computers have found wide application in science and technology. 9. In recent literature the problems and prospects of this new trend in science have not been discussed exhaustively. 10. During the last decades a great number of researchers have been involved in the study of cancer problems. 11. The intensive research has culminated in a few important discoveries. 12. We have undertaken some interesting studies. 13. This institution has trained a generation of efficient scientists. 14. This international commission has held a number of important meetings. 15. Valuable information has been obtained in recent years on the age and composition of the Moon

and various ideas have been proposed to explain the origin of this planet.

Ex. 39. Chose the correct word from those in the brackets:

Do you know (that; what) they're discussing? 2. I can't say (that; what) I liked the book very much. 3. Somebody told (that; what) Peter is coming back to Kyiv soon. 4. Have you heard (that; what) they decided to do? 5. My friend has told me (that; what) his mother is ill. 6. I'm telling you (that; what) you should do. 7. I feel (that; what) he is going to say. 8. I feel (that; what) he is writing. 9. Do you remember (that; what) he said? 10. Sorry! I didn't hear (that; what) you said.

Ex. 40. Put the following statements into the Passive Voice:

1. We have carried out a few experiments this week. 2. We have recently undertaken a new study. 3. They have recently made an analysis of the data. 4. They have accomplished an interesting investigation this year. 5. We have lately published some useful information on this problem. 6. We have just presented a few illustrative recommendations. 7. They have ignored this important fact. 8. They have held a scientific conference this month.

Ex. 41. Change the following statements into the Present Perfect negative using *yet*:

1. I am going to review the data. 2. I am going to write my thesis. 3. He is going to present his paper. 4. They are going to send us the reprints of their articles. 5. They are going to try this approach. 6. We are going to test this installation. 7. We are going to discuss this program. 8. She is going to describe her work. 9. He is going to complete this experiment. 10. I am going to present the advantages of this method over the other one.

Ex. 42. Answer the following questions:

1. Have you ever visited any research institutions? 2. Have you ever been on a business trip abroad? 3. Have you read much scientific literature lately? 4. Have you had any difficulties in your work of late? 5. How long have you worked in this field? 6. Have you ever attended international conferences? 7. Have you had any practice in English of

late? 8. Has your scientific adviser seen your recent results yet?

Ex. 43. Make sentences with the following phrases and the construction *there + to be* in the Present Perfect:

Ex.: *some new developments in*: There have been some new developments in high-energy physics lately.

1. remarkable achievements in; 2. considerable progress in; 3. much interest in; 4. serious drawbacks in; 5. some confusion in; 6. a few reports on; 7. some interesting studies on; 8. some important data on; 9. some criticism on; 10. some attempts to study.

Ex. 44. Fill in the blanks with articles or possessive pronouns where necessary and retell the text:

Jack London, ... great American novelist, was born in ... San Francisco and spent ... first years of ... life there. John London, ... father of ... family, left ... farm and moved to ... town. He tried a lot of trades, but couldn't make enough money to send ... children to ... school. Jack London had to begin earning ... living at ... early age. He sold ... morning and evening papers in ... streets. At ... age of fourteen he began working in ... factory. He worked eighteen to twenty hours ... day. Then he became ... sailor. Jack London travelled ... lot. He had to do ... very hard work, but he also read ... lot and tried to get ... education. He went to ... school and to ... University. In addition he read ... lot of books on ... History and Philosophy. Jack London's ambition was to become ... writer. Later London went to ... Far North of ... America. He didn't bring back any gold from there, but he brought something much better than ... yellow metal. It was ... book of ... stories about life in ... North. He had realized ... ambition; he had become ... writer.

Ex. 45. Fill in the blanks with prepositions and adverbs where necessary:

1. When Dickens was a boy ... four, his father showed him a beautiful house ... the place where they were living ... that time. "Why can't we live ... a fine house like that?" the boy asked ... his father. "We're rather poor, and can't pay ... it," his father answered. Little Charles often went ... that place. He liked to look ... the house and play outside it. Many years later he really moved ... that house and lived there ... a long time.

2. Theodore Dreiser, the great American writer, was born ... the 27th ... August, 1871 ... a small town ... America. 3. When Jack London was a boy ... ten, he sold newspapers ... the streets and ... this way helped ... his parents. 4. Which novels ... Jack London have you read? 5. The boy learned to read ... the age ... five.

Ex. 46. Put the verbs in the correct tense:

A) 1. The boy (to collect) a few hundred valuable stamps. 2. Mike (not to read) "A Kind of Loving" yet. 3. You (to read) the book that I (to give) you last week? - No, I (not to finish) it yet. As soon as I (to finish) it I (to return) it to you. 4. Do you know Nick? - Yes, I do. I (to know) him since he (to come) here in 2002. 5. Why you (not to write), Nina? - I (to have) nothing to write with. I (to break) my fountain pen. 6. Don't start doing Ex. 12 until you (to learn) the grammar rule. 7. You (to pass) your examination in economics? - Yes, I ... . - When you (to take) it? - On Saturday. 8. Last week the doctor (to come) to see Jack, because he (to fall) ill. The doctor (to tell) him to stay in bed for a week. When the doctor (to examine) him, his friends (to come) to visit him. 9. Will you come tomorrow morning, please? I (to pack) then and I (to need) your help. If you (to come) before 8 o'clock, I (to be) busy. I (to have) my lesson in French.

B) It (to rain) still. It (to rain) for days. I (to arrive) at Hereford Square, (to shake) the water off my overcoat and (to hang) it up, and (to walk) into the drawing-room. A bright fire (to burn) and the lamps (to be) all on. The curtains (to be) not yet drawn and I (can) see outside the magnolia tree. Antonia, who (to read) by the fire, (to jump up) to welcome me. She (to kiss) me and (to ask) me what sort of day I (to have). I (to tell) her and (to sit down) heavily on the sofa. I (to be) now unutterably tired. Absent-mindedly I (to pick up) the book that (to lie) on the little table.

Ex. 47. Explain different usage of the verb *to have*:

1. He has a very good library. 2. You have made many mistakes in your test. 3. You have a lot of mistakes in your test. 4. You will have to do it next week. 5. We had a nice walk in the woods this morning. 6. Let me have a glance at your translation. 7. You must have your watch repaired. 8. I must have my hair cut. 9. I've got a lot to do today. I'll have all the furniture removed from this room. 10. I had finished cooking the supper by 8 p.m.

11. There are two kinds of speeches: there is the speech which a man makes when he has something to say, and the speech when he has to say something. 12. I've got a letter from my mother.

Ex. 48. Translate into English:

A) 1. Заходь до мене о шостій. До цього часу я вже закінчу робити переклад і буду чекати на тебе. 2. До цього часу наступного тижня ми вже складемо всі іспити. 4. Наступного року виповниться вже п'ять років як я вивчаю англійську. 5. До 2008 буде вже десять років, як я її знаю. 6. Я знаю, що ти розлютишся, коли я розкажу тобі, як все було насправді.

B) Вчора по дорозі додому я зустрів свого старого друга, якого не бачив вже дуже давно. Колись ми вчилися разом в інституті. Після того, як мій товариш закінчив інститут, він поїхав на Далекий Схід і жив там протягом п'ятнадцяти років. Хоч він і надсилав мені листи час від часу, але побачитися з ним знову було дуже приємно. Я запросив його до себе додому. Він обіцяв прийти, як тільки він закінчить всі свої справи. Він дійсно мав багато чого зробити, оскільки він переїхав до Києва назавжди.

Ex. 49. Translate into English:

1. В останні роки були зібрані цінні статистичні дані про закономірності цих явищ. 2. В останні два десятиріччя значних успіхів було досягнуто в багатьох галузях науки. 3. У цій доповіді ми узагальнили результати декількох досліджень, а також досвід роботи за новою методикою. 4. Ми здійснили цілу низку досліджень в цьому напрямку, і деякі наші результати будуть викладені в даній статті. 5. Нещодавно була запропонована спільна міжнародна програма космічних досліджень. 6. До цих пір розрізняли два типи таких реакцій, але сучасні дослідження довели, що існує ще один тип. 7. Поки що нам не вдалося привести теорію у повну відповідність до результатів дослідів. 8. До цього часу ми не ставили перед собою такої складної задачі. Її вирішення вимагатиме від нас значних зусиль. 9. Жодне з досліджень, які проводилися останнім часом і мали за мету перевірити цю гіпотезу, не дало обнадійливих результатів. 10. Початок цьому

напрямку у фізиці було покладено у 1930-ті роки. З цього часу він перетворився на широку галузь дослідження. 11. Останні дані підтверджують, що розходження у попередніх результатах були зумовлені недостатній точністю вимірювань. 12. У доповідях, які були зачитані сьогодні на нашому засіданні, були розглянуті питання методики експерименту і аналізувалися отримані результати. У цьому повідомленні основна увага буде приділена їх теоретичному обґрунтуванню.

Sequence of Tenses. Indirect Speech

Ex. 50. Choose the correct word and translate the sentences:

1. I asked the librarian to give me the text-book and I promised to bring it (tomorrow; the next day). 2. The boys said that the ice was so bad (today; that day) that they couldn't skate and went home. 3. We asked Nick why he had not come to the Institute (yesterday; the day before). He answered that (last night; the previous night) he had had such a terrible headache that he could not sleep at all. 4. Nick said that he had seen the film a few days (ago; before). But he would go to see it again with us (tomorrow; the next day), if we didn't mind. 5. When we were asked if we should come (here; there) again, we answered that we should certainly come. 6. Peter told us that a new English film was on in our club (today; that day). 7. Nina said that she had spent three hours (yesterday; the day before) looking for an interesting article to speak about in class.

Ex. 51. Replace the following sentences in direct speech by corresponding sentences in indirect speech:

1. "At ten years of age, I became a newsboy in the streets," wrote London in his own biography. 2. "I suppose you are ten years old," the inspector said to Johnny. "And I want you to answer and to tell me the truth," he continued severely. "He has worked here all these months," the superintendent said about Johnny. "I know him," the inspector said looking at the boy. "I have made them discharge him from three factories within the year. This makes the fourth." "Please, Mr. Inspector," the boy burst into tears. "Two babies died in our family and we are awfully poor." 3. "I've caught cold and that's why I cough," Johnny said. 4. "We have completed all the necessary preparations for

your departure,” Jemima said to Miss Sedley. 5. “The girls got up at four this morning. They have packed all her things,” said Jemima. “And we have made her a big bouquet, too,” continued the woman. 6. “I know you can’t help us with money. But we met a man who works for you. He said you could give me a job,” Jess said to Brackett. 7. “I was a sailor; I worked at factories; I cleaned carpets and washed windows. And I never got the full product of my toil,” wrote Jack London.

Ex. 52. Replace the following sentences in indirect speech by corresponding sentences in direct speech:

1. Eliza told Uncle Tom that she had heard her master say that he had sold her child. 2. Eliza told Uncle Tom that she was going away with her child and she would try to find another place to live in. 3. The master told David Copperfield that his stepfather had sent him to school during holiday-time as a punishment. 4. Brackett told Jesse that the work in his department was very dangerous and that he must understand that. He said further that the staff went only in special cars at night; they had to follow a special route; they couldn’t go through any city. But Jesse said he didn’t care, as he had hunted for a job for a long time and he would be happy to get anything. 5. Jesse said he was not afraid for his life, he couldn’t go on living that way. He said his family was starving. He told Brackett that he had been out of work for six years already, that he had lost his skill, he had lost all hope that any boss would agree to give him a job. 6. The man told his son Jack that stealing is a bad thing, and that they were doing it because of his sick sister. He also said that he had never stolen in his life. He was a good worker. But now, he said, they were obliged to steal as he had no money for food and couldn’t find a job.

Ex. 53. Fill in the blanks with prepositions and adverbs where necessary:

1. “What do you mean ... watching ... me all the time?” the young girl asked angrily, turning ... the man who was sitting next ... her. 2. ... my surprise I found out that all those nice things were meant ... me. 3. Do you mind if I only see you ... the corner ... the street? 4. Please don’t interrupt each other, speak ... turn. 5. The passengers stood ... a queue, waiting ... their turn to get ... the plane. 6. “If you’re sure ... your ideas, you should fight ... them,” the professor said ... the young man. 7. The doctor asked me

if I could take care ... my friend, who was ill. He wasn't able to go ... , and there was nobody else but me to look ... him. 8. ... first the article seemed awfully difficult ... the student, but when he had read it several times, everything became clear ... him. 9. I'm grateful ... you ... reminding ...me ... the lecture. 10. Does this girl remind ...you ... anyone? 11. ... the one hand, it's not a bad idea, ... the other, it's too early to think ... it now. 12. I'd like all ... you to read this article. It'll give you a very good idea ... the subject we're discussing.

Ex. 54. Choose the correct word from those in the brackets:

1. When Jack came home, his sister told him that Peter had rung him up an hour (ago; before). 2. "Did you work or were you still going to school to years (ago; before)?" the teacher asked one of the students. 3. Last week I asked my friend to translate this article, but he said he couldn't do it (no; then) and said he would do it (in two days; two days later). 4. My friend spent his last week-end in the country. He says the weather was fine (today; that day). 5. I gave my friend a book last week and he said he would return it (tomorrow; next day), but he hasn't done so yet. 6. "Are you going to give a talk (tomorrow; next day)?" my friend asked me. 7. He wanted to know when we were going (here; there) again. 8. "Please, come (here; there) as often as you like," she invited.

Ex. 55. Translate into English:

1. Олег сказав, що його батьки живуть у Луцьку вже 12 років. 2. Ольга сказала, вона подзвонить додому, як тільки закінчатся збори. 3. Павло розказав нам, що до вступу до інституту, він працював механіком і жив в іншому місті. Він також сказав, що в нього є сім'я, але вона поки що живе там. Ми запитали, чи велика в нього сім'я. Він відповів, що має дружину і двох синів. 4. Петро просив мати не хвилюватися, якщо він затримається: в нього мала бути зустріч після роботи. 5. Марія сказала, що вона розмовляла з Івановим і повідомила йому про наше рішення. 6. У телеграмі Микола повідомляв, що літак буде о 7 ранку і просив зустріти його в аеропорту. 7. На тому тижні ми отримали листа від Михайла з Криму. Він писав, що там стоїть погана погода, весь час йде дощ і вже досить

холодно. Там стало нудно, бо не можна купатися. Він також написав, що якщо погода не зміниться, він приїде додому. 8. Борис сказав, що не зможе прийти до них завтра, бо він буде зайнятий цілий день. 9. Таня звернулася до викладача за порадою. Вона сказала, що прочитала всю книжку дуже уважно, але не може скласти план. Викладач порадив їй виписати з кожної частини основні тези.

Modal Verbs

Ex. 56. Translate into Ukrainian:

1. These important results might have been easily overlooked, as they were published in a popular science magazine. 2. Johnson's data published in 2003 could have been used in our work but they lacked precision. 3. This, of course, doesn't prove the statement, but it may help to persuade you of its truth. 4. Originally, this word must have been used to describe this process for want of a better term. 5. But for the lack of a unifying theory for these phenomena some of the problems could have been settled a long time ago. 6. This might make the computations simpler, but this also reduces the usefulness of the theory. 7. But for the lack of precise measuring instruments these events might have been detected much earlier. 8. These studies should have been resumed, when it became clear that the original assumption had been correct. 9. The resulting figures should have been corrected for the energy losses to make the picture look more realistic. 10. A lecturer must be able to explain things clearly. 11. The definition of this event suggested by Smith lacked clarity, otherwise it could have been taken for general use. 12. But for the support and encouragement of my colleagues this work might not have been completed. 13. Often what is needed has to be greatly modified in the light of what is possible. 14. Observation of the sun and the planets must have been made long before our civilization, as evidenced by recent archaeological findings. 15. Must you leave so soon?

Ex. 57. Fill in the blanks with prepositions and adverbs where necessary:

1. Nick said he would be waiting ... me ... the corner ... the street. I hurried ... the place and reached ... it ... time, but ... my great surprise I didn't find him there. I couldn't believe ... my eyes because I knew that he always kept his promise. The street was crowded, so I thought perhaps he was standing somewhere ... a quiet corner. I looked ... ,

but couldn't see him anywhere, so I went home, thinking that something unexpected had happened ... him. 2. I was seriously ill, but now I'm getting better and better every day. I'm very grateful ... the doctors ... all they've done ... me. 3. Someone's knocking ... the door. Please, and ask him ... I'm still so weak that I can't do it myself yet. 4. I am ... five years younger than my husband. 5. ... our way ... the Far East we passed ... many Siberian towns and villages. 6. He entered ... the room and greeted everybody. 7. A lot of people passed ... a small picture pained ... a young artist without stopping to look ... it. 8. Jim owes ten shillings ... Bob and five ... Nick. 9. How much do I owe ... you ... this book? 10. No wonder Petrov has made much progress ... his English. 11. It's a pity nobody has warned him ... smoking so much. 12. The signal warned the people ... the coming danger. 13. If you are interested ... this subject, come to listen to Professor Petrov's lecture ... the week-end. I'm sure he'll give a lot ... new facts. 14. You should follow our advice and stop worrying ... your nephew. The doctor who had operated ... him said that he hadn't felt any pain, he would be recovering soon. 15. I wonder how the boy could climb ... that tall tree. I'm afraid we'll have to help him to climb ... if we don't want him to fall.

Ex. 58. Imagine you can't find something. Express supposition using *may (might) + Perfect Infinitive*:

1. you can't find your glasses; 2. you don't know where the paper with Ann's telephone number is; 3. you can't find your key; 4. you can't remember where you have left the money; 5. you don't remember where your lighter is; 6. you are not sure whether you have seen this film; 7. you can't find the text-book; 8. you have overestimated this method; 9. you have overlooked something important; 10. he knew more than he showed; 11. the method you used lacked accuracy; 12. the situation was not so bad.

Ex. 59. Paraphrase the following sentences using *must + infinitive* to express strong supposition:

1. He is wet to the skin. It is probably raining heavily outdoors. 2. The party was just an official function. You probably felt bored. 3. I haven't heard from him yet. He is probably away on business. 4. So far as I know David was not allowed to have things his own way. He is probably disappointed. 5. There is a lighted window on the third

floor. A secretary is probably catching up on her work. 6. The policeman suddenly stopped. He probably caught sight of something unusual.

Ex. 60. Paraphrase the following sentences using *must not* to express prohibition and *don't (doesn't) have to* to express lack of necessity:

1. He is not allowed to use these devices. 2. It is unnecessary for him to stay late at work. 3. It is unnecessary for her to publish all the results. 3. You are not allowed to miss the classes. 4. It is unnecessary for you to attend all the classes. 5. It is not allowed to speak at the lessons. 6. It is unnecessary for me to emphasize this point: it is obvious. 7. You are not allowed to speak Ukrainian at your English lessons. 8. It is unnecessary for you to do this exercise in writing. 9. They are not allowed to run the experiment themselves. 10. Nobody is allowed to be late for work.

Ex. 61. Complete the following sentences using *must, have to* or *need (not)*:

1. She ..... leave home at eight every morning not to be late for work. 2. He sees very badly. He ..... wear glasses all the time. 3. .... we translate the whole text? 4. You ..... read this book. It's really worth reading. 5. a) We ..... drive fast; we have much time. b) You ..... drive fast; there is a speed limit here. 6. She fell ill and ..... leave early. 7. If you go to a dentist with a private practice you ..... Pay him quite a lot of money. 8. English children ..... stay at school till the age of 16. 9. I got lost and ..... ask a policeman the way. 10. You ..... ring the bell, I have got the keys. 11. You really ..... work harder if you want to pass this examination. 12. When you visit Kyiv again you ..... come and see us.

Ex. 62. Translate parts of the sentences into English so that to express surprise or indignation using *can't* or *couldn't* + infinitive:

1. George meant to see you off at the airport. Не може бути, щоб він передумав.
2. This journalist is a very well-informed man. Не може бути, щоб він написав щось подібне.
3. Don't tell me this actress is well over sixty. The way she looks, їй не може бути більше п'ятдесяти.
4. As far as I know George wanted to become a musician. Не може бути, щоб він зайнявся комерцією.
5. Не може бути, щоб він запізнився на

поїзд. The last train should have left ten minutes ago. 6. He isn't much of a singer. Не може бути, щоб він користувався великим успіхом у публіки.

Ex. 63. Paraphrase the following sentences using *should* + *Perfect infinitive* to express advice that came too late:

1. They didn't inform us about the meeting. 2. He didn't make reference to other works in his article. 3. He didn't give any analysis of the results. 4. We didn't systematize the information. 5. I didn't include these results into my paper. 6. I didn't describe the experimental technique in detail. 7. He didn't defend his ideas when they were attacked. 8. He didn't thank Dr. Hilton for the invitation. 9. They didn't tell us about the change in the program. 10. He didn't generalize the facts.

Ex. 64. Paraphrase the following sentences using *be to*:

1. We are supposed to complete the work by the end of the year. 2. We are supposed to solve this problem during the experiment. 3. We are supposed to report the results at the next conference. 4. We are supposed to take part in the symposium. 5. I am supposed to write an article to the scientific journal. 6. He is supposed to make a presentation at the seminar. 7. This investigation is supposed to clarify this problem. 8. This study is supposed to provide conclusive results. 9. The samples are supposed to be analyzed. 10. The old machines are supposed to be replaced.

Ex. 65. Use modal verbs with the proper form of the infinitive:

1. We (to be short) of petrol, we (to fill) the tank before we started. 2. You (to come) and keep me company one of these days. 3. The ladies (to be shocked), you (to tell) that joke in their company. 4. You (to talk) too much about business. You (to bore) your guests. 5. The chief is taking a telephone call in the office. He (to put off) his trip for the next week. 6. The light has gone out. Something (to be wrong) with the switch. We (to fix) it long ago. 7. The story is boring. I (to stop reading) it long ago. 8. He (to be) on the next train. We (to wait). 9. George has travelled a lot. He (to speak) four foreign languages. 10. The buses were all full. I (to get) a taxi.

Ex. 66. Translate into English:

1. Ми не можемо передбачити всі ускладнення, які з'являться у процесі роботи, але ми можемо запобігти труднощам, які нам добре відомі. 2. Це питання може бути розглянуте з іншої точки зору: наприклад, його можна розглядати як складову проблеми енергетичного балансу атмосфери. 3. Експеримент необхідно повторити декілька разів, оскільки завжди існує ймовірність інструментальної помилки. 4. З отриманих даних можна зробити тільки попередній висновок, оскільки вони потребують пильної перевірки. 5. Питання про експериментальну методика повинно бути вирішене у першу чергу. 6. Результати подальшої роботи повинні дати відповідь на питання про природу цих змін. 7. Ми вважаємо, що зараз нам слід зосередитися на розробці надійного методу дослідження. 8. На сучасному етапі досліджень треба спробувати узагальнити існуючі дані і побудувати теоретичну модель, яку можна застосувати у більшості випадків, якщо не в усіх. 9. Зараз нам слід розвивати ділові контакти з науковими лабораторіями, які досліджують аналогічні проблеми. 10. Цю роботу слід продовжити, оскільки в її процесі можуть з'явитися нові ідеї та факти. 11. Зараз існує розумний баланс між експериментальними даними і теорією, але в майбутньому вони можуть прийти у конфлікт. 12. У майбутньому ця робота, можливо, слугуватиме основою для нової галузі науки. 13. У наступних доповідях, можливо, буде наданий детальний аналіз цих результатів, тому я їх тут випускаю. 14. Нам доведеться прийняти цю модель, оскільки поки що немає інших спроб інтерпретувати ці явища. 15. Певним правилам доводиться слідувати при будь-якому порівняльному аналізі, але в нашому випадку вони відіграють особливо важливу роль. 16. Мені не треба наголошувати на важливості спільних комплексних дослідженнях, оскільки це цілковито очевидно. 17. Ми повинні були змушені зробити такий висновок, бо у той час не було доказів існування механізму зворотного зв'язку. 18. У відповідності до програми, ці дослідження повинні були проводитися у двох напрямках декількома групами, а отримані дані опрацьовуватися і порівнюватися. 19. Наприкінці виступу я, можливо, більш детально зупинюся на цих випадках, але зараз мені доведеться їх тільки перерахувати. 20. Відповідно до розрахунків, ефективність цього методу повинна бути дуже високою. 21. В одній статті ми не зможемо відповісти на всі питання, але ми намагатимемося висвітлити декілька з

них. 22. Принципи, описані в цій статті, були розроблені для простого випадку, але вони можуть бути застосовані і для складних систем.

Ex. 67. Choose the correct variant:

1. Where's Ann? – I'm not sure. She _____ at the meeting.
a) is   b) might be   c) must be   d) could have been
2. How does Andy get to the university? – I don't really know. He _____ the bus.
a) might take   b) takes   c) must take   d) will take
3. It's really cold in here today. – Yes, somebody _____ the window open.
a) must leave   b) might leave   c) must have left   d) will leave
4. Have you heard the weather forecast? – No, but look at those clouds in the sky! I think it _____ rain.
a) could   b) is going   c) should   d) ought to
5. Did Mr. Brown call while I was out? – I'm not sure. He _____ .
a) might have   b) might   c) did   d) didn't
6. Are you coming with us? – I'm not sure, I _____ go to the library instead.
a) must   b) will   c) might   d) shall
7. Can I speak to Professor Johnson? – She's not in her office, and she doesn't have any more classes today, so she _____ home.
a) might go   b) must have gone   c) will probably go   d) would probably go

Subjunctive Mood

Ex. 68. Translate the following sentences:

- A)** 1. It would be most timely now to renew our old contacts with that research group. 2. It would be very useful to stimulate researchers' interest in this particular problem. 3. It would be interesting now to survey the possibilities that arise from the application of this approach. 4. It would be inexcusable to confuse these two things. 5. It would be difficult for us to choose between these two methods as they are both inaccurate. 6. It would be natural to ask here how the question of data validity is solved in this case. 7. It would be useful to find out where this error comes from. 8. It would be interesting to

check whether our principle will work in other cases.

B) 1. If we had not failed with our last experiment, we might have done most of the work by now. 2. If we had worked jointly with our Russian colleagues we could have had more interesting results. 3. If we had known all these facts at that time, this might have stimulated our interest in this problem. 4. If we had all the necessary equipment at that time, we could have started this research much earlier. 5. We could have obtained a better result if we had used this method from the very beginning. 6. If I had been at the last conference, I could have met many of my foreign colleagues. 7. If I had been informed about symposium at least a week before it started, I could have attended it. 8. If my friend had gone in for science, he could have made a brilliant researcher.

Ex. 69. Expand the following statements beginning your sentences with the preposition *without*:

Eg.: Many new techniques have emerged lately. – Without them it would be impossible to carry out research on the modern level.

1. Technology is supplying science with more and more precise instruments. 2. More accurate research methods have appeared in the last few decades. 3. Most problems in science are being solved owing to the joint effort of many investigators. 4. Many sciences have a certain set of conventional signs. 5. Direct contacts among scientists are developing successfully. 6. A researcher has at his disposal today an increasing number of modern approaches and methods. 7. An investigator has to consume today large amounts of professional literature. 8. Assessment of a scientific discovery requires personal involvement in the research. 9. Most colleges today provide qualified training for their students. 10. College and university students are receiving a better instruction in science nowadays.

Ex. 70. Say under what conditions the following situations would become possible:

1. Your task would be much simpler. 2. You would feel quite rewarded. 3. You would eliminate some of the recurring errors. 4. You would find yourself in a difficult position. 5. You would find a solution to your problem. 6. The research process would become

considerably simplified. 7. You would have far more valuable information at your disposal. 8. You would feel quite satisfied. 9. Your results would look more reassuring. 10. The situation in your field would become much better.

Ex. 71. Say what you would have done otherwise:

Eg.: Your experiment went off well yesterday. – If it had not gone off well yesterday I would have re-started it again.

1. You had the talk you wanted to have with Dr. Smith. 2. You visited the research institution you wanted to visit. 3. You saw everything you wanted to see there. 4. You talked to the people you wanted to talk to. 5. You were satisfied to your visit to that institution. 6. The new results you obtained were in keeping with theory. 7. The hopes you have pinned on the new approach came true. 8. The questions you were asked at the conference were very simple. 9. The method you suggested proved out to be very good. 10. The question was discussed at the last seminar.

Ex. 72. Say under what conditions the following situations would have become possible:

1. You would have solved your present problem already. 2. You would have visited a few research institutions in Russia. 3. You would have taken another problem to study. 4. You would have changed the subject of your thesis. 5. You would have made a big mistake. 6. You would have written an article. 7. You would not have become a scientist. 8. You would have found yourself in a difficult position. 9. You would have made a talk at the conference. 10. You would have looked through this journal last week. 11. You would have found an answer to this question long ago. 12. You would have started this work long ago.

Ex. 73. Translate the following:

1. Якби вчора була гарна погода, ми пішли б на прогулянку. 2. Якби в мене зараз була відпустка, я б поїхала до Чорного моря. 3. Якби я зараз була на морі, я б ходила на пляж, купалася й загоряла б. 4. Якби ви до мене приєдналися, я був би дуже радий. 5. Якби мене запросили взяти участь у минулій конференції, я б

задоволенням це зробив. 6. Якби мені запропонували минулого року путівку до санаторію, я поїхав би туди. 7. Якби ви зустріли моїх друзів, вони вам сподобалися б. 8. Якби я довго не бачила своїх рідних, я б за ними дуже скучала. 9. Якби я був на вашому місці, я б обов'язково вибачилася перед ним. 10. Якби я була на вашому місці, я б обов'язково прочитала цю книгу. 11. Якби я мала час, я б обов'язково прийшла раніше.

Ex. 74. Say what *could* or *might* happen (have happened) if the following situations were (had been) realizes:

1. You did not attend the English classes very often. 2. I did not hear Pavlov's report at the conference. 3. They don't have all the necessary instruments for research at hand. 4. The equipment used at that time was very primitive. 5. My friend is a talented man and he can go in for science. 6. Dr. Thomson did not give us a lecture as he had promised. 7. I have never studied physics seriously. 8. I was very busy with my thesis last year. 9. I'll make a speech at the next symposium. 10. I'm writing the article, but it is not ready yet.

Ex. 75. Fill in the blanks with prepositions and adverbs where necessary:

1. I can't play ... the piano myself, but I'm fond ... going to concerts. I always enjoy ... them very much. 2. I'm afraid you won't be able to catch ... the five o'clock train, and if you go... the next one, you won't be able to reach... the place ... time. 3. "We've neither been ... the theatre, nor ... the cinema ... a long time. Let's go ... the theatre tonight, shall we?... the way, do you happen to know what's... ... the Russian Drama Theatre?" "Unfortunately, not, but it's all the same... me. I always enjoy everything there. It's one... the best theatres ... Kyiv." 4. Don't switch the light... and turn the television... - I am going to sleep. 5. My son came from St Petersburg yesterday. He said that the city had made an unforgettable impression... him. 6. If I manage to finish my work... time, I'll be glad to join... you. 7. If you go to Lviv... business, take every opportunity to visit all the museums there. 8. ... the other day a man came... ... me... the street and asked me to give him a light. It was an old acquaintance... mine, and I was surprised that he hadn't recognized me... once.

Ex. 76. Translate into Ukrainian:

1. I wish I knew some history. 2. I wish I had seen the film when it was on. 3. I wish you could have spoken to her. 4. I wish I hadn't come at all. 5. I wish you wouldn't write this letter yourself. 6. I wish it were summer all the year round. 7. I wish I had spent my holiday in the Crimea. 8. I wish we hadn't spent our holidays in the Crimea. The weather was awful. 9. I wish I had gone to the movies with you last night. 10. I wish the weather were warm now, otherwise we could go swimming.

Ex. 77. Paraphrase the following sentences using *I wish*:

1. Unfortunately the weather is so hot. 2. Unfortunately it's not summer now. 3. What a pity we didn't go home earlier yesterday. 4. You were late for the show last night. 5. What a pity we are not on holidays. 6. It is not Sunday today. 7. I didn't see a new film last week. 8. What a pity they didn't enjoy their stay in the Crimea. 9. What a pity she can't cook well. 10. What a pity I don't have my holiday this summer. 11. Unfortunately he didn't visit Kyiv last year. 12. Unfortunately they don't live close to our place. 13. I forgot about the meeting yesterday.

Ex. 78. Translate into English:

1. Шкода, що я не знала про це раніше. Якби я знала про це раніше, я б не приїхала б сюди. 2. Шкода, що я не можу присвятити весь свій час науковій діяльності. 3. Шкода, що ми не поїхали на море минулого літа. 4. Шкода, що я тоді про це не подумав. 5. Шкода, що ви поки що не маєте глибоких знань з англійської мови. 6. Шкода, що ми не можемо піти зараз додому. 7. Шкода, що ви сказали йому про це. На вашому місці я б вибачився. 8. а) Шкода, що він захворів. б) Шкода, що він зараз хворіє. Ми могли б піти до театру разом.

Ex. 79. Choose the correct variant:

1. I wish you would have called.
a) You called.   b) You didn't call.
2. If I have money, I buy English books.
a) I always do this.   b) I do this when I have money.

3. If she had studied for her test, I'm sure she would have done quite well.
a) She didn't study.   b) She studied.
4. If Mary had been at the office, she would have helped you.
a) Mary helped you.   b) Mary didn't help you.
5. You could have achieved a better result.
a) You didn't achieve a better result because you didn't study.
b) You achieved a better result because you studied.
6. I wish you had come back.
a) You didn't come.   b) You came.
7. If you had done your homework, you would have received an excellent mark.
a) You didn't receive an excellent mark because you didn't do your homework.
b) You did your homework and so you got an excellent mark.
8. I wish that you liked the meeting.
a) You didn't like the meeting.   b) You liked the meeting.

Ex. 80. Translate into English:

1. Зараз було б дуже вчасно відновити наші стосунки з цією лабораторією і, можливо, навіть провести низку спільних досліджень. 2. У стислому огляді, яким є моя доповідь, було б дуже важко перерахувати всі значні дослідження останніх років у цій галузі. 3. Тут було б корисним повернутися трохи назад і подивитися на це питання з іншої точки зору. 4. Було б цікаво з'ясувати, яким чином ці два процеси пов'язані між собою. 5. Ця проблема була б вирішена у найближчі роки, якби ми мали у нашому розпорядженні точніші методи діагностики. 6. Якби ми намагались представити цей процес схематично, то отримали б таку картину. 7. Якби у той час було більше достовірних даних, розробка основних положень теорії, можливо, вже була б закінчена. 8. Якби ми спочатку розглядали проблему з цієї точки зору, то не витратили б марно стільки б часу. 9. Попередня конференція була б набагато цікавіша, якби на неї приїхало більше видатних вчених. 10. Зараз було б важко вирішити, який з цих двох методів застосувати. Можливо, треба спробувати обидва. 11. Із застосуванням цього нового метода час проведення спостережень значно б скоротився. 12. В принципі, було б цікаво

перевірити, чи залишається це положення теорії слухним у більш складних випадках. 13. Якби під час дослідження, про яке я зараз розкажую, був би змінений хоча б один параметр, нам не вдалося б відтворити цей результат з такою точністю. 14. Якби це припущення підтвердилося в попередніх дослідах, ми б ще тоді могли б вибрати більш правильний напрям нашого дослідження. 15. Якби нам у майбутньому вдалося знайти відмінності в цих явищах, ми б набагато наблизилися до розуміння механізму процесу в цілому.

Non-Finite Forms of the Verb

Ex. 81. Find participles and state their roles (attributes; adverbial modifiers) in the sentences. Translate into Ukrainian:

1. The project proposed by professor is very promising. 2. The paper presented attracted a great deal of attention. 3. When going into reaction, elements change their properties. 4. The method used depended upon the material selected. 5. When discussing progress in their work researchers decided to carry out another experiment. 6. Computer is a complex device when viewed as a whole. 7. He suggested the best solution to the problem concerned. 8. This is the article so much spoken about. 9. This is the best method known. 10. Having discussed the issue, they went to the library. 11. Considered from this point of view the question is of little importance. 12. Having been tested, the device was recommended to production. 13. While working on this project, I read a lot of literature. 14. They were very interested in the subject discussed. 15. Translating these sentences I didn't consult the dictionary.

Ex. 82. Find infinitives and state their roles (subject; predicative; object; attribute; adverbial modifier; parentheses) in the sentences:

1. She was the last to join the group. 2. The subject is important enough to be discussed in full detail. 3. It is never too late to learn. 4. Newton was the first to realize the universality of gravity. 5. These methods are to be described in the next chapter. 6. To explain this phenomenon is not easy. 7. To be on the safe side, we are to take into

consideration everything. 8. This is the rule not to be forgotten. 9. The problem is too complex to be solved right away. 10. To get the best result, follow the directions carefully. 11. To begin with, let's review the previous topic. 12. To know everything is to know nothing. 13. These method is not accurate enough to give reliable results. 14. It is still possible to save her. 15. He had no wish to speak to anyone.

Ex. 83. Find gerunds and state their roles (subject; object; attribute; adverbial modifier; predicative) in the sentences:

1. Forecasting future is always an uncertain business. 2. We learn much by reading books. 3. It is worth learning this rule. 4. There are many reasons for questioning this theory. 5. I really thank you for taking all the trouble. 6. Writing essays in English requires practice. 7. If you are not interested in asking questions, you are not interested in having answers. 8. I like to work without being disturbed. 9. Your studying much now will help you in your future work. 10. We succeeded in obtaining reliable results. 11. They know about our investigating the problem. 12. Carrying out this task is of great importance. 13. I object to your discussing this issue now. 14. A true scientist is interested in being told about his mistakes. 15. He went away without having told us the necessary information.

Ex. 84. Fill in the particle *to* where required:

1. I think you ought ..... apologize. 2. Make him ..... speak louder. 3. Help me ..... carry this bag. 4. My son asked me ..... let him ..... go to play in the yard. 5. I must ..... go there at once. 6. It cannot ..... be done today. 7. She asked me ..... read the letter carefully and ..... write an answer. 8. The man told me not ..... to walk on the grass. 9. Let me ..... help you with your work. 10. She ought ..... take care of her health. 11. We had better ..... stop to rest a little. 12. I don't know what ..... do. 13. He was seen ..... leave the house. 14. We saw him ..... leave the house. 15. We have come ..... ask whether there is anything we can ..... do. 16. We heard the siren ..... sound and saw the ship ..... sail off. 17. I can't ..... go there now, I have some work ..... do. 18. You must make him ..... practice English an hour a day. 19. He is not sure that it can ..... be done, but he is willing ..... try. 20. I

looked for the book everywhere but could not ..... find it. 21. He said that she might ..... come this evening. 22. She was made ..... repeat the whole story. 23. Would you rather ..... learn shorthand than typewriting?

Ex. 85. Translate the following sentences with

A) Objective Infinitive Construction:

1. "I want him to say the truth," she said. 2. I felt a faint spasm go through her muscle. 3. He was over fifty and his pompousness made him seem older. 4. You can hardly expect me to answer this question. 5. The Pirate sat on the ground and watched the sun turn blue with the morning. 6. On the fourth day after the New Year I heard my father give a sharp cry of surprise as we sat together at the breakfast-table. 7. He put a hand on my shoulder and made me sit down again. 8. He wanted the world to be a sweet and good and noble place. 9. Something moved me to turn back and talk to her. 10. I should like her to learn a little Latin. 11. I believed you to be writing letters in your room. 12. I didn't mean you to think that.

B) Subjective Infinitive Construction:

1. The stranger appeared to be talking to himself. 2. He smiled. He seemed to be enjoying the interview. 3. He doesn't seem to have been either very much frightened or very greatly surprised at the moment. 4. A great load seemed to have been taken off her mind. 5. I happened to be fishing on the lake this morning. 6. The seat Andrew had bought for him at the theatre proved to be in the centre of the sixth row of stalls. 7. She had never earned more than thirty shillings a week, and yet her situation was considered to be exceptionally good. 8. No crime of any magnitude dating from the middle or end of February was known to have occurred. 9. On such occasions one is expected to dress an evening gown. 10. I am not likely to see you again the next time you come to town. 12. She had never said anything to Oliver about it because he would be certain to be harsh about it and stop seeing Patterson.

C) For-to- Infinitive Construction:

1. There doesn't seem to be any place for him to go. 2. It's all very well for you to turn up your nose at them now, but wait. 3. It only remains for me now to tell you what has occurred to bring me here tonight. 4. It was the hour for the dancing to begin. 5. The

answer not only shocked her but made it impossible for her to answer immediately. 6. Her hands shook so that it was difficult for her to tear the old sheets into strips for bandages. 7. They were interrupted by Harriet calling for Somers to come and rescue the tea-towel from the horns of a cow. 8. The time came for us to go home. 9. There is nothing left for us to add. 10. I still thought it might be worth while for me to go round to Pete's.

Ex. 86. Translate the following using Infinitive Constructions:

1. Вам необхідно бути тут о десятій годинні.
2. Йому легко було це зробити.
3. Мені хотілося б, щоб ви почекали на мене після занять.
4. Очікується, що договір буде підписаний на цьому тижні.
5. Відомо, що у нього є багата колекція картин.
6. Ви хочете, щоб я допоміг вам?
7. Він не любить, коли його розпитують.
8. Нам буде важко зробити цю роботу у такий короткий строк.
9. Текст був дуже важкий, щоб він міг перекласти його без словника.
10. Він не чув, як я постукав у двері.
11. Я відчув, як вона поклала руку на моє плече.
12. Я знаю, що він дуже досвідчений викладач.
13. Вважається, що він один з найкращих викладачів нашого інституту.
14. Я бачив, що він підійшов до них і щось сказав їм.
15. Коли ви очікуєте доставку цих товарів?
16. Говорять, що цей будинок був збудований двісті років тому.
17. Зараз дуже пізно, щоб діти йшли гуляти.
18. Необхідно, щоб документи були відіслані сьогодні.

Ex. 87. Put the verb in the brackets in the form of gerund. Supply the necessary preposition:

1. I have no intention (to stay) here any longer.
2. She insisted (to help) me.
3. There is little chance (to see) her today.
4. We have the pleasure (to invite) you to our party.
5. I think (to go) to the south this summer.
6. He is afraid (to catch) cold.
7. I am proud (to have) such a son.
8. The rain prevented me (to come).
9. He is engaged (to write) a book.
10. I can't afford (to spend) my vacations abroad.

Ex. 88. Put the verb in the brackets in the correct form – gerund or infinitive. Sometimes either variant is possible:

1. Do you mind (to travel) such a long way to work every day? 2. Ann loves (to cook) but she hates (to wash). 3. I can't stand people (to tell) me what to do when I'm driving. 4. Do you like (to drive)? 5. I would love (to come) to your wedding but it just isn't possible. 6. Sometime I'd like (to learn) to play the guitar. 7. What do you intend (to do) about this problem? 8. When she saw what had happened, she began (to laugh). 9. Please, remember (to post) this letter. 10. Did you remember (to phone) Ann? Oh, no, I completely forgot! 11. He tried (to reach) the shelf but he wasn't tall enough. 12. When you see Tom, remember (to give) him my regards, won't you? 13. When he told me that everybody had made fun of him, I couldn't help (to feel) sorry for him. 14. I forgot (to go) to the chemist's on my way home. 15. Tom helped his mother (to get) the dinner ready.

Ex. 89. Choose the correct variant:

1. Can you smell something .....? a) burn b) burning
2. Listen! Can you hear a child .....? a) cry b) crying
3. I saw him ..... to the ground. a) fall b) falling
4. We saw her ..... along the street. a) walk b) walking
5. We listened to her ..... the story from beginning to end. a) tell b) telling
6. I found him ..... my letter. a) read b) reading
7. I have never heard him ..... French. a) talk b) talking

Ex. 90. Translate the following using Gerunds:

1. Він не може не розмовляти під час занять. 2. Кидайте палити: це шкідлива звичка. 3. Перестаньте шуміти, я не чую, що говорять інші. 4. Я дуже вдячна вам за те, що ви мене провідуєте. 5. Вибачте, що ми прийшли так пізно. 6. Чому ви поїхали, нікого не повідомив про це? 7. Я впевнений, що він правий. 8. Ви не заперечуєте, щоб вони приїхали через декілька днів? 9. Закрийте вікно до того, як підете. 10. Вона продовжувала бігти, замість того, щоб зупинитися.

Ex. 91. In the following sentences change

A) the participial phrases for subordinate clauses:

1. A person bringing good news is always welcome. 2. While skating yesterday he fell and hurt himself. 3. She showed the guests into the room reserved for them. 4. When writing a telegram we must use as few words as possible. 5. The leaves lying on the ground reminded me of autumn. 6. Books read in childhood seem like old friends. 7. Being a great book-lover he spent a lot of money on books. 8. The figures mentioned in his article were very surprising. 9. Receiving the telegram he rang the manager up. 10. The letter received from our relatives greatly surprised us.

B) the subordinate clauses for participial phrases:

1. While we were walking along the street, we saw Olga speaking with an old woman. 2. As we were very tired we refused to go for a walk. 3. A large branch, which had been broken by the wind, lay across the road. 4. I'll show you the article, which has been written by my brother. 5. As he thought that it would rain, he put on a rain-coat. 6. Yesterday the secretary sent off all the letters which had been signed by the director. 7. While I was going to the Institute, I met one of my old friends. 8. As he was very absent-minded, he forgot to call me yesterday. 9. When he came home, he immediately began preparing his supper, as he was hungry as a hunter. 10. When he saw me, he smiled and came up.

Ex. 92. Translate the following sentences with

A) the *Objective Participial Construction*:

1. I couldn't bear their moon faces staring at me again. 2. I heard Maxim calling me from the house. 3. Lord Henry felt as if he could hear Basil's heart beating and wondering what was coming. 4. In the darkness of the room I felt my arm being squeezed. 5. I noticed Brown glancing sharply at me. 6. I found these incredible words passing my lips. 7. I found myself wondering what the inside of a gas chamber could be like.

B) the *Subjective Participial Construction*:

1. Somebody was heard knocking at the door. 2. The car was heard driving away. 3. Mary was heard singing loudly somewhere downstairs. 4. He was noticed doing shopping at the supermarket. 5. The plane was seen flying high in the sky. 6. The boy was seen running across the street.

C) the *Nominative Absolute Participial Construction*:

1. My task having been finished, I went home. 2. It being very cold, they made a fire. 3. The preparations being completed they started the experiment. 4. The moon being bright, everything was clearly visible. 5. Our petrol being exhausted we could go no further. 6. My brother having taken the key, I couldn't enter the house. 7. The letter having been delayed, the news reached us too late. 8. The weather being fine, all the windows were opened.

Ex. 93. Choose the correct answer:

1. I had my cousin proofread my brother's article. Who proofread the article?
a) I myself   b) my brother   c) my cousin
2. The students have finished the project ahead of time to their advisor's delight. Who finished the project?
a) somebody else   b) the students   c) the advisor
3. Since I was pressed for time with nobody helping me, I had my report typed. Who typed the report?
a) somebody else   b) I myself   c) nobody

Ex. 94. Fill in the blanks with prepositions and adverbs where necessary:

1. I advise you to hide the matches ... .. the children. 2. I wonder why Nick is behind Mary ... his English. I always thought he was very good ... languages. 3. The man spoke ... a whisper, and there was a strange expression ... his eyes. 4. The expression ... the child's face said that he didn't believe a single word ... the story. 5. "It was silly ... Mr. Winter to lend ... the man so much money. Doesn't he know that he has already borrowed large sums ... many other people and never returned them so far?" said the old lady. 6. The young man saw the old woman's gloves fall ... .. her bag and hurried to pick them ... .. her. 7. You can't make the boy obey ... you by shouting ... him all the time. 8. I don't think you've lost your notebook. Let's look ... it carefully, and I'm sure we'll find it. 9. Will you throw that little box over there ... me, please? Don't be afraid. Nothing will happen ... it even if it falls ... to the floor.

Ex. 95. Translate the following:

1. Мені хотілося б прочитати цю книжку, бо мій приятель, який читав її, каже, що вона дуже цікава. 2. Я спитав чоловіка, який читав газету, котра зараз година. 3. Картина, яка висіла у вестибюлі, привернула мою увагу. 4. Картина, яка висіла тут минулого року, зараз знаходиться у музеї. 5. Я вчора розмовляв з одним інженером, який працював кілька років тому на цьому заводі. 6. Старий, який працював в саду, не бачив, як я підійшов до нього. 7. Студенти, які писали цей тест, кажуть, що він дуже важкий. 8. Я підійшов до Максима, який перекладав якусь статтю, і спитав, чи потрібен йому словник. 9. Він не помітив листа, що лежав на столі. 10. Учений, який написав цю статтю, прочитає лекцію в нашому інституті. 11. Усі, хто отримав запрошення на цю лекцію, із задоволенням відвідали її. 12. Мені повідомили, що жінка, яка сиділа в коридорі, чекала на директора.

Підготовчий лексико-граматичний тест

- 1 . Our researcher ... putting these methods into practice by that time.
 a) have been trying   b) have tried   c) will have tried
2. As the article ... on the subject I am interested in, I read it with pleasure.
 a) is   b) are   c) were
3. I am exhausted. I ... on my thesis since the very morning.
 a) have been working   b) had been working   c) worked
4. A new security system ... in the laboratory now.
 a) are installed   b) is being installed   c) was being installed
5. Yesterday we ... an invitation to visit International Transport Exhibition in France.
 a) received   b) receive   c) had received
6. Today my scientific supervisor ... me to make a report at the conference.
 a) has advised   b) have advised   c) is advised
7. The postgraduate students ... the report at this time tomorrow.
 a) writes   b) will be writing   c) wrote
8. All questions about new scientific research... a minute ago.
 a) are answered   b) will be answered   c) were answered

9. ... you attend regularly your English classes last year?
 a) Did   b) Do   c) Will
10. The newspapers informed that delegation ... on Monday.
 a) will arrive   b) arrived   c) would arrive
11. When we came in the laboratory the experiment ... by our research workers.
 a) were being carried out   b) was being carried out   c) are carried
12. ... data were used in our work but they lacked precision.
 a) these   b) that   c) this
13. What new ideas and theories are being developed in this field ...?
 a) recently   b) now   c) lately
14. Our specialist ... to make some changes in the project last week.
 a) will have proposed   b) have proposed   c) proposed
15. If the traffic ... so heavy, we would arrive on time.
 a) were not   b) are not   c) had not been
16. Now two leading railway transport journals ...us to take part in their mutual project.
 a) is inviting   b) are inviting   c) has invited
17. The electronic computers of new generation ... already on railways of many countries.
 a) have appeared   b) has appeared   c) had appeared
18. The workers ... the new building of railway station in 2004.
 a) erected   b) had erected   c) has erected
19. The most important decisions usually ... by general director.
 a) is being taken   b) are taken   c) has been taken
20. At that time tomorrow foreign specialists... experience of railway industry.
 a) will be studying   b) is studying   c) will have studied
21. By the end of this year the workers ... this railway branch.
 a) have finished   b) will have finished   c) had finished
22. The rails and sleepers ... all of home production.
 a) was   b) are   c) has been
23. When I entered the laboratory the new method... to the young specialists.
 a) was being shown   b) are being shown   c) is being shown

24. The engineer planned that his research ... in a few weeks.
 a) would be completed   b) is completed   c) will be completed
25. ... you attend your English classes regularly last week ?
 a) Did   b) Do   c) Will
26. If you ... me, I would have had financial problems last month.
 a) hadn't helped   b) have helped   c) will have helped
27. I know that ... scientific data were used in our work but they lacked precision.
 a) these   b) that   c) this
28. The engineer of our company ... to make some changes in the project last week.
 a) will have proposed   b) have proposed   (c) proposed
29. By Monday the engineers ... quite remarkable results from the experience.
 a) has obtained   b) had obtained   c) was obtaining
30. When ... international scientific conference?
 a) did you attend   b) you have attended   c) you will attend
31. Our designer ... a new control device at present time.
 a) are developing   b) is developing   c) were developing
32. This program for safety control ... many years ago.
 a) was worked out   b) will be worked   c) were worked out
33. The new metro line ... in Kyiv by the end of the year,
 a) will have been finished   b) will finish   c) will have finished
34. This year I ... a few lectures of professor Petrenko and liked them very much.
 a) attend   b) have attended   c) had attended
35. These scientific articles ... from foreign languages when I entered the laboratory.
 a) were being translated   b) are being translated   c) is being translated
36. The subway workers ... the trains regularly in order to provide safety.
 a) examine   b) examines   c) will be examined
37. The researcher of our institute ... a few experiments at that time tomorrow.
 a) will be carrying out   b) have carried out   c) are carried out
38. The top manager of our company ... busy for half an hour.
 a) is   b) has been   c) were

39. The developer said that his research ... in a month.
 a) would be completed   b) is completed   c) will be completed
40. My friend congratulated me on obtaining ... data.
 a) these   b) that   c) this
41. His program for new generation of computers... with great success.
 a) are still used   b) is still being used   c) were still used
42. Our engineer had finished the experiments ... that time.
 a) for   b) by   c) on
43. If you ... there at that time, what would you have done?
 a) had been   b) will have been   c) have been
44. Our students ... their practical training on the construction sites next Monday.
 a) began   b) will begin   c) were beginning
45. This scientist...a number of technological improvements in its design by that time.
 a) had made   b) have made   c) were making
46. Now engineers ... research with automatic train control on high-speed railway.
 a) are carrying out   b) is carrying out   c) were carrying
47. Don't enter without invitation. A very important problem ... by our specialists now.
 a) are being discussed   b) were discussing   c) is being discussed
48. They have received foreign customers in the first part of the day and now they ...
 some useful meetings for tomorrow.
 a) are planning   b) is planning   c) were planning
49. My proposal ... by my colleagues when chief engineer came in.
 a) is considered   b) was being considered   c) are considered
50. I think ... theses will be the best at tomorrow's conference.
 a) these   b) this   c) that
51. He said that at 4 p.m. he ... foreign delegation at the railway transport exhibition.
 a) is interpreting   b) would interpret   c) is interpreted
52. According to the project the workers ... a new railway by next year.
 a) have built   b) had been built   c) will have built
53. I am sure a lot of questions ... when I finish speaking.
 a) will be asked   b) is being asked   c) are being asked

54. If you ... your conference last month, I would have been able to take part in it.
 a) had organized   b) have organized   c) will have organized
55. .... that time tomorrow foreign specialists will be studying experience of our company
 a) by   b) at   c) on
56. Analysts marked considerable growth in the service sector ....
 a) next month   b) next week   c) last month
57. Did you hear what he ... ?
 a) had established   b) has been establishing   c) will have established
58. I know he ... annotation of the article from the journal since 2 o'clock.
 a) have been writing   b) has been writing   c) had been writing
59. The Chief engineer of our car-building plant ... at a new invention at present time.
 a) are working   b) is working   c) were working
60. The new metro station ... in Kyiv next year by August.
 a) will have been finished   b) will finish   c) will have finished
61. Last year I ... a few lectures of this professor and liked them very much.
 a) attended   b) have attended   c) had attended
62. Many scientific books and articles ... from foreign languages now.
 a) are translating   b) are being translated   c) is being translated
63. To provide safety the subway workers ... the trains regularly.
 a) examine   b) examines   c) will be examined
64. The scientists of our institute ... a few experiments by the end of the last year.
 a) have carried   b) are carried   c) had carried
65. The railway manager ... busy for the whole week.
 a) is   b) has been   c) were
66. The designer planned that his research ... in a few weeks.
 a) would be completed   b) is completed   c) will be completed
67. When I came in the last student ....
 a) was being examined   b) were being examined   c) are being examined
68. Do you know what they ...?
 a) discuss   b) are discussing   c) discussed

69. .... we were at the transport conference organized by Universities of our city,
a) Next month   b) Next week   c) Last week
70. He is very tired. He ... at his report since two o'clock.
a) have been working   b) has been working   c) had been working
71. If I had been at the last conference, I ... many of my foreign colleagues.
a) would have met   b) will have met   c) would meet

ЧАСТИНА IV

НАПИСАННЯ АНОТАЦІЙ

Загальні положення

Анотація (abstract) – стисла бібліографічна довідка, характеристика змісту книги, статті і т. ін.; коротка характеристика змісту документа, його частини або

групи документів.

Сутність анотацій полягає в тому, що вона дає якомога стисло характеристику матеріалу, викладаючи зміст оригіналу у вигляді переліку основних питань та іноді даючи критичну оцінку. Вона має суто інформаційне або довідниково-бібліографічне призначення. Анотація (abstract), на відміну від реферату (summary), не розкриває зміст матеріалу, а лише повідомляє про наявність матеріалу на певну тему, вказує джерело й дає загальне уявлення про його зміст. Анотація повинна дати читачеві попереднє уявлення про незнайому йому публікацію й тим самим допомогти йому в пошуку необхідної інформації.

Розрізняють два типи анотацій: довідкова (описова) і рекомендаційна.

Довідкова анотація найпоширеніша в науково-інформаційній діяльності й особливо при анотуванні публікацій, виданих іноземною мовою. Довідкова анотація призначена для швидкого перегляду, тому переважають короткі анотації, ніж докладні. Для довідкових анотацій характерне поєднання конкретності й достатньої повноти з певним лаконізмом викладу.

Рекомендаційні анотації мають на меті не тільки дати попереднє уявлення про документ, але також і зацікавити читача й показати місце даної публікації серед інших публікацій на аналогічну тематику. Основне призначення рекомендаційної анотації – оцінка документа.

Вимога стислості й лаконічності, що висувається для довідкової анотації, не має для рекомендаційної анотації особливого значення. У рекомендаційній анотації повинні органічно поєднуватися характеристика змісту документа, що анотується, з характеристикою автора, роз'ясненням значення й сутності трактованих питань, їхньої актуальності й інтересу.

Текст анотації зазвичай містить такі відомості:

- тему анотованого документа, характеристику його проблематики й основного змісту, основні висновки автора;
- вид анотованого документа (книга, дисертація, довідник, стаття тощо);
- призначення анотованого документа;
- завдання, поставлені автором анотованого документа;
- метод, використовуваний автором (при анотуванні наукових і технічних

публікацій);

- відомості про автора (авторах);

- характеристику допоміжних і ілюстративних матеріалів, включаючи бібліографію;

- характеристику новизни, оригінальності проблем, розглянутих в анотованому документі, а також теоретичної й практичної цінності анотованої роботи.

Анотації не є стандартизованими. Загальні вимоги, які необхідно враховувати при складанні анотацій, особливо довідкових, зводяться до такого:

- композиція анотацій повинна бути логічною й може розходитися з композицією анотованого документа.

- відбір відомостей для анотації й порядок їхнього розташування залежать від характеру анотованого документа й від призначення анотації.

Анотація в основному складається із сталих фраз і словосполучень наукового стилю, які поєднують із ключовими фразами і реченнями статті, що анотується. Такі сталі фрази слід один раз запам'ятати, щоб потім використовувати у різних комбінаціях. Нижче подано цілу низку слів і фраз, які треба використовувати при написанні анотацій:

I

1. ця стаття	- the present paper
2. тема	- the theme (subject-matter)
3. основна проблема	- the main (major) problem
4. мета	- the purpose
5. основний принцип	- the basic principle
6. проблеми, пов'язані з	- problems relating to; problems of
7. аналогічно	- similarly; likewise
8. тому, отже, у результаті цього	- hence; therefore
9. навпаки	- on the contrary
10. однак, проте	- nevertheless; still; yet
11. крім того, до того (ж)	- besides; also; again; in addition; furthermore
12. спочатку	- at first
13. потім	- next; further; then
14. нарешті, урешті	- finally
15. коротко, стисло	- in short; in brief

II

Мета написання статті:

1. The object (purpose) of this paper is to present (to discuss, to describe, to show, to develop, to give)...
2. The paper (article) puts forward the idea (attempts to determine) ...

Питання, що обговорюються у статті:

1. The paper (article) discusses some problems relating to (deals with some aspects of, considers the problem of, presents the basic theory, provides information on, reviews the basic principles of) ...
2. The paper (article) is concerned with (is devoted to) ...

Початок статті:

1. The paper (article) begins with a short discussion on (deals firstly with the problem of) ...
2. The first paragraph deals with ...
3. First (At first, At the beginning) the author points out that (notes that, describes)...

Перехід до викладу наступної частини статті:

1. Then follows a discussion on ...
2. Then the author goes on to the problem of ...
3. The next (following) paragraph deals with (presents, discusses, describes) ...
4. After discussing ... the author turns to ...
5. Next (Further, Then) the author tries to (indicates that, explains that) ...
6. It must be emphasized that (should be noted that, is evident that, is clear that, is interesting to note that) ...

Закінчення викладу статті:

1. The final paragraph states (describes, ends with) ...
2. The conclusion is that the problem is ...
3. The author concludes that (summarizes the) ...
4. To sum up (To summarize, To conclude) the author emphasizes (points out, admits) that ...

5. Finally (In the end) the author admits (emphasizes) that ...

III

1. The book (volume, handbook, text-book, article, essay) to be discussed is ...
The discussed book (volume, etc.) is ...

2. The articles represent papers (reports) given at the conference.

3. The author (editor, publisher) of the book is ... The contributor of the journal (magazine) is ...

4. The book was published (edited) in 19... The article originally appeared in (the Soviet Union; in Russian, in a journal).

5. The author is a well-known (distinguished, outstanding) scientist in the field of ...
The author is a Nobel prize winner (State prize winner).

6. The title (name) of the book is ... The heading of the chapter (section, part) is ...
The headline (title, name, heading) of the newspaper article is ...

7. The book consists of ... (10) chapters (sections, parts, articles, contributions).
The book contains (includes, falls into) ... (3) parts.

8. The book contains a summary (a treatment of ..., a list of references, a large amount of useful information).

9. The book is addressed to scientific workers (professional scientists, interested laymen, undergraduates, post-graduates, those working in the field of ..., those studying the problems of ..., those familiar with the field of ..., those approaching the problems of ...). The book is written for researchers.

10. Reference is made to workers (works) in.

11. The subject of the book is ... The topic (theme) of the book is ... The topic of the research (investigation, thesis) is ...

12. The subject matter of the book relates to (includes, is devoted to) ... The subject matter of the book falls into two parts.

13. The book (the author) discusses (deals with, is concerned with, covers, considers, gives consideration to, describes, gives an accurate description of, outlines, emphasizes, places emphasis on) the problem of ...

14. The book provides the reader with some data on ... (some material on ..., some information on ..., an introduction to ..., a discussion of ..., a treatment of ..., a

study of ..., a summary of ..., some details on ..., a useful bibliography, a list (set) of references, key references).

15. A careful account is given to ... A detailed description is given to the theory of ... A thorough description is given to the method of ... Much attention is given to ... Little attention is given to ...

16. Of particular (special, great, little) interest is the method of ... Of particular interest is the theory (discussion, treatment) of ...

17. Of great (little) importance is the method of ...

18. It is notable (noteworthy, praiseworthy, fortunate, unfortunate, a mistake, a slight disappointment, to the author's credit) that ...

19. The author has succeeded in showing (providing, presenting) the results of ...

20. The author failed to show (to exhibit, to provide, to present, to give an account of, to direct our attention to) ...

21. The author (editor, publisher, proof-reader) is to blame for the drawbacks in the book. The book suffers from some mistakes (errors, limitations, shortcomings, careless proof-reading).

22. In spite of these drawbacks the book is a useful reference work (a valuable source of ready information). In spite of these drawbacks the book was useful to (helpful to) ...

23. The book begins with a discussion of (chapter on, introduction to, introductory discussion of) ... The book begins with introductory notes (remarks).

24. The book ends with a discussion of ...

25. In conclusion (in summary, summarizing) the author ...

26. The purpose (aim, object) of the book is to provide ...

27. The book aims to provide (acquaint, present, show) ...

28. The book is profusely (poorly) illustrated with diagrams (tables, colour plates, photographs, sketches).

29. The author (editor) is to be congratulated on the success of the book (the timeliness of the book, producing this book).

Алгоритм написання анотацій

Розглянемо алгоритм написання анотації на прикладі наступного тексту:

Використання рухомого складу для швидкісних перевезень

Величезну роль у підвищенні швидкості руху пасажирських та вантажних потягів відіграє рухомий склад. Зараз на Україні парки вагонного та локомотивного господарства не мають рухомого складу, який міг би забезпечити швидкісні перевезення вантажів і пасажирів, через що залізничний транспорт втрачає конкурентоспроможність, особливо це помітно в порівнянні співвідношень вантажоперевезень, здійснюваних на даний момент залізничним та автомобільним транспортом. Хоча кількість деяких вантажів, які перевозяться на залізницях, достатньо велика, проте розміри вантажних перевезень з кожним роком постійно скорочуються, тоді як розміри вантажних перевезень (особливо транзитних), що здійснюються автомобільним транспортом, неухильно збільшуються.

Ситуацію можна виправити завдяки комбінованим перевезенням, але недостатня технічна й технологічна база транспортних терміналів обмежує і цю концепцію.

Для всього залізничного транспорту України єдиним способом, завдяки якому можна підняти конкурентоспроможність, що знизилась, є безперевальні перевезення на залізницях в межах транзитних транспортних коридорів, проте цілий ряд причин не дозволяє цього зробити. Такими, насамперед, є:

- різна ширина колії;
- різні технічні характеристики рухомого складу;
- різні конструктивні особливості транспортних засобів;
- велика зношеність рухомого складу, що експлуатується.

Одна з причин полягає в різній ширині колії в країнах Східної Європи (1435 мм), що межують з Україною та в Україні (1520 мм), тому швидкість переходу рухомого складу з одного стандарту колії на інший у складних умовах є основною технічною проблемою у швидкому вантажному та пасажирському русі "Схід-Захід".

Насамперед необхідно виділити ключові фрази і, навіть, речення, які дають

змогу зрозуміти про що йде мова без прочитання тексту (*підкреслені у тексті і у прикладі анотації*). Такою, перш за все, є назва статті. Далі, як вже було сказано, використовуючи сталі фрази і словосполучення наукового стилю, ми поєднуємо їх із ключовими фразами і реченнями статті, що анотується. При цьому не треба забувати про синоніми, які треба використовувати, щоб не повторювати однотипні фрази (*у прикладі анотації їх показано курсивом у дужках*). У складних реченнях можна використовувати поперемінно підрядні конструкції із сполучником *that* і герундіальні та дієприкметникові звороти (*виділені пунктиром*), знову ж таки, щоб уникати однотипності. Акторів дії, а саме «автор» або «стаття» та їх замітники (займенники *he/she* або *it*), теж необхідно згадувати поперемінно.

В анотації майже завжди слід використовувати Present Simple для більшого ефекту залучення уваги читача до викладеного матеріалу (окрім випадків коли треба підкреслити час події або результат дій). Слід уникати зайвих деталей і конкретних цифр.

Існує три варіанти написання анотації відносно стану: в активному стані (Active voice), в пасивному стані (Passive voice) та в активному і пасивному стані (змішаний варіант). Вибір одного з цих варіантів залежить від обізнаності того, хто пише анотацію у тому чи іншому стані в англійській мові, але найбільш розповсюдженими є анотації, що містять як активний, так і пасивний стан (змішаний варіант), тому що він є більш милозвучним.

Розглянемо усе зазначене вище у прикладах анотацій до нашого тексту.

Варіант анотації в **Active voice**:

The **article** (*author*) **investigates** (*considers, researches, deals with, is concerned with, reveals*) the **issue** (*problem, question*) **concerning** (*regarding, as to, as regards*) use of rolling stock for high-speed transportation. The **author** (*article*) **puts forward** (*emphasizes, focuses on*) the **idea** that presently Ukraine's car and locomotive fleet has no rolling stocks for high-speed carriage of freights and passengers **resulting in** (*entailing*) **deterioration of rail transport competitiveness**. He (*It*) **indicates** (*explains*) that to improve this situation non-terminal transportation by railways along transit corridors can help. Further the **article** (*author*) **points out** (*notes, specifies*) a range of reasons standing in the

way. It (he) **concludes** that different gauge in Ukraine and in Europe is a main (major, principal) technical problem for high-speed traffic “East-West”.

Варіант цієї ж анотації у **Passive voice**:

The **issue** (problem, question) **concerning** (regarding, as to, as regards) use of rolling stock for high-speed transportation is **investigated** (considered, researched, dealt with, concerned with, revealed) in the **article** (by the author). The **idea** that presently Ukraine’s car and locomotive fleet has no rolling stocks for high-speed carriage of freights and passengers **resulting in** (entailing) deterioration of rail transport competitiveness is **put forward** (emphasized, focused on). It is **indicated** (explained) that to improve this situation non-terminal transportation by railways along transit corridors can help. Further a range of reasons standing in the way is **pointed out** (noted, specified). It is **concluded** that different gauge in Ukraine and in Europe is a main (major, principal) technical problem for high-speed traffic “East-West”.

Змішаний варіант цієї ж анотації (в **Active** та **Passive voice**):

The **article** (author) **investigates** (considers, researches, deals with, is concerned with, reveals) the **issue** (problem, question) **concerning** (regarding, as to, as regards) use of rolling stock for high-speed transportation. The **idea** that presently Ukraine’s car and locomotive fleet has no rolling stocks for high-speed carriage of freights and passengers **resulting in** (entailing) deterioration of rail transport competitiveness is **put forward** (emphasized, focused on). It is **indicated** (explained) that to improve this situation non-terminal transportation by railways along transit corridors can help. Further the **article** (author) **points out** (notes, specifies) a range of reasons standing in the way. It is **concluded** that different gauge in Ukraine and in Europe is a main (major, principal) technical problem for high-speed traffic “East-West”.

Наостаннє можна сказати, що над англomовною анотацією треба ретельно працювати у граматичному плані, щоб не порушити логіку оповідання (підмет – присудок – обставина), а саме в **Active voice**: хто (що) – що робить (дія) – *me*, на що розповсюджується дія (The article *investigates* the problem); у **Passive voice**:

me, над чим виконується дія – що саме виконується – *де* і/або ким виконується дія (хоча, *ким* саме виконується дія вказувати не обов'язково) (*The problem is investigated in the article* (і/або *by the author*)).

ЧАСТИНА V

ПІДГОТОВКА ДО СПІВБЕСІДИ

Співбесіда є останнім завданням кандидатського іспиту. На співбесіді аспірант / здобувач повинен іноземною мовою (англійською / німецькою) підготувати розгорнуте повідомлення за змістом дисертаційного дослідження, а саме:

- точну або приблизну (якщо вона ще не затверджена) тему своєї дисертації (*the theme of the thesis*);
- чому він обрав саме цю тему (*why he/she has chosen this theme*);
- коли почав досліджувати проблему, яку розкриває у дисертації (*when he/she began to investigate the problem revealed in the thesis*);
- яку актуальність ця проблема має для України (*why this problem is urgent for Ukraine*);
- які результати він сподівається отримати (*what results he/she expects to obtain*);
- які труднощі випробовує, досліджуючи свою тему (*what difficulties he/she experiences while researching the issue*);
- чи брав участь у наукових конференціях, якщо так, то в яких і коли (*whether he/she has taken part in any scientific conferences, if so – what and where?*);
- чи має публікації у збірниках наукових праць, якщо так, то в яких (*whether he/she has any publications in collected papers, if so – what exactly?*);
- коли він планує вийти на захист (*when he/she is planning to have public defense of the thesis*).

Тривалість такого повідомлення не має перевищувати п'яти хвилин.

Повідомлення можна підготувати заздалегідь та вивчити напам'ять, підготувати план та розповідати за планом або вести спонтанне мовлення. Не бажано читати повідомлення з аркушу, тому що екзаменатор оцінює саме вміння аспіранта / здобувача самостійно висловлювати свої думки і розмірковувати вголос.

Після того, як аспірант / здобувач розповість про свою дисертацію та наукову роботу, екзаменатор поставить йому декілька запитань, що стосуються його дисертації та наукової діяльності. На розміркування над відповіддю дається не більше п'яти секунд. Відповідь повинна бути повною і мати відношення саме до поставленого запитання.

ГРАМАТИЧНИЙ КОМЕНТАР

THE PRESENT SIMPLE TENSE (ТЕПЕРІШНІЙ ПРОСТИЙ ЧАС)

Present Simple - один з часових аспектів дієслова, що вживається для вираження дії, яка відбувається в теперішньому часі. Теперішній час передбачає не лише момент мовлення, але й більш тривалий проміжок часу, що включає

момент мовлення. Дія, що відбувається в момент мовлення, порівняно рідко позначається Present Simple. Для вираження такої дії в англійській мові є інший аспект теперішнього часу.

Стверджувальна особова форма дієслова в Present Simple в усіх особах однини й множини, крім третьої особи однини, збігається з інфінітивом (неозначеною формою дієслова) без частки **to**:

I <i>understand</i> .	Я розумію.
We <i>understand</i> .	Ми розуміємо.
You <i>understand</i> .	Ви розумієте. (Ти розумієш.)
They <i>understand</i> .	Вони розуміють.

У третій особі однини в Present Simple до інфінітива (без частки **to**) додається закінчення **-s** або **-es**:

to feel <i>відчувати</i>	he feels
to study <i>вивчати, вчитися</i>	he studies
to wish <i>бажати</i>	he wishes.

Загальні запитання в Present Simple починаються з допоміжного дієслова **to do**, після якого стоїть підмет, а потім інфінітив смислового дієслова без частки **to**.

Do I understand?	Do we understand?
Does he understand?	Do you understand?
Does she understand?	Do they understand?
Does it work?	

Заперечні речення в Present Simple утворюється з допоміжного дієслова **to do**, заперечної частки **not** та інфінітива смислового дієслова без частки **to**:

I do not speak German.	You do not speak German.
She does not speak German.	We do not speak German.

В усному мовленні замість **do not** і **does not** звичайно вживаються скорочені форми **don't** і **doesn't**:

He doesn't recognize me.	Він не впізнає мене.
---------------------------------	----------------------

PRESENT SIMPLE ДІЄСЛІВ **TO BE**, **TO HAVE**

Дієслово **to be** *бути* широко вживається і як повнозначне дієслово, і як допоміжне для утворення різних аспектно-часових особових форм інших дієслів.

У Present Simple воно відмінюється не за загальним правилом:

I am	We are
He is	You are

She is

They are

It is

В Present Simple дієслово **to be** має особові форми без допоміжного дієслова **to do** у питальних та заперечних реченнях.

У питальному реченні дієслово **to be** ставиться перед підметом:

Are you an accountant?

Ви бухгалтер?

Is she in the headquarter?

Вона у штаб-квартирі?

У заперечному реченні після дієслова **to be** ставиться частка **not**:

She is **not** an auditor.

Вона не аудитор.

They are **not** expensive.

Вони недорогі.

Дієслово **to have** теж вживається і як повнозначне, і як допоміжне дієслово.

Як допоміжне воно слугує для утворення аспектно-часових груп інших дієслів. У Present Simple дієслово **to have** відмінюється так:

I have

We have

He has

You have

She has

They have

It has

Питальна й заперечна особові форми Present Simple дієслова **to have** утворюються шляхом додавання допоміжного дієслова **to do**.

ВЖИВАННЯ PRESENT SIMPLE

1. Present Simple вживається для вираження повторюваної дії стосовно теперішнього часу:

As a rule, cheap imports *lead* to greater competition. Як правило, дешевий імпорт веде до більшої конкуренції.

Every month James *writes* articles about new investment opportunities. Кожного місяця Джеймс пише статті про нові інвестиційні можливості.

2. Present Simple вживається для вираження дії, яка характеризує підмет постійно або протягом теперішнього періоду часу:

Our new computer system *works* very efficiently. Наша нова комп'ютерна система працює дуже ефективно.

He *speaks* both French and English fluently. Він розмовляє і французькою і англійською вільно.

The customer *is* always right. Клієнт завжди правий.

3. Present Simple вживається для вираження дії або стану, які не обмежені

якимись часовими рамками і відбуваються незалежно від волі людини:

Sugar *dissolves* in water.

Цукор розчиняється у воді.

4. Present Simple вживається для вираження низки послідовних подій (інструкції, спортивні коментарі, авторські ремарки в сценаріях і п'єсах):

Now I *peel* the apples, *slice* them and *put* into the dish. Then I *whip* the cream until thick and *pour* it over the apples.

Зараз я чищу яблука, нарізаю їх та кладу їх у миску. Потім збиваю сметану і виливаю її на яблука.

5. Present Simple вживається для вираження дії, яка відбувається в момент мовлення:

а) з дієсловами, що не вживаються у формі Continuous: **to see, to know, to hear, to feel, to like, to hate, to love, to understand**:

I *don't understand* it.

Я не розумію цього.

At the moment we are carrying out a survey to find out what sort of after-sales service our customers *want*.

Наразі ми проводимо обстеження для того, щоб виявити, який вид обслуговування після купівлі-продажу бажають наші покупці.

б) якщо той, хто говорить, лише констатує факт, а не передає дію як процес, що триває:

"I give up," she said. "You leave me no choice."

"Я здаюся", - сказала вона, - "Ти не залишаєш мені вибору."

6. Present Simple вживається для вираження майбутньої дії в підрядних реченнях часу та умов, які вводяться сполучниками **when** коли; **after** після того як; **before** перш ніж, перед тим як; **till, until** поки; **as soon as** як тільки; **if** якщо; **unless** якщо не та ін.:

If the government *raises* taxes consumer spending will fall.

Якщо уряд підвищує податки, покупна спроможність покупців зменшується.

The banks will support us **as long as** the company *is* profitable.

Банки будуть підтримувати нас, доки наша компанія буде прибутковою.

7. Present Simple вживається для вираження майбутньої дії згідно з програмою або з розкладом (здебільшого з дієсловами, що означають рух:

to go *іти, їхати*; **to come** *приходити, прибувати*; **to leave** *від'їжджати*; **to start** *вирушати*; **to arrive** *прибувати* та ін.). У таких реченнях звичайно вживаються обставинні слова, що вказують на час дії.

There *are* two flights to Tokyo next Thursday. There *is* a JAL flight that *leaves* Heathrow at 20.30 and *gets in* at 06.20, and there *is* a British Airways flight that *departs* at 22.00 and *arrives* at 08.50.

Є два рейси на Токіо наступного четверга. Рейс JAL, який вирушить з Хітроу о 20.30 і прибуде о 6.20, і рейс British Airways, який вилетить о 22.00 і прибуде о 8.50.

8. Present Simple вживається у зв'язній розповіді для вираження дії або ряду послідовних дій у минулому. Таке вживання Present Simple позначає розповідь, події ніби відбуваються в момент мовлення:

All of a sudden, one evening *comes* little Emily from her work and him with her. ...And here suddenly I saw the man I had been looking for. I *try* to stop him but he *rushes* downstairs and *disappears* in the street.

Раптом одного вечора приходить Емілія з роботи і він з нею. ...І тут раптом я побачив людину, яку шукав. Я намагаюсь зупинити його, але він кидається вниз по сходах і зникає на вулиці.

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В <i>PRESENT SIMPLE</i>							
стверджувальна		заперечна			питальна		
I	V	I	<i>do not</i>	V	<i>Do</i>	I	V?
he	V + s	he	<i>does not</i>	V	<i>Does</i>	he	V?
she	V + s	she	<i>does not</i>	V	<i>Does</i>	she	V?
it	V + s	it	<i>does not</i>	V	<i>Does</i>	it	V?
we	V	we	<i>do not</i>	V	<i>Do</i>	we	V?
you	V	you	<i>do not</i>	V	<i>Do</i>	you	V?
they	V	they	<i>do not</i>	V	<i>Do</i>	they	V?

THE PRESENT CONTINUOUS TENSE (ТЕПЕРІШНІЙ ТРИВАЛИЙ ЧАС)

Present Continuous утворюється з допоміжного дієслова **to be** в Present Simple та дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) смислового дієслова. Present Participle утворюється додаванням закінчення **-ing** до інфінітива основного дієслова без частки **to**.

She is writing a business letter at the moment. Вона зараз пише ділового листа.

You are speaking too fast. Ви розмовляєте занадто швидко.

У питальному реченні допоміжне дієслово ставиться перед підметом:

Is she having a meeting with the auditors? Зараз у неї зустріч з аудитором?

Are you making a training video for British Telecom at the moment? У даний момент ви знімаєте навчальний фільм для ВТ?

Who are you writing to? Кому ви зараз пишете?

У заперечному реченні вживається частка **not** після допоміжного дієслова:

The photocopier is not working. Фотокопіювальний апарат зараз не працює.

У питально - заперечних реченнях допоміжне дієслово ставиться перед підметом, а частка **not** - після підмета:

Are cars not becoming more reliable? Хіба автомобілі не стають надійнішими?

В усному мовленні замість **is not** і **are not** вживаються скорочені форми **isn't** і **aren't**:

Prices aren't going down. Ціни не знижуються.

The political situation isn't getting better. Політична ситуація не покращується.

ВЖИВАННЯ PRESENT CONTINUOUS

1. Present Continuous вживається для вираження дії, що відбувається в момент мовлення:

I'm afraid Mr. Jackson's not available at the moment. He is talking to a customer on the other phone. Побоююсь, що пан Джексон недоступний наразі. Він розмовляє з клієнтом по іншому телефону.

**ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В
PRESENT CONTINUOUS**

стверджувальна			заперечна			питальна		
I	<i>am</i>	V + ing	I	<i>am not</i>	V + ing	<i>Am</i>	I	V + ing?
he	<i>is</i>	V + ing	he	<i>is not</i>	V + ing	<i>Is</i>	he	V + ing?
she	<i>is</i>	V + ing	she	<i>is not</i>	V + ing	<i>Is</i>	she	V + ing?
it	<i>is</i>	V + ing	it	<i>is not</i>	V + ing	<i>Is</i>	it	V + ing?
we	<i>are</i>	V + ing	we	<i>are not</i>	V + ing	<i>Are</i>	we	V + ing?
you	<i>are</i>	V + ing	you	<i>are not</i>	V + ing	<i>Are</i>	you	V + ing?
they	<i>are</i>	V + ing	they	<i>are not</i>	V + ing	<i>Are</i>	they	V + ing?

2. Present Continuous вживається для вираження тривалої дії, що відбувається в певний період теперішнього часу, хоч і не обов'язково в момент мовлення.

Reuters Holding is a financial group. It Reuters Holding є фінансовою групою.
is currently developing a new television service for the UK. Вона тепер розвиває нову телевізійну службу для Великобританії.

3. Present Continuous вживається для вираження тривалої дії, що відбувається одночасно з іншою дією, яка відноситься до теперішнього часу:

Could you help me? I *am trying* to translate this letter from Spanish client and I don't know what this word means. Чи не могли б ви мені допомогти? Я намагаюсь перекласти цей лист від іспанського клієнта і я не знаю, що означає це слово.

4. Present Continuous вживається для вираження запланованої майбутньої дії, яка стосується особистих планів. У цьому разі вживаються обставини часу:

I'm seeing the accountants on Friday afternoon. Я зустрічаюсь з бухгалтерами у п'ятницю вдень.

**THE PRESENT PERFECT CONTINUOUS TENSE
(ТЕПЕРІШНІЙ ПЕРФЕКТНО-ТРИВАЛИЙ ЧАС)**

Present Perfect Continuous утворюється за допомогою допоміжного дієслова **to be** в Present Perfect та дієприкметника теперішнього часу (Present Participle)

основного дієслова.

Present Participle утворюється додаванням закінчення **-ing** до інфінітива основного дієслова без частки **to**.

She has been writing business letters for 2 years. Вона пише ділові листи вже два роки.

You have been working since 8 o'clock in the morning. Ви працюєте з восьмої години ранку.

У питальному реченні допоміжне дієслово **have / has** ставиться перед підметом:

Has she been having a meeting with the auditors for 2 days? Вона зустрічається з аудитором вже два дні?

Who have you been writing to since 10 o'clock? Кому ви пишете з десятої години?

У заперечному реченні вживається частка **not** після допоміжного дієслова:
The photocopier has not been working for 5 days. Фотокопіювальний апарат не працює вже п'ять днів.

У питально - заперечних реченнях допоміжне дієслово ставиться перед підметом, а частка **not** - після підмета:

Have they not been manufacturing this product for 3 years yet? Хіба вони не виробляють цей продукт вже три роки?

В усному мовленні замість **has not** і **have not** вживаються здебільшого скорочені форми **hasn't** і **haven't**.

ВЖИВАННЯ PRESENT PERFECT CONTINUOUS

Present Perfect Continuous не має аналогів в українській мові і може перекладатися формою як теперішнього, так і минулого часу.

1. Present Perfect Continuous вживається для вираження тривалої дії, що почалася в минулому і відбувається в момент мовлення:

I have been watching TV since 5 o'clock. Я дивлюся телевізор з п'ятої години.

He has been talking to a customer on the other phone for nearly 10 minutes. Він розмовляє з клієнтом по іншому телефону вже хвилин десять.

2. Present Perfect Continuous вживається для вираження тривалої, повторюваної дії, що відбувається в теперішній період часу (в широкому розумінні, не обов'язково в момент мовлення).

I have been having driving lessons for Я беру уроки водійства вже шість six months. місяців.

3. Present Perfect Continuous вживається для вираження тривалої дії, що почалася в минулому, тривала деякий час і закінчилася безпосередньо на момент мовлення:

He is out of breath. He *has been running* fast. Він захекався. Він швидко біг.

4. Present Perfect Continuous вживається з такими словами, що виражають тривалість дії, як: *since, for*.

You *have been working* since 8 o'clock Ви працюєте з восьмої години ранку. in the morning.

He has been talking to a customer on the other phone *for* nearly 10 minutes. Він розмовляє з клієнтом по іншому телефону вже хвилин десять.

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В <i>PRESENT PERFECT CONTINUOUS</i>								
стверджувальна			заперечна			питальна		
I	<i>have</i>	V + ing	I	<i>have not</i>	V + ing	<i>Have</i>	I	V + ing?
he	<i>has</i>	V + ing	he	<i>has not</i>	V + ing	<i>Has</i>	he	V + ing?
she	<i>has</i>	V + ing	she	<i>has not</i>	V + ing	<i>Has</i>	she	V + ing?
it	<i>has</i>	V + ing	it	<i>has not</i>	V + ing	<i>Has</i>	it	V + ing?
we	<i>have</i>	V + ing	we	<i>have not</i>	V + ing	<i>Have</i>	we	V + ing?
you	<i>have</i>	V + ing	you	<i>have not</i>	V + ing	<i>Have</i>	you	V + ing?
they	<i>have</i>	V + ing	they	<i>have not</i>	V + ing	<i>Have</i>	they	V + ing?

**THE PRESENT PERFECT TENSE
(ТЕПЕРІШНІЙ ПЕРФЕКТНИЙ ЧАС)**

Present Perfect утворюється за допомогою допоміжного дієслова **to have** у Present Simple та дієприкметника минулого часу (Past Participle) основного дієслова.

Past Participle правильних дієслів утворюється додаванням до інфінітива закінчення **-ed**, тобто за формою Past Participle правильних дієслів не відрізняється від Past Simple. Past Participle неправильних дієслів необхідно запам'ятати:

to play — **played**
to stop — **stopped**

to write — **written**
to begin — **begun**

У питальному реченні допоміжне дієслово ставиться перед підметом:

Have you ever met them here?

Ви коли-небудь зустрічали їх тут?

У заперечному реченні вживається частка **not** після допоміжного дієслова:

I am sorry I **have not** written before but Мені шкода, що не написав раніш, я
I have been very busy lately as my був дуже зайнятий останнім часом,
assistant has been away. оскільки мій помічник у від'їзді.

У питально - заперечній формі допоміжне дієслово ставиться перед підметом, а частка **not** - після підмета:

Why **have you not** told me about that Чому ти не розповів мені про той
contract? контракт?

ВЖИВАННЯ PRESENT PERFECT

1. Present Perfect вживається для вираження дії, яка відбулась до моменту мовлення, і той, хто говорить, має на увазі результат цієї минулої дії, її важливість на момент мовлення:

I have given your report to the MD. Я віддав твій звіт директорові. (*звіт зараз у директора*).

Час дії, вираженої дієсловом у Present Perfect, здебільшого не зазначається, тому що у центрі уваги результат дії, а не час її перебігу:

The recession has been very severe. Спад є вже дуже сильним.
We have not automated all the Ми не автоматизували всі виробничі
production lines. лінії.
Has the dollar fallen? Долар вже впав?

We've carefully considered the report, which you sent us on 26 April, and have decided to take the following action. I've always wanted to work in management.

Ми уважно розглянули звіт, який ви відправили до нас 26 квітня, і вирішили здійснити такі дії. Я завжди хотів займатися менеджментом.

2. Present Perfect завжди вживається у випадках, коли на момент розмови є результат минулої дії. Для того, щоб вказати на результат, разом з Present Perfect завжди використовуються такі слова, як: **just** (щойно), **already** (вже), **yet** (ще не). Але навіть якщо вони не присутні у реченні, їх завжди можна подумки підставити і вони повинні органічно вписатися, не порушуючи логіки мислення щодо вказівки на результат.

I *have (already) written* my article. Here it is.

Я (вже) написав свою статтю. Ось вона.

Jack isn't here. He *has (just) left*.

Джека тут немає. Він (щойно) пішов.

Mike *has not submitted* his thesis (yet)

Майк (ще) не подав свою дипломну роботу (Тобто результат є, але він негативний).

3. Present Perfect вживається також у реченнях з обставинами часу:

а) що означають період часу, який почався в минулому і тривав до моменту мовлення: **up to now**, **up to the present** до цього часу; **lately** нещодавно, за останній час; **recently** останнім часом; **so far** до цього часу; **since** відтоді.

This has been an excellent year so far, and we have already reached most of our sales targets.

Досі це був чудовий рік, і ми вже досягли більшості наших запланованих рівнів продаж.

Our market share has increased by 11% since we started advertising on TV.

Наша ринкова частка зросла на 11% відтоді як ми почали рекламну компанію на телебаченні.

There have been many changes recently. We haven't had any orders from them lately.

Нещодавно відбулося багато змін. Останнім часом ми не мали ніяких замовлень від них.

б) що означають період часу, який ще не закінчився: **today** сьогодні, **this week** цього тижня, **this month** цього місяця, **this year** цього року, **this morning** сьогодні вранці та ін.:

This month we have received a lot of complaints about late deliveries. У цьому місяці ми одержали багато скарг на пізню доставку.
 It is 10.000 a.m. Has the post come this morning? 10-а година ранку. Пошта була цього ранку?

4. Present Perfect вживається також у реченнях з прислівниками неозначеного часу і частотності: **ever** коли-небудь, **never** ніколи, **often** часто, **seldom** рідко, **already** вже, **just** щойно:

I have never been hurt by anything I didn't say. (Coolidge) Я ніколи не мав неприємностей після того, що я не казав.
 She has just gone out. Вона тільки-що вийшла.
 He has just started a new job. Він тільки-що почав нову роботу.

Present Perfect **не вживається** з обставинними словами та словосполученнями, які уточнюють час минулої дії, наприклад: **yesterday** вчора, **the day before yesterday** позавчора, **last week (month, year)** минулого тижня (місяця, року), **an hour ago** годину тому, **two days ago** два дні тому, **on Monday** у понеділок, **in July** у липні, **in 1945** у 1945 році тощо, а також у запитаннях з питальним словом **when**. З такими обставинами часу вживається Past Simple:

They installed new equipment two month ago. Вони встановили нове обладнання два місяці тому.
 We paid for them in November. Ми заплатили їм у листопаді.
 When did they set up the company? Коли вони заснували компанію?

5. У підрядних реченнях часу й умови Present Perfect вживається для вираження дії, що закінчилась до певного моменту в майбутньому і перекладається на українську мову дієсловом у майбутньому часі:

We'll have to wait until he's been ready to see us. Ми будемо змушені чекати поки він не буде готовий побачити нас.
 I'll have a cup of tea when I have written my report. Я вип'ю чашку чаю, коли напишу свою доповідь.
 I can do nothing till you have told me all. Я не можу нічого робити, поки ви не розповісте мені все.

6. Present Perfect вживається для вираження дії або стану, що триває з якогось моменту в минулому аж до моменту мовлення. У цьому значенні Present Perfect вживається переважно з дієсловами, що не мають форми Continuous. Період тривалості дії здебільшого позначається прийменником **for (for an hour**

протягом години, **for ten years** протягом десяти років, **for a long time** довгий час і т.п.), а початок дії - словом **since** (**since five o'clock** з п'ятої години, **since Monday** з понеділка, **since I saw him** з того часу, як я його бачив).

I *have been* in charge of the Finance Department for six months. Я вже шість місяців виконую обов'язки керівника фінансового відділу.

We *has had* an office in Japan for several years. Ми маємо офіс у Японії кілька років.

I *have known* Mr. Smith since the company started. Ми знайомі з містером Смітом з початку роботи компанії.

He *has wanted* to be a manager since he was fourteen. Він бажає бути менеджером з 14 років.

7. Present Perfect вживається також замість Present Perfect Continuous в заперечних реченнях за умови повної відсутності самої дії:

Ann *hasn't slept* for two days. Аня вже два дні (зовсім) не спить.
Але,

They *have not been sleeping* at all well for three days. Вони не зовсім добре сплять вже протягом трьох днів. (Вони сплять, але не дуже міцно).

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В *PRESENT PERFECT*

стверджувальна			заперечна			питальна		
I	<i>have</i>	V+ed/V ₃	I	<i>have not</i>	V+ed/V ₃	<i>Have</i>	I	V+ed/V ₃ ?
he	<i>has</i>	V+ed/V ₃	he	<i>has not</i>	V+ed/V ₃	<i>Has</i>	he	V+ed/V ₃ ?
she	<i>has</i>	V+ed/V ₃	she	<i>has not</i>	V+ed/V ₃	<i>Has</i>	she	V+ed/V ₃ ?
it	<i>has</i>	V+ed/V ₃	it	<i>has not</i>	V+ed/V ₃	<i>Has</i>	it	V+ed/V ₃ ?
we	<i>have</i>	V+ed/V ₃	we	<i>have not</i>	V+ed/V ₃	<i>Have</i>	we	V+ed/V ₃ ?
you	<i>have</i>	V+ed/V ₃	you	<i>have not</i>	V+ed/V ₃	<i>Have</i>	you	V+ed/V ₃ ?
they	<i>have</i>	V+ed/V ₃	they	<i>have not</i>	V+ed/V ₃	<i>Have</i>	they	V+ed/V ₃ ?

THE PAST SIMPLE TENSE

(МИНУЛИЙ ПРОСТИЙ ЧАС)

PAST SIMPLE ПРАВИЛЬНИХ ДІЄСЛІВ

Past Simple правильних дієслів утворюється додаванням до інфінітива без частки **to** закінчення **-ed**, яке вимовляється так:

[t] - після глухих приголосних, крім **t**:

to ask <i>запитувати</i>	asked ['a:skt]
to like <i>любити</i>	liked ['laikt]

[d] - після дзвінких приголосних, крім **d**, та після голосних:

to clean <i>чистити</i>	cleaned ['kli:nd]
to live <i>жити</i>	lived ['lɪvd]

[ɪd] - після **t, d, te, de**:

to want <i>хотіти</i>	wanted ['wɪntɪd]
to defend <i>захистити</i>	defended [dɪ'fendɪd]
to hate <i>ненавидіти</i>	hated ['heitɪd]
to decide <i>вирішувати</i>	decided [dɪ'saɪdɪd]

Дієслова в Past Simple не змінюються за особами й числами – мають однакову форму в усіх особах однини й множини.

Правила правопису Past Simple правильних дієслів:

а) якщо інфінітив закінчується літерою **-e**, то в Past Simple перед закінченням **-ed** вона не пишеться:

to love <i>любити</i>	loved
-----------------------	-------

б) якщо інфінітив закінчується літерою **-y**, якій передує приголосна, то перед закінченням **-ed** **y** змінюється на **i**:

to study <i>вивчати</i>	studied
to cry <i>кричати</i>	cried

в) якщо інфінітив закінчується однією приголосною літерою, якій передує короткий наголошений голосний звук, то кінцева приголосна перед **-ed** подвоюється:

to stop <i>зупинятися</i>	stopped
to permit <i>дозволяти</i>	permitted

г) кінцева літера **r** подвоюється, якщо останній склад наголошений і не має дифтонга:

to prefer <i>надавати перевагу</i>	preferred
to occur <i>траплятися</i>	occurred

д) кінцева літера **l** подвоюється, якщо їй передує короткий голосний звук

(наголошений чи ненаголошений):

to travel <i>подорожувати</i>	travelled
to fulfil <i>виконувати</i>	fulfilled

PAST SIMPLE НЕПРАВИЛЬНИХ ДІЄСЛІВ

Past Simple неправильних дієслів утворюється по-різному, здебільшого чергуванням голосних і приголосних кореня:

to write <i>писати</i>	wrote
to send <i>посилати</i>	sent
to bring <i>приносити</i>	brought

Past Simple деяких неправильних дієслів збігається з формою інфінітива без частки **to**, наприклад:

to put <i>класти</i>	put
to shut <i>закривати</i>	shut

Past Simple дієслів **to go** і **to be** утворилися від інших коренів:

to go <i>іти, їхати</i>	went
to be <i>бути</i>	was/were

У запитаннях Past Simple правильних і неправильних дієслів утворюється з допоміжного дієслова **to do** в Past Simple (**did**) та інфінітива основного дієслова без частки **to**. Допоміжне дієслово ставиться перед підметом (групою підмета):

Did you **check** the figures yesterday morning? Ви перевірили цифри вчора вранці?

When did she complete **her report**? Коли вона завершила свій звіт?

Did the company **have** two loss-making subsidiaries? Чи мала компанія дві збиткові філії?

У заперечних реченнях Past Simple утворюється з допоміжного дієслова **to do** в Past Simple (**did**), заперечної частки **not** та інфінітива смислового дієслова без частки **to**:

She **did not accept** the job because the salary was too low. Вона не погодилася на цю роботу, тому що зарплата була надто низькою.

They **did not want** to make radios because of the competition from much larger companies. Вони не хотіли виробляти радіоприймачі через конкуренцію зі значно більшими компаніями.

В усному мовленні замість **did not** звичайно вживається скорочена форма **didn't**:

Oh, I'm sorry to disturb you. I **didn't realize** you had a visitor. Я шкодую, що потурбував вас. Я не знав, що у вас відвідувач.

У питально-заперечному реченні Past Simple допоміжне дієслово **did** ставиться перед підметом, а частка **not** після нього; скорочена форма **didn't** ставиться перед підметом:

Why **did** you **not check** the figures yesterday morning? Чому ви не перевірили цифри вчора вранці?

PAST SIMPLE ДІЄСЛІВА TO BE

Дієслово **to be** у Past Simple (як і в Present Simple) відмінюється не за загальним правилом. Дієслово **to be** в Past Simple має дві форми: **was** для першої і третьої осіб однини і **were** для інших осіб.

Для утворення питального і заперечного речення Past Simple дієслова **to be** допоміжне дієслово **to do** не вживається. У питальному реченні дієслово **to be** ставиться перед підметом:

Was she in the office when you rang her yesterday? Чи була вона в офісі, коли ви дзвонили їй вчора?

У заперечному реченні після **was/were** вживається частка **not**:

They **were not** in the office. Їх не було в офісі.
The product **was not** very popular. Цей виріб не був дуже популярним.

У питально-заперечному реченні **was/were** ставиться перед підметом, а частка **not** - після підмета:

Was she **not** in the office yesterday? Хіба вона не була в офісі вчора?

В усному мовленні замість **was not**, **were not** у заперечних і питально-заперечних реченнях вживаються скорочені форми **wasn't**, **weren't**:

The factory **wasn't** efficient. Ця фабрика не була ефективною.
The reports **weren't** ready. Звіти не були готові.

ВЖИВАННЯ PAST SIMPLE

1. Past Simple вживається для вираження одноразової або постійної дії в минулому. Час минулої дії часто уточнюється обставинними словами **yesterday** *учора*; **last week** *минулого тижня*; **last year** *торік*, **last summer** *минулого літа*, **the other day** *недавно, цими днями* та ін.; або на минулий період часу натякає згадування місця, де відбувалася дія, та обставин, за яких вона відбувалася:

I went to a very interesting presentation last week.	Я ходив на дуже цікаву презентацію минулого тижня.
Twenty years ago few people realized that computers were about to become part of our daily lives.	Двадцять років тому дуже мало людей розуміли, що комп'ютери мають стати частиною нашого повсякденного життя.

2. Past Simple вживається для вираження ряду послідовних дій у минулому:

The business expanded and diversified and eventually became the largest chain of supermarkets in Britain.	Цей бізнес розширився та урізноманітнівся і нарешті став найбільшою мережею супермаркетів у Британії.
---	---

3. Past Simple вживається для вираження повторюваної дії в минулому:

Until the 1950s, IBM never sold machines.	До 50-х років ХХ століття Ай-Бі-Ем ніколи не продавала машини.
He had a strong personality and made all the major decisions himself.	Він був сильною особистістю і усі основні рішення приймав особисто.
You often mentioned it in your letters.	Ви часто згадували про це у своїх листах.
He made an entry in his diary every night.	Кожного вечора він робив запис до щоденника.

Дієслова, що не мають аспектно-часової особової форми в Past Continuous, вживаються в Past Simple.

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В <i>PAST SIMPLE</i>							
стверджувальна		заперечна			питальна		
I	V+ed/V ₂	I	<i>did not</i>	V	<i>Did</i>	I	V?

he	V+ed/V ₂	he	<i>did not</i>	V	<i>Did</i>	he	V?
she	V+ed/V ₂	she	<i>did not</i>	V	<i>Did</i>	she	V?
it	V+ed/V ₂	it	<i>did not</i>	V	<i>Did</i>	it	V?
we	V+ed/V ₂	we	<i>did not</i>	V	<i>Did</i>	we	V?
you	V+ed/V ₂	you	<i>did not</i>	V	<i>Did</i>	you	V?
they	V+ed/V ₂	they	<i>did not</i>	V	<i>Did</i>	they	V?

THE PAST CONTINUOUS TENSE (МИНУЛИЙ ТРИВАЛИЙ ЧАС)

Past Continuous утворюється за допомогою допоміжного дієслова **to be** в Past Simple та дієприкметника теперішнього часу основного дієслова.

He **was working** at his English at that time. Він працював над англійською мовою в той час.

У питальному реченні допоміжне дієслово ставиться перед підметом:

What **were** you telling him? Що ви йому говорили?

У заперечному реченні вживається частка **not** після допоміжного дієслова.

I **was not working** in the evening. Я не працював увечері.

В усному мовленні в заперечній і питально-заперечній формах замість **was not** і **were not** вживаються переважно скорочені форми **wasn't** і **weren't**.

ВЖИВАННЯ PAST CONTINUOUS

1. Past Continuous вживається для вираження дії, що відбувалась, тривала в певний момент у минулому. На час дії звичайно вказують також обставинні слова типу **at two o'clock**, **at midnight**, **at that moment**, **at 5 o'clock**, або підрядні речення з дієсловом-присудком у Past Simple:

Carrie was sitting by the window when he came in. Керрі сиділа біля вікна, коли він увійшов.

2. Past Continuous вживається для вираження дії, що тривала протягом якогось періоду часу в минулому. Ця дія не пов'язана з певним моментом ні в минулому, ні в теперішньому часі (підкреслюється *процес* дії):

I was working in the garden all day yesterday. Я працював у садку увесь день учора.

In the spring of the year 1881 he was visiting his old school-fellow.
 Навесні 1881 року він гостював у свого старого шкільного товариша.

3. У підрядних додаткових реченнях, якщо дієслово-присудок головного речення вжито у минулому часі, Past Continuous часто вживається з дієсловами, що означають рух (**to go, to come** та ін.), для позначення дії, яка була майбутньою стосовно минулого:

She said she was coming to see you after supper.
 Вона сказала, що прийде до вас після вечері.

4. Дієслово **to go** у Past Continuous з інфінітивом іншого дієслова виражає намір здійснити дію у майбутньому стосовно минулого часу:

He was going to be an engineer.
 Він збирався стати інженером.
 What were they going to do?
 Що вони збиралися робити?

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В <i>PAST CONTINUOUS</i>								
стверджувальна			заперечна			питальна		
I	<i>was</i>	V + ing	I	<i>was not</i>	V + ing	<i>Was</i>	I	V + ing?
he	<i>was</i>	V + ing	he	<i>was not</i>	V + ing	<i>Was</i>	he	V + ing?
she	<i>was</i>	V + ing	she	<i>was not</i>	V + ing	<i>Was</i>	she	V + ing?
it	<i>was</i>	V + ing	it	<i>was not</i>	V + ing	<i>Was</i>	it	V + ing?
we	<i>were</i>	V + ing	we	<i>were not</i>	V + ing	<i>Were</i>	we	V + ing?
you	<i>were</i>	V + ing	you	<i>were not</i>	V + ing	<i>Were</i>	you	V + ing?
they	<i>were</i>	V + ing	they	<i>were not</i>	V + ing	<i>Were</i>	they	V + ing?

THE PAST PERFECT TENSE (МИНУЛИЙ ПЕРФЕКТНИЙ ЧАС)

Past Perfect утворюється за допомогою допоміжного дієслова **to have** у Past Simple та дієприкметника минулого часу Past Participle смислового дієслова. Дієслова в Past Perfect не змінюються за особами й числами.

I couldn't get into the office yesterday because I **had left** my keys at home.
 Я не зміг потрапити до офісу вчора, тому що я залишив ключі вдома.

У питальному реченні допоміжне дієслово ставиться перед підметом.

Had they **gone** when I arrived yet? Вони вже пішли, коли я прибув?

У заперечному реченні після допоміжного дієслова вживається заперечна частка **not**:

They **had not gone** when I arrived. Вони ще не пішли, коли я прибув.

В усному мовленні замість **had** вживається переважно скорочена форма **'d** (апостроф + d), яка на письмі приєднується до підмета. В усному мовленні в заперечній вживається також скорочена форма **hadn't**.

ВЖИВАННЯ PAST PERFECT

1. Past Perfect вживається для вираження дії, що відбулася раніше іншої минулої дії, позначеної дієсловом у Past Simple:

They had already gone when I arrived. Вони вже пішли, коли я прибув.
The negotiators realized another meeting would be necessary because they had not reached an agreement. Сторони, що домовлялися, з'ясували, що ще одна зустріч буде необхідною, оскільки вони не дійшли згоди.

2. Past Perfect вживається часто у складнопідрядному реченні із сполучниками **after** після того як і **before** перед там як, перш ніж:

After he had lost his job his wife left him. Після того, як він втратив роботу, його дружина покинула його.
After I had read the paper, I threw it away. Після того, як я прочитав ту газету, я її викинув.

Але коли немає потреби наголошувати, що одна дія передує іншій, і в головному, і в підрядному реченнях у цьому випадку вживається Past Simple:

He stood motionless after she disappeared. Він стояв нерухомо, після того як вона зникла.
I was a schoolteacher before I got into the army. Перед тим, як потрапити до армії, я був шкільним учителем.

3. Past Perfect вживається для вираження минулої дії, що вже закінчилася до певного моменту в минулому. Цей момент позначається такими словосполученнями: **by two o'clock** до другої години, **by that time** до того часу, **by the 1st of September** до першого вересня, тощо:

I had done my homework by eight o'clock. До восьмої години я вже виконав своє домашнє завдання.

4. Заперечна особова форма дієслова в Past Perfect вказує на те, що до певного моменту в минулому дія ще не закінчилася:

I had not read the book by Saturday. До суботи я ще не прочитав книгу.
 We hadn't received the telegram when he arrived. Коли він приїхав, ми ще не одержали телеграми.

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В <i>PAST PERFECT</i>								
стверджувальна			заперечна			питальна		
I	<i>had</i>	V+ed/V ₃	I	<i>had not</i>	V+ed/V ₃	<i>Had</i>	I	V+ed/V ₃ ?
he	<i>had</i>	V+ed/V ₃	he	<i>had not</i>	V+ed/V ₃	<i>Had</i>	he	V+ed/V ₃ ?
she	<i>had</i>	V+ed/V ₃	she	<i>had not</i>	V+ed/V ₃	<i>Had</i>	she	V+ed/V ₃ ?
it	<i>had</i>	V+ed/V ₃	it	<i>had not</i>	V+ed/V ₃	<i>Had</i>	it	V+ed/V ₃ ?
we	<i>had</i>	V+ed/V ₃	we	<i>had not</i>	V+ed/V ₃	<i>Had</i>	we	V+ed/V ₃ ?
you	<i>had</i>	V+ed/V ₃	you	<i>had not</i>	V+ed/V ₃	<i>Had</i>	you	V+ed/V ₃ ?
they	<i>had</i>	V+ed/V ₃	they	<i>had not</i>	V+ed/V ₃	<i>Had</i>	they	V+ed/V ₃ ?

THE PAST PERFECT CONTINUOUS TENSE (МИНУЛИЙ ПЕРФЕКТНО-ТРИВАЛИЙ ЧАС)

Past Perfect Continuous утворюється за допомогою допоміжного дієслова to be в Past Perfect та дієприкметника теперішнього часу смислового дієслова. Дієслово в Past Perfect Continuous не змінюється за особами.

She fell ill because she **had been working** too hard all that month. Вона захворіла, тому що дуже важко працювала весь місяць.

Питальна, заперечна і питально-заперечна особови форми в Past Perfect Continuous утворюються за тими ж самими правилами, що й відповідні форми Present Perfect Continuous.

Past Perfect Continuous можна також назвати Beforepast Continuous. Цей час виражає тривалу дію, яка почалася до якогось моменту в минулому і або продовжувалася в цей момент, або закінчилася безпосередньо перед ним. Час тривалості дії або її початок вказується так само, як і в реченнях з дієсловом у Present Perfect Continuous, але здебільшого час тривалості дії зазначається:

I explained that I had been looking for it for the last two hours. Я пояснив, що я вже протягом двох годин шукаю його.

He said he had been working in an office since his return from abroad. Він сказав, що працює в якомусь офісі відтоді, як повернувся з-за кордону.
 I knew they had been corresponding for years. Я знав, що вони листуються вже багато років.
 З дієсловами, що не мають форми Continuous, замість Past Perfect Continuous вживається Past Perfect.

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В <i>PAST PERFECT CONTINUOUS</i>								
стверджувальна			заперечна			питальна		
I	<i>had</i>	V + ing	I	<i>had not</i>	V + ing	<i>Had</i>	I	V + ing?
he	<i>had</i>	V + ing	he	<i>had not</i>	V + ing	<i>Had</i>	he	V + ing?
she	<i>had</i>	V + ing	she	<i>had not</i>	V + ing	<i>Had</i>	she	V + ing?
it	<i>had</i>	V + ing	it	<i>had not</i>	V + ing	<i>Had</i>	it	V + ing?
we	<i>had</i>	V + ing	we	<i>had not</i>	V + ing	<i>Had</i>	we	V + ing?
you	<i>had</i>	V + ing	you	<i>had not</i>	V + ing	<i>Had</i>	you	V + ing?
they	<i>had</i>	V + ing	they	<i>had not</i>	V + ing	<i>Had</i>	they	V + ing?

THE FUTURE SIMPLE TENSE

(МАЙБУТНІЙ ПРОСТИЙ ЧАС)

Future Simple - один з часових аспектів дієслова, що вживається для вираження дії, яка відбувається або відбуватиметься в майбутньому.

Стверджувальна особова форма дієслова в Future Simple утворюється за допомогою допоміжних дієслів **shall** в першій особі однини і множини та **will** – у другій і третій особі та інфінітива смислового дієслова без частки **to**:

I **shall** work.

He **will** work.

She **will** work.

It **will** work.

We **shall** work.

You **will** work.

They **will** work.

I **shall come** again soon.

Your father **will be back** in a moment.

Я скоро знову прийду.

Ваш батько вмить повернеться

Іноді допоміжне дієслово **will** вживається для утворення Future Simple у всіх особах. Особливо часто це трапляється в американському варіанті англійської мови, а також у Шотландії та Ірландії.

We **will** support your plan.

I **will** meet him later.

Ми підтримаємо ваш план.

Я зустрінуся з ним пізніше.

В усному мовленні замість **shall** і **will** звичайно вживається скорочена форма

'll (апостроф + ll), яка на письмі приєднується до підмета:

I'll order some more.

Я замовлю щось ще.

He'll stay at the Hilton.

Він зупиниться у Хітоні.

Загальні запитання в Future Simple починаються з допоміжного дієслова **shall** або **will**, після якого стоїть підмет, а потім інфінітив смислового дієслова без частки **to**.

Shall I contact you tomorrow?

Мені зв'язатися завтра з вами?

Will he stay at the Hilton?

Він зупиниться у Хітоні?

Заперечні речення в Future Simple утворюється за допомогою допоміжного дієслова **shall** або **will**, заперечної частки **not** та інфінітива смислового дієслова без частки **to**:

I shall not accept a job in Paris.

Я не погоджуюсь на роботу в Парижі.

She will not support you.

Вона не підтримує тебе.

В усному мовленні переважно вживаються скорочені форми:

shan't [ʃant] замість shall not і won't [wɒnt] замість will not:

We shan't know the results until next week.

Ми не знатимемо результатів до наступного тижня.

He won't say anything.

Він нічого не скаже.

ВЖИВАННЯ FUTURE SIMPLE

1. Future Simple вживається для вираження одноразової дії в майбутньому, констатації майбутнього факту:

We shall need the money on the 15th.

Нам будуть потрібні гроші на 15.

Next year will be different.

Наступний рік буде інший.

2. Future Simple вживається для вираження постійної, звичної або повторюваної, регулярної дії в майбутньому:

Our turnover will increase next year.

Наш оборот підвищиться наступного року.

She will take English lessons twice a week.

Вона братиме уроки англійської мови

a week.

двічі на тиждень.

Для вираження майбутньої дії згідно з програмою або з розкладом (здебільшого з дієсловами, що означають рух: **to go** *йти, їхати*; **to come** *приходити, прибувати*; **to leave** *від'їжджати*; **to start** *вирушати*; **to arrive** *прибувати* та ін.) вживається Present Simple.

3. Future Simple вживається для вираження низки послідовних подій у майбутньому:

You'll go to the station, *will buy* the ticket, *will get* the suburban train to Fativ and *will alight* at the third stop. I'll be there.   Ти поїдеш на вокзал, купиш квиток, сядеш на приміський поїзд на Фастів та зійдеш на третій зупинці. Я буду там.

4. Future Simple вживається при прогнозуванні, сподіванні, для обіцяння:

I *shall be* rich one day.   Одного разу я буду багатий.
You *will have* all you wish for.   У вас буде все, що ви бажаєте.

5. Питальні речення в Future Simple також вживаються для вираження прохання з **will** або з **shall** при звертанні до співрозмовника з метою отримати від нього пораду, розпорядження, інструкцію.

Will you accept my proposal?   Ви погодитесь на мою пропозицію?
Shall I ask about it again?   Чи спитати про це знову?

У англійських підрядних реченнях часу, умови й поступки жоден з майбутніх часових аспектів англійського дієслова не вживається. Для вираження майбутньої дії в таких реченнях замість Future Simple вживається Present Simple.

Проте в додаткових, підметових і присудкових підрядних реченнях, які вводяться сполучником **when**, Future Simple не змінюється на Present Simple:

I don't know **when** the new product *will be* ready.   Я не знаю коли новий продукт буде готовий.

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В *FUTURE SIMPLE*

стверджувальна			заперечна			питальна		
I	<i>shall</i>	V	I	<i>shall not</i>	V	<i>Shall</i>	I	V?
he	<i>will</i>	V	he	<i>will not</i>	V	<i>Will</i>	he	V?
she	<i>will</i>	V	she	<i>will not</i>	V	<i>Will</i>	she	V?
it	<i>will</i>	V	it	<i>will not</i>	V	<i>Will</i>	it	V?
we	<i>shall</i>	V	we	<i>shall not</i>	V	<i>Shall</i>	we	V?
you	<i>will</i>	V	you	<i>will not</i>	V	<i>Will</i>	you	V?
they	<i>will</i>	V	they	<i>will not</i>	V	<i>Will</i>	they	V?

THE FUTURE CONTINUOUS TENSE

(МАЙБУТНІЙ ТРИВАЛИЙ ЧАС)

Future Continuous утворюється за допомогою допоміжного дієслова **to be** в Future Simple та дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) смислового дієслова. Present Participle утворюється додаванням закінчення **-ing** до інфінітива основного дієслова без частки **to**.

I **shall be working**.
He **will be working**.
She **will be working**.
It **will be working**.

We **shall be working**.
You **will be working**.
They will be work will be.

У питальному реченні допоміжне дієслово **shall** або **will** ставиться перед підметом:

Will they be working on Sunday?
Will you be taking the car?

Вони працюватимуть в неділю?
Ви скористаєтесь автомобілем?

У заперечному реченні вживається частка **not** після допоміжного дієслова **shall** або **will**:

They will not be working next month. Вони не працюватимуть наступного місяця.
You won't be coming back here any more. Ви більше сюди не повернетесь.

В усному мовленні замість **shall** і **will** звичайно вживається скорочена форма **'ll** (апостроф + ll), яка на письмі приєднується до підмета:

I'll still be working at 5 o'clock tomorrow. Завтра о п'ятій годині я ще працюватиму.
He'll be working on a new play during this summer. Цього літа він працюватиме над новою п'єсою.

ВЖИВАННЯ FUTURE CONTINUOUS

1. Future Continuous вживається для вираження тривалої дії, що відбудуватиметься в певний момент або період часу в майбутньому:

Meet me at two o'clock. I'll be waiting for you. Зустрінемося о другій годині. Я чекатиму на тебе.
We'll be playing all morning. Ми будемо гратися весь ранок.

2. Future Continuous вживається для вираження тривалої дії для підкреслення *процесу*, що відбуватиметься в майбутньому:

From now on *I'll be asking* thousands of Віднині я буду ставити тисячі questions. запитань.

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В <i>FUTURE CONTINUOUS</i>								
стверджувальна			заперечна			питальна		
I	<i>shall be</i>	V + ing	I	<i>shall not be</i>	V + ing	<i>Shall</i>	I	be V + ing?
he	<i>will be</i>	V + ing	he	<i>will not be</i>	V + ing	<i>Will</i>	he	be V + ing?
she	<i>will be</i>	V + ing	she	<i>will not be</i>	V + ing	<i>Will</i>	she	be V + ing?
it	<i>will be</i>	V + ing	it	<i>will not be</i>	V + ing	<i>Will</i>	it	be V + ing?
we	<i>shall be</i>	V + ing	we	<i>shall not be</i>	V + ing	<i>Shall</i>	we	be V + ing?
you	<i>will be</i>	V + ing	you	<i>will not be</i>	V + ing	<i>Will</i>	you	be V + ing?
they	<i>will be</i>	V + ing	they	<i>will not be</i>	V + ing	<i>Will</i>	they	V + ing?

У англійських підрядних реченнях часу, умови й поступки жоден з майбутніх часових аспектів англійського дієслова не вживається. Для вираження майбутньої дії в таких реченнях замість Future Continuous вживається Present Continuous або Present Simple.

THE FUTURE PERFECT TENSE (МАЙБУТНІЙ ПЕРФЕКТНИЙ ЧАС)

Future Perfect утворюється з допоміжного дієслова **to have** у Future Simple та дієприкметника минулого часу (Past Participle) основного дієслова.

Past Participle правильних дієслів утворюється додаванням до інфінітива закінчення **-ed**, тобто за формою Past Participle правильних дієслів не відрізняється від Past Simple. Past Participle неправильних дієслів треба запам'ятати.

Смислові дієслова та допоміжне дієслово **to have** в Future Perfect не змінюються за особами й числами.

I **shall have** worked.
He **will have** worked.
She **will have** worked.

We **shall have** worked.
You **will have** worked.
They **will have** worked.

It **will have** worked.

У питальному реченні допоміжне дієслово **shall** або **will** ставиться перед підметом:

Will he have done the task?

Він виконає завдання?

У заперечному реченні вживається частка **not** після допоміжного дієслова **shall** або **will**:

He **will not have done** his task by Monday.

Він не виконає своє завдання до понеділка.

В усному мовленні замість **shall** і **will** звичайно вживається скорочена форма 'll (апостроф + ll), яка на письмі приєднується до підмета:

I'll have done your task.

Я виконаю ваше завдання.

She'll have done it before Friday.

Вона зробить це до п'ятниці.

ВЖИВАННЯ FUTURE PERFECT

1. Future Perfect вживається для вираження майбутньої дії, що вже закінчиться до певного моменту або до початку іншої дії в майбутньому. Цей момент фіксуватися обставиною часу з прийменником **by** (наприклад, такими словосполученнями є **by two o'clock до другої години, by that time до того часу, by 1 September до першого вересня**, тощо) або іншою дією, що виражається дієсловом у Present Simple:

You'll have forgotten me by then.

До того часу ви мене забудете.

I'll have read the story by the time you come back.

Я прочитаю оповідання, поки ти повернешся.

2. Future Perfect вживається також замість Future Perfect Continuous для вираження майбутньої дії або стану, яка почнеться до певного моменту в майбутньому і яка на цей конкретно визначений момент у майбутньому відбудуватиметься вже деякий час. У цьому значенні Future Perfect вживається переважно з дієсловами, що не мають форми Continuous. Період тривалості дії здебільшого позначається прийменником **for** (**for an hour протягом години, for ten years протягом десяти років, for a long time довгий час** і т.п.), а початок дії - словом **since** (**since five o'clock з п'ятої години, since Monday з понеділка** тощо).

I'll have known Tom for 15 years by April 20. 20 квітня буде 15 років, як я знаю Тома.

У англійських підрядних реченнях часу, умови й поступки жоден з майбутніх часових аспектів англійського дієслова не вживається. Для вираження майбутньої дії в таких реченнях замість Future Perfect вживається Present Perfect або Present Simple.

Her room shall be ready before she <i>has finished</i> her tea.	Її кімната буде готова, перш ніж вона закінчить пити чай.
We'll get a new flat when they <i>have built</i> the house.	Ми одержимо нову квартиру, коли збудують цей будинок.

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В *FUTURE PERFECT*

СТВЕРДЖУВАЛЬНА	ЗАПЕРЕЧНА	ПИТАЛЬНА
I <i>shall have</i> V+ed/V ₃	I <i>shall not have</i> V+ed/V ₃	I <i>have</i> V+ed/V ₃ ?
he <i>will have</i> V+ed/V ₃	he <i>will not have</i> V+ed/V ₃	he <i>have</i> V+ed/V ₃ ?
she <i>will have</i> V+ed/V ₃	she <i>will not have</i> V+ed/V ₃	she <i>have</i> V+ed/V ₃ ?
it <i>will have</i> V+ed/V ₃	it <i>will not have</i> V+ed/V ₃	it <i>have</i> V+ed/V ₃ ?
we <i>shall have</i> V+ed/V ₃	we <i>shall not have</i> V+ed/V ₃	we <i>have</i> V+ed/V ₃ ?
you <i>will have</i> V+ed/V ₃	you <i>will not have</i> V+ed/V ₃	you <i>have</i> V+ed/V ₃ ?
they <i>will have</i> V+ed/V ₃	they <i>will not have</i> V+ed/V ₃	they <i>have</i> V+ed/V ₃ ?

THE FUTURE PERFECT CONTINUOUS TENSE (МАЙБУТНІЙ ПЕРФЕКТНО-ТРИВАЛИЙ ЧАС)

Future Perfect Continuous утворюється за допомогою допоміжного дієслова **to be** в Future Perfect та дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) основного дієслова.

Present Participle утворюється додаванням закінчення **-ing** до інфінітива основного дієслова без частки **to**.

Смислові дієслова та допоміжне дієслово **to have been** в Future Perfect Continuous не змінюються за особами й числами.

I **shall have been** working.
He **will have been** working.
She **will have been** working.
It **will have been** working.

We **shall have been** working.
You **will have been** working .
They **will . have been** working

У питальному реченні допоміжне дієслово **shall** або **will** ставиться перед підметом:

Will he have been doing your task for 2 hours when you come? Він виконуватиме ваше завдання вже 2 години, коли ви прийдете?

У заперечному реченні вживається частка **not** після допоміжного дієслова **shall** або **will**:

He **will not have been doing** his task for 2 hours when you come. Він не виконуватиме своє завдання вже 2 години, коли ви прийдете.

В усному мовленні замість **shall** і **will** звичайно вживається скорочена форма **'ll** (апостроф + ll), яка на письмі приєднується до підмета:

He'**ll have been working** for our firm for 5 years by 15 December. 15 грудня буде 5 років, як він працює на нашій фірмі.

ВЖИВАННЯ FUTURE PERFECT CONTINUOUS

Future Perfect Continuous вживається для вираження майбутньої дії, яка почнеться до певного моменту в майбутньому і яка на конкретно визначений момент у майбутньому відбуватиметься вже деякий час (тобто на конкретно визначений момент у майбутньому вже буде наявним певний проміжний результат). Цей момент може фіксуватися обставиною часу з прийменником **by** або іншою дією, що виражається дієсловом у часовій формі Present Simple.

In 15 minutes we *shall have been writing* the test for two hours. Через 15 хвилин буде дві години, як ми пишемо контрольну роботу.

Зверніть увагу, що речення з Future Perfect Continuous відповідають складнопідрядним реченням в українській мові. Слід зазначити, що ця часова форма вживається в сучасній англійській мові досить рідко.

ОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В <i>FUTURE PERFECT CONTINUOUS</i>								
стверджувальна			заперечна			питальна		
I	<i>shall have been</i>	V + ing	I	<i>shall not have been</i>	V + ing	<i>Shall</i>	I	<i>have been V + ing?</i>
he	<i>will</i>		he	<i>will not</i>		<i>Will</i>	he	<i>have been V + ing?</i>

	<i>have been</i>	V + ing		<i>have been</i>	V + ing			
she	<i>will have been</i>	V + ing	she	<i>will not have been</i>	V + ing	<i>Will</i>	she	<i>have been V + ing?</i>
it	<i>will have been</i>	V + ing	it	<i>will not have been</i>	V + ing	<i>Will</i>	it	<i>have been V + ing?</i>
we	<i>shall have been</i>	V + ing	we	<i>shall not have been</i>	V + ing	<i>Shall</i>	we	<i>have been V + ing?</i>
you	<i>will have been</i>	V + ing	you	<i>will not have been</i>	V + ing	<i>Will</i>	you	<i>have been V + ing?</i>
they	<i>will have been</i>	V + ing	they	<i>will not have been</i>	V + ing	<i>Will</i>	they	<i>have been V + ing?</i>

PASSIVE VOICE (ПАСИВНИЙ СТАН)

Стан – це форма дієслова, яка показує, чи є *підмет виконавцем дії*, що її виражено присудком, чи сам *підмет підлягає дії* з боку іншої особи або предмета. В англійській мові є два стани: the Active Voice (активний стан) і the Passive Voice (пасивний стан). Пасивний стан вказує на те, що *дія спрямована на предмет або особу*, що їх виражено підметом.

Пасивний стан формується за допомогою допоміжного дієслова *to be* у відповідному часі, особі й числі та дієприкметника минулого часу змістового дієслова – Participle II (III форма або **ed**-форма).

Питальна форма утворюється шляхом перенесення *першого допоміжного дієслова* на місце перед підметом, наприклад:

Is the suit pressed?

Has the house **been built**?

Will they **be requested** to go there?

When **will** the telegram **be sent**?

How **is** this word **spelt**?

Заперечна форма утворюється шляхом додавання заперечної частки **not** після *першого допоміжного дієслова*, наприклад:

He **was not** (wasn't) **sent** there.

We **were not** **told** that he was ill.

The books **have not** **been sold** yet.

Речення з дієсловом-присудком у формі пасивного стану вживаються в англійській мові (як і в українській) тоді, коли головний інтерес для співрозмовників становить особа або предмет, на які спрямована дія (об'єкт дії), а не той, хто виконує дію (суб'єкт дії), як у реченнях з дієсловом у формі активного стану.

У реченнях з пасивним станом об'єкт дії виражається підметом, а суб'єкт дії або зовсім не згадується, або виражається прийменниковим додатком з прийменниками **by** або **with**.

Приклади речень з дієсловом у формі пасивного стану, в яких суб'єкт дії не виражений:

*Football **is played** all over the world.*

*The wounded **were flown** to hospital.*

*I **am told** you're an excellent chess-player.*

*International Women's Day **is celebrated** on March 8.*

*A new school building **is being built** in our street.*

Реченням такого типу в українській мові звичайно відповідають неозначено-особові речення (*У футбол грають у всьому світі. Поранених літаком відправили до госпіталю. Мені говорили, що ви чудовий шахіст*) або, рідше, речення з дієсловом у формі пасивного стану (*Міжнародний жіночий день святкується 8 березня. На нашій вулиці будується новий будинок, школи.*)

Приклади речень з дієсловом у формі пасивного стану, в яких суб'єкт дії виражений прийменниковим додатком, з прийменниками **by** або **with**:

*Many trees **were planted** by our schoolchildren last autumn.*

*The sky **was covered** with clouds.*

Pilots of spaceships are supplied with space suites.

Часи пасивного стану мають в основному ті самі значення, що й відповідні часи активного стану. У розмовній мові пасивний стан вживається порівняно рідко.

Зведена таблиця відмінювання дієслів у пасивному стані (Passive Voice)

Вид Час	Indefinite	Continuous	Perfect	Perfect Continuou s
	to be (am, is, are, was, were, ...) + III форма (-ed форма)			
Present	I + am III he, she, it + is III we, you, they + are III	I + am being III he, she, it + is being III we, you, they + are being III	I, we, you, they + have been III he, she, it + has been III	-----
приклад	I am asked	I am being asked	I have been asked	
Past	I, he, she, it + was III we, you, they + were III	I, he, she, it + was being III we, you, they + were being III	I, he, she, it, we, you, they + had been III	----
приклад	I was asked	I was being asked	I had been asked	
Future	I, he, she, it, we you, they + will be III	----	I, he, she, it, we you, they + will have been III	----
приклад	I will be asked		I will have been asked	
Future in the Past	I, he, she, it, we, you, they + would be III	----	I, he, she, it, we, you, they + would have been III	----
приклад	I would be asked		I would have been asked	

THE GERUND

(ГЕРУНДІЙ)

Герундій – це безособова форма дієслова, що володіє властивостями як іменника, так і дієслова. Герундій виражає дію, представляючи її як назву процесу. Герундій твориться шляхом додавання закінчення **-ing** до основи дієслова. В українській мові немає форми дієслова, що відповідає англійському герундію. Подібно іменнику, герундій може бути в реченні підметом, частиною присудка,

прямим доповненням; перед ним може стояти прийменник у функції означення або обставини й, нарешті, герундій може мати в якості означення іменник у присвійному або загальному відмінку або присвійний займенник.

Подібно дієслову герундій має видочасові й станові форми, пряме доповнення й може визначатися обставиною, вираженою прислівником. У реченні *The energy of body is its capacity for **doing** work* – *Енергія тіла – це його здатність здійснювати роботу* герундій **doing** виконує функцію визначення іменника **capacity** (іменна властивість герундія) і в той же час має пряме доповнення **work** (дієслівна властивість герундія).

Форми герундія

Tense	Active	Passive
Simple	driving	being driven
Perfect	having driven	having been driven

Функції герундія

Герундій може виконувати в реченні такі функції:

1) Підмета

Reading English is necessary for every engineer.

Читання (читати) англійською необхідне кожному інженеру.

His **having read** that article helped him with his work.

Те, що він прочитав цю статтю, допомогло йому з роботою.

У функції підмета герундій перекладається на українську мову іменником або неозначеною формою дієслова, підрядним реченням.

2) Частини складеного дієслова

His favorite occupation is **reading**.

Його улюблене заняття – **читання (читати)**.

У функції іменної частини складеного дієслова герундій перекладається на українську мову іменником або неозначеною формою дієслова.

3) Прямого й прийменникового доповнення

He likes **reading**.

Він любить **читання (читати)**.

У функції прямого й прийменникового доповнення герундій перекладається на українську мову іменником або неозначеною формою дієслова. У функції

прийменникового доповнення герундій використовується зазвичай після дієслів з прийменниками **to depend on** *залежати від*, **to insist on** *наполягати на*, **to agree to** *погоджуватися*, **to object to** *заперечувати*, **to think of** *думати про*, **to succeed in** *удаватися*, **to prevent from** *заважати* тощо.

He thinks of **reading** his report
at the next conference.

Він думає **прочитати** свою доповідь на
наступній конференції.

4) Обставини

On (after) reading the article he
made a short summary of it.

Після прочитання (прочитавши) статтю
він коротко виклав її зміст.

By reading much we learn much.

Багато **читаючи**, ми багато пізнаємо.

Перед герундієм у функції обставини завжди стоїть один з таких прийменників: **after, before, on, at, in, for, by, without** та ін. У цій функції герундій перекладається іменником з прийменником або дієприкметником недоконаного або доконаного виду.

5) Означення

I like his way **of reading**.
читати (читання).

Мені подобається його манера

I'm glad to have the opportunity
of reading this book.

Я радий нагоді **прочитати** цю книгу.

Герундій з іменником вказує на призначення предмета, відповідає на питання *для чого?, для якої мети?* й перекладається або іменником у називному/родовому відмінку, або прикметником:

Reading hall

читальний зал

Writing paper

поштовий папір, папір для писання

Герундіальний зворот

Герундіальний зворот – це сполучення присвійного займенника або іменника у присвійному чи загальному відмінку з герундієм. Такий зворот перекладається підрядним реченням:

We knew of **his having read** his
report at the conference.

Ми знали, що він прочитав свою
доповідь на конференції.

We know of **the earth behaving**

Ми знаємо, що земля діє як великий

as a large magnet.

магніт.

DIRECT AND INDIRECT SPEECH / SEQUENCE OF TENSES

(ПРЯМА ТА НЕПРЯМА МОВА / УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ)

Пряма мова – це мова якої-небудь особи, передана без змін, безпосередньо так, як вона була вимовлена. На письмі пряма мова береться в лапки, які в англійській мові ставляться зверху рядка. Перше слово прямої мови починається з прописної (великої) літери. Крапка або який-небудь інший розділовий знак ставиться усередині лапок при закінченні прямої мови (в українській мові крапка або кома ставляться після лапок). Слова автора, що вводять пряму мову, можуть передувати їй або йти за нею. В обох випадках вони відділяються від неї комою. На відміну від української, де після слів, що вводять пряму мову, треба ставити двокрапку, а якщо пряма мова – перед словами автора, то після неї ставиться кома й тире.

Примітка: Якщо ж пряма мова є довгим текстом, то в англійській мові після вступних слів, так само як і в українській, ставиться двокрапка. Пряма мова може являти собою: оповідальне, питальне або наказове речення.

Непряма мова передає слова мовця не слово в слово, а лише за змістом, у вигляді додаткового придаткового речення.

Перетворення прямої мови в непряму

Оповідальне речення

При перетворенні прямої мови в непряму відбуваються такі зміни:

1. Кома, яка стоїть після слів, що вводять пряму мову, а також лапки, в які взята пряма мова, опускаються. Непряма мова вводиться сполучником **that** *що*, який, однак, часто опускають.

Якщо в словах, які вводять пряму мову, ужите дієслово **to say** без додатка, що вказує на особу, до якої звертаються із промовою, то **to say** зберігається. Якщо ж після **to say** є додаток (обов'язково з прийменником **to**, наприклад – **said to me**), то **to say** замінюють дієсловом **to tell** (далі додаток без прийменника **to**):

Пряма мова	Непряма мова
He says, «Mary will do it».	He says (that) Mary will do it.

He says to me , «I know it».	He tells me that he knows it.
He said to me : «I have seen you somewhere».	He told me that he had seen me somewhere.

Примітка: В англійській мові дієслово **to answer** – *відповідати* рідко використовується для введення непрямої мови, частіше: *Він відповів* = **He said**.

2. Особові й присвійні займенники прямої мови замінюються за змістом, як і в українській мові:

He says, « I have your book».	He says that he has my book.
Mary says, «Peter has taken my dictionary»	Mary says that Peter has taken her dictionary.

3. Якщо дієслово, яке вводить непряму мову (головне речення), ужито в теперішньому або майбутньому часі – Present Indefinite, Present Perfect, Future Indefinite, то дієслово в непрямій мові (підрядне речення) залишається в тім же часі, в якому воно було в прямій мові:

He says (has said, will say) , «I sent them the catalogue on Monday».	He says (has said, will say) that he sent them the catalogue on Monday.
---	---

4. Якщо дієслово, що вводить непряму мову (головне речення), ужито в одному з минулих часів, то час дієслова прямої мови замінюють в непрямій мові (підрядному реченні) іншим часом, відповідно до правила узгодження часів. Згідно з цим правилом:

а) Якщо в прямій мові був один із теперішніх часів (Present), то в непрямій мові він змінюється на відповідний йому минулий (Past) час:

Пряма мова	Непряма мова
He said , «I know it».	He said that he knew it.
«I am working », she said .	She said that she was working .
He said , «I have translated the text».	He said that he had translated the text.
He said , «I get up at eight o'clock».	He said that he got up at eight o'clock.
He said , «I have been waiting for you since five o'clock».	He said that he had been waiting for me since five o'clock.

б) Якщо в прямій мові був минулий неперфектний час (Past Indefinite або Continuous), то в непрямій мові він змінюється на відповідний перфектний час:

He said , «I saw her there».	He said that he had seen her there.
She said , «I was reading ».	She said that she had been reading .

Примітка: Ці часи можуть залишатися без зміни, якщо зазначено час здійснення дії:

The boy said, «I was born in 1988».	The boy said that he was born in 1988.
He said, «I began to study English in 1992».	He said that he began to study English in 1992.

в) Якщо в прямій мові був минулий перфектний час (Past Perfect або Past Perfect Continuous), то в непрямій мові він залишається без зміни:

He said, «We had finished our work by six o'clock».	He said that they had finished their work by six o'clock.
--	--

г) Якщо в прямій мові був один з майбутніх часів (Future), то в непрямій мові він змінюється на відповідний йому майбутній в минулому (Future in the Past): **will** змінюється на **would** відповідно:

He said, «I will go there».	He said that he would go there.
He said, «I will be working this summer».	He said that he would be working that summer.

7. Вказівні займенники й прислівники часу й місця в прямій мові замінюються в непрямій мові за змістом, інакше кажучи, як і в українській мові:

Пряма мова	Непряма мова
this	that
these	those
now	then
here	there
today	that day
tomorrow	the next day
the day after tomorrow	two days later
yesterday	the day before
the day before yesterday	two days before
ago	before
next year	the next year, the following year
last night	the previous night

Наприклад:

«I'll go there tomorrow », he said. He said, «They <u>were here yesterday</u> ».	He said that he would go there the next day . He said (that) they <u>had been there the day before</u> .
--	--

Варто пам'ятати, що подібна заміна не повинна відбуватися автоматично. Вона має відповідати логіці ситуації, наприклад: якщо повідомлення передається в той же день і в тій же місці, то це буде виглядати так:

I said, «I'll be <u>here tomorrow</u> ». He said, «I live in <u>this house</u> ». He said, «I will write the letter <u>tomorrow</u> ». He said, «I was here <u>yesterday</u> ».	I said (that) I'd (I would) be <u>here tomorrow</u> . He said that he lived in <u>that house</u> . He said that he would write the letter <u>the next day</u> . He said that he had been there <u>the day before</u> .
--	---

Питальне речення

Питальні речення, відтворені в непрямій мові, називаються непрямыми запитаннями.

На відміну від питання в прямій мові, де в більшості випадків існує зворотний порядок слів (крім запитань до підмета) – перед підметом стоїть присудок або його частина, питання в непрямій мові мають структуру оповідального речення, тобто прямий порядок слів (підмет, за ним присудок). Знак питання наприкінці такого речення відсутній, допоміжне дієслово **do** в Present і Past Indefinite не вживається.

Між головним і підрядним реченнями дотримується правило узгодження часів, як і в розглянутому вище випадку оповідального речення. Залежно від типу прямого запитання (питання в прямій мові) існує дві моделі утворення непрямих запитань.

1. **Спеціальні запитання** при перетворенні в непряму мову стають додатковими підрядними реченнями, що приєднуються до головного за допомогою тих питальних слів (займенників або прислівників), які були використані в самому питанні. Типовими питальними словами в цих запитаннях є: **who, when, where, why, which, whose** і т.п.

Пряма мова	Непряма мова
-------------------	---------------------

<p>He asked me, «Who has come?».</p> <p>He asked, «When did you see him?». He asked me, «Why have you come so late?».</p> <p>I asked, «How long will it take you to get there?».</p> <p>He asked me, «Where were you yesterday?».</p> <p>He asked me, «Where do you live?».</p> <p>He asked me, «Who showed you my work?».</p>	<p>He asked me who had come.</p> <p>He asked when I had seen him.</p> <p>He asked me why I had come so late.</p> <p>I asked him how long it would take him to get there.</p> <p>He asked me where I had been the day before.</p> <p>He asked me where I lived.</p> <p>He asked me who had shown me his work.</p>
--	---

Якщо, однак, у прямому запитанні, що ставиться до підмета або іменної частини присудка, є дієслово-зв'язка **to be**, то в непрямому запитанні може застосовуватися порядок слів як питального, так і оповідального речення:

<p>He asked me, «What is the price of this car?».</p>	<p>He asked me what was the price of this car. = = He asked me what the price of this car was.</p>
---	--

2. *Загальні запитання* замінюються підрядним реченням, яке приєднується до головного за допомогою сполучників **if** і **whether**, що мають значення частки *чи*. Кома не ставиться.

<p>«Do you know the boy?». I asked him.</p> <p>He asked, «Have you met my wife?».</p> <p>He asked me, «Will you be here tomorrow?».</p> <p>He asked me, «Have you received our invoice?».</p> <p>She said, «Have you read the morning paper?».</p> <p>I asked, «Do you understand now?».</p>	<p>I asked him if he knew the boy.</p> <p>He asked if (whether) I had met his wife.</p> <p>He asked me whether (if) I would be there the next day.</p> <p>He asked me whether (if) I had received their invoice.</p> <p>She asked whether (if) I read the morning paper.</p> <p>I asked him if he understood now</p>
--	--

THE INFINITIVE (ІНФІНІТИВ)

Інфінітив являє собою основу дієслова, якій передуює частка **to**, і належить до його безособових форм.

Форми інфінітива

Tense	Active	Passive
Simple	to help	to be helped
Continuous	to be helping	–
Perfect	to have helped	to have been helped

1. The Simple Infinitive Active і Passive використовується для вираження дії, що відбувається одночасно з дією, визначеною дієсловом-присудком у реченні, у теперішньому, минулому й майбутньому часі:

I am glad to help him.	Я радий йому допомогти .
I was glad to help him.	Я був радий йому допомогти .
I'll be glad to help him.	Я буду радий йому допомогти .
I am glad to be helped .	Я радий, що мені допомагають .

2. The Continuous Infinitive Active використовується для вираження дії у процесі її розгортання, що відбувається одночасно з дією, визначеною дієсловом-присудком у реченні:

I am glad to be helping him.	Я радий, що зараз йому допомагаю .
It was pleasant to be helping him.	Було приємно йому допомагати .

3. The Perfect Infinitive Active і Passive використовується для вираження дії, яка передувала дії, визначеною дієсловом-присудком у реченні.

I am glad to have helped him.	Я радий, що допоміг йому.
I am glad to have been helped .	Я радий, що мені допомогли .

Функції інфінітива

Інфінітив може виконувати в реченні такі функції:

1) підмета

To translate such an article without a dictionary is difficult.	Перекладати (переклад) таку статтю без словника складно.
To work with computer was new to many of us.	Працювати (праця) з комп'ютером було новим для нас

У цьому випадку інфінітив стоїть на початку речення перед присудком. Інфінітив у функції підмета можна перекладати як неозначеною формою дієслова, так і віддієслівним іменником.

2) обставини цілі

To translate such an article without a dictionary, you must know English well.

Щоб перекладати таку статтю без словника, ви повинні добре знати англійську.

One must work hard **to master** a foreign language.

Потрібно багато працювати, **щоб оволодіти** іноземною мовою.

У цьому випадку інфінітив може стояти як на початку речення перед підметом, так і в кінці речення. У функції обставини цілі інфінітиву можуть передувати сполучники **in order to, so as** *щоб, для того щоб*.

3) частини присудка (простого й складеного)

Our aim is **to translate** technical articles without a dictionary.

Наша мета – **перекладати (переклад)** технічної статті без словника.

He can **translate** this article without a dictionary.

Він може **перекладати** таку статтю без словника.

У цьому випадку інфінітив стоїть або після дієслова **to be**, або після модальних дієслів, або після допоміжних дієслів.

4) доповнення

He doesn't like **to translate** technical articles.

Йому не подобається **перекладати** технічні статті.

The article was not difficult **to translate**.

Цю статтю було неважко **перекласти**.

I am glad **to have spoken** to our lecturer about my work.

Я радий, що **поговорив** з нашим лектором про мою роботу.

У цьому випадку інфінітив стоїть після дієслова або прикметника.

5) означення

He was **the first to translate** this article. Він **першим переклав** цю статтю.

У цій функції інфінітив стоїть після слів **the first, the second, the last** і т. д. або після іменника. Після іменника інфінітив найчастіше стоїть у пасивній формі, має

модальне значення й виражає дію, яка має бути в майбутньому. У цьому випадку інфінітив перекладається означальним підрядним реченням:

He gave me some articles to translate .	Він дав мені декілька статей для перекладу .
Here is the article to be translated	Ось стаття, яку треба перекласти .
The device to be tested has been made in our lab.	Прилад, який буде випробовуватися , зроблено в нашій лабораторії.

Інфінітивний зворот із прийменником **for**

Інфінітивний зворот із прийменником **for** являє собою сполучення прийменника **for** з іменником у загальному відмінку або займенником у об'єктному відмінку й інфінітива. Інфінітив показує, яку дію має здійснити особа, що її визначено іменником або займенником. Цей зворот перекладається на українську мову підрядним реченням із сполучником *що, щоб*:

He waited for her to speak .	Він чекав, що вона заговорить .
We stopped for them to pass by .	Ми зупинилися, щоб вони змогли пройти .
It is difficult for students to learn English .	Студентам складно вивчити англійську .

THE COMPLEX OBJECT

(ІНФІНІТИВ ЯК ЧАСТИНА СКЛАДНОГО ДОДАТКА)

В англійській мові судження, думку, здогадку про щось або когось можна висловити двома способами:

1) складнопідрядним реченням із додатковою підрядною частиною:

We know that Professor V. is a good specialist in this field .	Ми знаємо, що професор В. гарний спеціаліст у цій галузі .
---	---

2) простим реченням із складним додатком, який являє собою сполучення іменника (у загальному відмінку) або займенника (в об'єктному відмінку) з інфінітивом. На українську мову складний додаток з інфінітивом перекладається також, як і складнопідрядне речення з додатковою підрядною частиною.

We know Professor V. (him) to	Ми знаємо, що професор В. (він)
--------------------------------------	--

be a good specialist in this field.   **гарний спеціаліст у цій галузі.**

Складний додаток з інфінітивом використовується після таких дієслів: **to know** *знати*, **to want** *хотіти*, **to find** *находити, встановлювати*, **to like** *любити, подобатися*, **to think** *думати*, **to believe** *вважати*, **to assume** *припускати*, **to consider** *вважати*, **to expect** *сподіватися*, **to allow** *дозволяти*, **to enable** *уможливлювати*, **to cause** *примушувати* та ін.

They expect **the meeting to be over** soon.   Вони сподіваються, **що зібрання скоро закінчиться.**

Особливістю використання складного додатка з інфінітивом є те, що після деяких дієслів опускається частка **to** перед інфінітивом. До них належать дієслова чуттєвого сприйняття: **to feel** *відчувати*, **to hear** *чути*, **to see** *бачити*, **to watch** *спостерігати*, **to notice** *помічати*, **to let** *дозволяти*, **to make** *змушувати*:

The students heard **the professor speak** about his work.   Студенти чули, **як професор говорив** про свою працю.

He made **us do** this work .   Він примусив **нас зробити** цю роботу.

THE COMPLEX SUBJECT

(ІНФІНІТИВ ЯК ЧАСТИНА СКЛАДНОГО ПІДМЕТА)

В англійській мові думку або припущення групи певних осіб про щось або когось можна висловити двома способами:

1) складнопідрядним реченням

It is known **that he is a good specialist.**   Відомо, **що він гарний спеціаліст.**

It is expected **that the experiment will be over soon.**   Припускають, **що експеримент скоро закінчиться.**

2) простим реченням із складним підметом, який включає іменник (у загальному відмінку) або займенник (у називному відмінку) та інфінітив. Інфінітивний зворот «складний підмет» використовується після таких дієслів у пасивному стані: **to know** *знати*, **to say** *говорити*, **to report** *доповідати*, **to find** *находити, встановлювати*, **to assume**, **to suppose** *припускати*, **to consider**, **to think** *вважати, думати*, **to expect** *очікувати, сподіватися* та ін.:

He is known **to be** a good specialist.   Відомо, **що він гарний спеціаліст.**

The experiment is expected **to be**
over soon.

Припускають, що експеримент
скоро закінчиться.

Переклад таких речень варто починати з присудка й перекладати його неозначено-особовим реченням *відомо, припускають, встановлено, вважають* і т. д., за якими йде підрядна частина, що вводитья сполучником *що*:

Відомо, що він гарний спеціаліст.

Припускають, що експеримент скоро закінчиться.

Можливий і інший спосіб перекладу таких речень (починаючи з підмета):

Він, **як відомо**, гарний спеціаліст.

Експеримент, **як припускають**, скоро закінчиться.

Дієслово-присудок може бути і в активному стані, якщо використовуються наступні дієслова: **to seem, to appear** *здаватися, напевно, очевидно*; **to prove, to turn out** *виявлятися*; **to happen** *траплятися, виявлятися*:

They **seem to work** very hard.

Вони, **здається**, багато **працюють**.

The method **appears to be** of
some interest.

Цей метод, **напевно**, викликає
певний інтерес.

Нарешті, дієслово-присудок може бути складеним: **to be likely** *напевне*, **to be unlikely** *неможливо, малоймовірно*, **to be sure, certain** *безсумнівно, неодмінно, обов'язково*:

Our professor **is likely to take**
part in this discussion.

Наш професор, **напевне**, **візьме**
участь у цьому обговоренні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Англійська мова: Навчальний посібник* / В. В. Унукович (відп. ред.), П. Є. Морозов (уклад.), В. П. Бородачов (уклад.). – Луганськ: Альма-матер, 1999. – 120 с.
2. *Борисова Л.И. «Ложные друзья переводчика»: Уч. пос. по научно-техническому переводу* / Л.И. Борисова. – М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2005. – 212 с.
3. *Бондаренко В.В. Англійська мова. Навчальний посібник для аспірантів та здобувачів вищих навчальних закладів.* – К., 2005. – 79 с.
- Верба Л. Г., Верба Г. В. Граматика сучасної англійської мови.* – К.: Логос, 2000. – 341 с.
4. *Войнилович-Няньковская Е.Г. Пособие для развития навыков устной речи на английском языке для аспирантов.* – М., 1970. – 92 с.
5. *Волкова Е.И. Английский артикль в речевых ситуациях.* М.: Просвещение, 1974.
6. *Воронова Є. М., Литвиненко О. В., Понікаровська С. В., Саєнко Н. В. Англійська мова для студентів транспортних вищих навчальних закладів.* – Х.: ХНАДУ, 2002. – 180 с.
7. *Ганиш Е.Г., Ісаєнко С.А. Збірник текстів для читання з англійської мови „Great Britain” для студентів всіх спеціальностей.* – К.: КІЗТ, 1999. – 37с.
8. *Ганиш Е.Г., Ісаєнко С.А. Збірник текстів для читання з англійської мови „The USA” для студентів всіх спеціальностей.* – К.: КІЗТ, 1999. – 24с.
9. *Ганиш Е.Г., Ісаєнко С.А. Збірник текстів для читання з англійської мови „Canada” для студентів всіх спеціальностей.* – К.: КІЗТ, 1999. – 59с.
10. *Ганиш Е.Г., Ісаєнко С.А. Збірник текстів для читання з англійської мови „Commonwealth. Australia. New Zealand” для студентів всіх спеціальностей.* – К.: КІЗТ, 1999. – 29с.
11. *Горбунова Е.В., Дубровская С.Г. Английская грамматика в коммуникативных упражнениях.* М.: Высшая школа, 1985.
12. *Ісаєнко С.А., Ільїна О.В. Англійська мова: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи з розвитку граматичної компетенції (вираження дії теперішнього, минулого та майбутнього часу).* – К.: ДЕДУТ, 2008. – 192 с.
13. *Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми /*

В'ячеслав Карабан. – Вінниця, Нова книга, 2002. – 564 с.

14. *Качалова К. Н., Израилевич Е. Е.* Практическая грамматика английского языка. – К.: Методика, 2003.

15. *Коваленко А.Я.* Загальний курс науково-технічного перекладу / Коваленко А.Я. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2002. – 320 с.

16. Краткий курс фонетики английского языка: Учебно-методическое пособие / Составитель А.В. Крутских / - М.: РХТУ им. Д.И. Менделеева, 2001. - 52 с.

17. *Курбасова И. А.* и др. Английский язык для технических вузов. - М.: Высшая школа, 1988. - 304с.

18. *Медведєва Л. М., Холден Н. Ю.* Англійська мова: фонетика, граматики, лексика, тематичні тексти, вправи, тести, ключі. – К.: Дніпро, 2003. – 352 с.

19. *Мирончук Т.А.* Збірник вправ з порівняльної граматики англійської та української мов: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т.А. Мирончук. – К.: МАУПП, 2005. – 128 с.

20. *Новицкая Т. М., Кучин Н. Д.* Практическая грамматика английского языка. - М.: Высшая школа, 1979. - 412с.

21. *Полякова Т. Ю.* и др. Английский язык для инженеров. - М.: Высшая школа, 2000. - 463с.

22. *Смирнова Л.Н.* Scientific English. – Л., Наука, 1980. – 248 с.

23. *Смирнова Л.Н.* Курс английского языка для научных работников. – Л., Наука, 1990. – 344 с.

24. *Харитонов І.К., Шостак Т.І.* Практикум з техніки читання англійською мовою: Посібник для шкіл, ліцеїв та підготовчих курсів. - Ніжин: Ред.-вид. Відділ НДПУ, 2002. - 83 с

25. *Ятель Г. Л.* та ін. Англійська мова (поглиблений курс) для студентів технічних вузів. - К.: Вища школа, 1995.-254с.

26. *Іщенко О.* English for Science and Technology. – Київ, 1996. – 242 с.

27. *Swan M., Walter C.* “How English Works” – Oxford: Oxford University Press, 1997. – 454р.

ДОДАТКИ

Зразок оформлення відгуку на реферат

Додаток А

Відгук

на реферат Іванова Івана Івановича з прочитаної англійською (або німецькою)* мовою наукової праці (або наукових праць)* за темою: « .....»

У рефераті чітко і в деталях описується система управління залізничним транспортом у Великобританії, що дозволяє сформулювати певну думку про цю галузь у цій країні і порівняти її із станом справ у сучасній Україні та її залізничної сфери. Нажаль, нам є багато чому повчитися у колег із Великобританії. Хоча книга і написана англійським автором, але ми можемо провести чітку аналогію з українськими реаліями.

У рефераті також є змога порівняти методи організації праці на британських підприємствах з такими ж методами в українських ремонтних майстернях, дослідження яких власне і є кінцевою метою дисертації аспіранта. З реферату ми дізнаємось про всі нюанси в управлінні такою складною галуззю, як британська залізниця, її підприємства, основи організації руху, особливості поїздів та рухомого складу, залізничне полотно та інші деталі, без яких неможливе подальше вивчення системи управління залізничним транспортом та усвідомлення цілісності та передумов її організації.

Виходячи з викладеного і враховуючи актуальність питань, що розглядаються у рефераті, робота заслуговує найвищої оцінки.

Доктор (або кандидат)*

технічних наук, професор

І.О. Петренко

---

* Подане тут і нижче у дужках треба розглядати як альтернативу тому, що написано перед ними.

Додаток Б

Зразок оформлення титульної сторінки реферату

Кафедра «Іноземні мови»

РЕФЕРАТ

з прочитаної англійською (або німецькою)* мовою наукової праці (або наукових праць)*

для кандидатського іспиту з іноземної мови на тему:

«Дослідження .....»¹

«Research.....»

аспіранта (або здобувача)

П.І.Б.

Рецензент:

Петренко Ігор Олександрович

Доктор (або кандидат)*

технічних наук, професор

підпис

Викладач іноземної мови:

кандидат філол. наук,

доцент кафедри іноземних мов

Ворначев А.О.

Київ 2014

---

¹ Заголовком реферату, як правило, слугує заголовок джерела, що реферується. Якщо заголовок джерела не відбиває основного смислу його змісту, то дається інший, більш точний заголовок.

Додаток В

Зразок оформлення змісту реферату

Зміст

Анотація	3
Вступ	4
РОЗДІЛ 1. Обов'язки керівника і т.д.	
РОЗДІЛ 2. Принципи формування і т.д.	
РОЗДІЛ 3. Організаційна структура і т.д.	
РОЗДІЛ 4.	
Висновки	
Список прочитаних джерел	
Словник	
Інформаційне повідомлення іноземною мовою про зміст дисертаційної роботи	

Додаток Г

Зразок анотації

Якщо книга:

The book summarized researches social history of the impact of railroads on American life. The author concentrates on the railroad's "golden age", 1830-1930. To capture the essence of the nation's railroad experience, Grant explores four fundamental topics – trains and travel, train stations, railroads and community life, and the legacy of railroading in America – describing each topic with carefully selected period illustrations. The author discusses the important role railroads played for towns and cities across America, not only for the access they provided to distant places and distant markets but also for the depots that were a focus of community life. Finally, Grant reviews the lasting heritage of the railroads as it has been preserved in word, stone, paint and memory.

Якщо статті:

The articles summarized research social history of the impact of railroads on American life. The authors concentrate on the railroad's "golden age", 1830-1930. To capture the essence of the nation's railroad experience, a number of fundamental topics such as trains and travel, train stations, railroads and community life, and the legacy of railroading in America are explored and described with carefully selected period illustrations. The authors discuss the important role railroads played for towns and cities across America, not only for the access they provided to distant places and distant markets but also for the depots that were a focus of community life. Finally, the authors review the lasting heritage of the railroads as it has been preserved in word, stone, paint and memory.

Додаток Д

Зразок оформлення списку прочитаних джерел

Список прочитаних джерел

Якщо книга:

1. Cuddy N., Leney T. Vocational education and training in the United Kingdom: short description. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2005. – 80 p.

Якщо електронний варіант книги:

1. Tuck R. National Qualifications Frameworks: conceptual and practical issues for policy makers. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents.pdf

Якщо статті:

1. Le Deist F. What is Competence? // Human Resource Development International. – 2005. – Vol. 8. – Issue. 1. – P. 27–46.

2. ...

...

10. ....

Якщо електронний варіант статей:

1. Le Deist F. What is Competence? // Human Resource Development International. – 2005. – Vol. 8. – Issue. 1. – P. 27–46. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents.pdf

2. ....

....

10. ....

Додаток Є

Зразок оформлення словника

Словник

1. railway facilities	залізничне господарство
2. structure	структура
3. Centralized Traffic Control	диспетчерська централізація
4. ...	...
100. investigation	дослідження

У словнику мають бути як окремі слова-терміни, так і цілі термінологічні сполучення.

Додаток Ж

Зразок оформлення інформаційного повідомлення іноземною мовою про зміст дисертаційної роботи

Інформаційне повідомлення іноземною мовою про зміст дисертаційної роботи

The theme of my thesis is “Formation of efficient system for personnel potential use at wagon fleet enterprises of railway transport”

Modern socio-economic development of a country demands formation of efficient personnel management system and development of personnel potential at wagon fleet enterprises. Low level of wagon fleet personnel’s vocational training complicates their adaptation to modern requirements concerning creation of efficient personnel management system. It makes theoretical design of social and economic mechanisms of training the skilled workers who possess high level of general and specialized education especially significant and urgent.

The present time nagging problem which a wagon fleet enterprise faces with is creation of personnel management services that meet requirements of modern management, efficient training systems, retraining and further development of personnel.

Thus, personnel management organized the way to secure effectiveness of production process at an enterprise with minimally possible expenses is given principal urgency.

Problems of personnel management as to different aspects have been thoroughly studied by both Ukrainian and foreign scientists. Researches of the mentioned sphere are reflected in works of such home scientists as: V.A. Antropov, N.I. Arkhipov, T.Y. Bazarov, O.S. Vikhansky, A.D. Vyvarts, B.M. Genkin, L.D. Gitelman, Diatlov V.A., L.I. Evenko, A.P. Egorshina, A.Y. Kibanov, L.I. Kochetkova, E.V. Maslova, D.V. Nesterova, I.A. Nikitin, I.I. Pichurin, V.V. Semenenko, A.I. Tatarkin, V.V. Travin, N.I. Shatalov, S.V. Shekshnia etc. They investigate questions of enterprises’ personnel formation and maintaining of human resource potential.

Development foreign organizations’ personnel is dealt with in works of the following foreign scientists: D Ivantsevich, M.Kh. Meskon, M. Albert, F. Khedouri, R. Marr, G. Shmidt etc. They have studied and solved a lot of theoretical and applied tasks on optimizing organizational structures stipulated by work content as regards personnel management.

Topicality. From the above mentioned facts it is clear that there is necessity in elaboration of methodology concerning formation of strategy and tactics for efficient personnel use hence contributing to development and competitiveness of an enterprise.

The **object** is to design scientific-and-methodological personnel management approaches providing with necessary preconditions for effective operation of wagon fleet enterprises' organizational structures.

The **subject** is organizational and socio-economic relations arising during fulfillment of personnel management at wagon fleet enterprises.

The **scientific novelty** of expected results consists in design and substantiation of theoretical-and-methodological approach to formation of a stable personnel management system at wagon fleet enterprises based on increasing role of employee's personality, his motivation attitudes, ability to direct them according to objectives concerning labor productivity and quality.

Conclusion. The following conclusions are expected on pursuing the goal and objectives of the thesis: the concept "personnel management" will be given more specific definition; scientific lines as to evaluation of personnel management system efficiency will be classified; main problems wagon fleet enterprises' personnel will be singled out; methodology for personnel evaluation according to certain constituents that enables to conduct all-sided analysis and forecast prospective of enterprise's employees development will be offered.

Навчальне видання

Андрій Олександрович Ворначев

АНГЛІЙСЬКА МОВА

Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять і самостійної підготовки до складання кандидатського іспиту з англійської мови.
Для аспірантів денної і заочної форм навчання усіх спеціальностей

Відповідальний за випуск А.О. Ворначев
Директор РВЦ ДЕГУТ Л.В. Пономаренко
Головний редактор О.В. Ємець
Верстка А.В. Євженко

Підписано до друку _____ 2014 р. Формат паперу 60x84/16, папір офсетний, спосіб друку - ризографія.
Замовлення № _____, наклад _____ примір.

Надруковано в Редакційно-видавничому центрі Державного економіко-технологічного університету транспорту
Свідоцтво про реєстрацію Серія ДК № 3079 від 27.12.07 р.
03049, м. Київ – 49, вул. Миколи Лукашевича, 19